

Bruxelles, **XXX**
[...](2021) **XXX** draft

KOMUNIKACIJA KOMISIJE

Smjernice za državne potpore u sektorima poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima

KOMUNIKACIJA KOMISIJE

Smjernice za državne potpore u sektorima poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima

Sadržaj

<i>DIO I. ZAJEDNIČKE ODREDBE</i>	5
<i>Poglavlje 1. Uvod</i>	5
<i>Poglavlje 2. Područje primjene i definicije</i>	7
2.1. Učinak ZPP-a na područje primjene	7
2.2. Područje primjene	8
2.3. Horizontalna pravila i instrumenti potpore koji se primjenjuju na sektore poljoprivrede i šumarstva te na ruralna područja	11
2.4. Definicije	12
<i>Poglavlje 3. Zajednička načela ocjenjivanja</i>	19
3.1. Prvi uvjet: potporom se olakšava razvoj gospodarske djelatnosti	20
3.1.1. Gospodarska djelatnost kojoj je dodijeljena potpora	20
3.1.2. Učinak poticaja	20
3.1.3. Nema kršenja mjerodavnih odredaba i općih načela prava Unije	23
3.2. Drugi uvjet: potpora nema neopravdan utjecaj na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu	24
3.2.1. Potreba za intervencijom države	24
3.2.2. Primjerenost potpore	24
3.2.3. Razmjernost potpore	26

3.2.4.	Transparentnost	29
3.2.5.	Neopravdani negativnih učinci na tržišno natjecanje i trgovinu	30
3.2.6.	Razmatranje pozitivnih i negativnih učinaka potpore (test ravnoteže)	33
<i>DIO II. KATEGORIJE POTPORA</i>		35
<i>Poglavlje 1. Potpore u korist poduzetnika koji se bave primarnom proizvodnjom, preradom ili stavljanjem na tržište poljoprivrednih proizvoda</i>		35
1.1.	Mjere slične mjerama ruralnog razvoja	35
1.1.1.	Potpore za ulaganja.....	35
1.1.1.1.	Potpore za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva povezana s primarnom poljoprivrednom proizvodnjom	35
1.1.1.2.	Potpore za ulaganja u očuvanje kulturne i prirodne baštine smještene na poljoprivrednim gospodarstvima	40
1.1.1.3.	Potpore za ulaganja u premještanje poljoprivrednih zgrada	40
1.1.1.4.	Potpore za ulaganja povezana s preradom poljoprivrednih proizvoda i stavljanjem na tržište poljoprivrednih proizvoda	41
1.1.2.	Početne potpore za mlade poljoprivrednike i početne potpore za poljoprivredne djelatnosti	42
1.1.3.	Početne potpore za skupine i organizacije proizvođača u sektoru poljoprivrede.....	42
1.1.4.	Potpore za poljoprivredno-okolišno-klimatske obveze	44
1.1.5.	Potpore za obveze povezane s dobrobiti životinja.....	46
1.1.6.	Potpore za nedostatke specifične za određeno područje koji proizlaze iz određenih obveznih zahtjeva	48
1.1.7.	Potpore područjima s prirodnim ograničenjima ili drugim ograničenjima specifičnima za određeno područje	49
1.1.8.	Potpore za ekološki uzgoj.....	50
1.1.9.	Potpore za sudjelovanje proizvođača poljoprivrednih proizvoda u sustavima kvalitete	51
1.1.10.	Potpore za pružanje tehničke pomoći u sektoru poljoprivrede	53
1.1.10.1.	Potpore za razmjenu znanja i informativne aktivnosti	53
1.1.10.2.	Potpore za savjetodavne usluge.....	54
1.1.10.3.	Potpore za usluge zamjene na poljoprivrednom gospodarstvu	56
1.1.11.	Potpore za suradnju u sektoru poljoprivrede.....	56

1.2.	Upravljanje rizikom i kriznim situacijama	58
1.2.1.	Potpore za nadoknadu štete u poljoprivrednoj proizvodnji ili na sredstvima za poljoprivrednu proizvodnju te za sprečavanje štete	58
1.2.1.1.	Potpore za otklanjanje štete nastale zbog prirodnih nepogoda ili izvanrednih događaja.....	58
1.2.1.2.	Potpore za nadoknadu štete nastale zbog nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnom nepogodom.....	61
1.2.1.3.	Potpore za troškove sprečavanja, kontrole i iskorjenjivanja bolesti životinja, organizama štetnih za bilje te infestacija invazivnim stranim vrstama koje izazivaju zabrinutost u Uniji i invazivnim stranim vrstama koje izazivaju zabrinutost u državi članici, kao i potpore za otklanjanje štete nastale zbog bolesti životinja, organizama štetnih za bilje te invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Uniji i invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u državi članici.....	63
1.2.1.4.	Potpore za uginulu stoku	66
1.2.1.5.	Potpore za nadoknadu štete koju su prouzročile zaštićene životinje.....	67
1.2.1.6.	Potpore za plaćanje premija osiguranja.....	68
1.2.1.7.	Potpore za financijske doprinose uzajamnim fondovima.....	69
1.2.2.	Potpore za zatvaranje proizvodnog kapaciteta	70
1.2.2.1.	Zatvaranje kapaciteta zbog zdravlja životinja, bilja ili ljudi te zbog sanitarnih, etičkih, okolišnih ili klimatskih razloga	71
1.2.2.2.	Zatvaranje kapaciteta zbog drugih razloga.....	72
1.3.	Ostale vrste potpora u sektoru poljoprivrede.....	73
1.3.1.	Potpore sektoru stočarstva	73
1.3.2.	Potpore za promidžbene mjere za poljoprivredne proizvode	74
1.3.3.	Potpore za najudaljenije regije i manje egejske otoke.....	76
1.3.4.	Potpore za okrupnjavanje poljoprivrednog zemljišta	77
1.3.5.	Potpore za istraživanje i razvoj u sektoru poljoprivrede	77
	<i>Poglavlje 2. Potpore za sektor šumarstva</i>	<i>79</i>
2.1.	Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma	80
2.1.2.	Potpore za uspostavu, regeneraciju ili obnovu poljoprivredno-šumarskih sustava	82
2.1.3.	Potpore za sprečavanje i uklanjanje štete nanese šumama uslijed šumskih požara, prirodnih nepogoda, nepovoljnih klimatskih prilika koje se mogu izjednačiti s prirodnom nepogodom, drugih nepovoljnih klimatskih prilika, organizama štetnih za	

bilje, katastrofalnih događaja i događaja povezanih s klimatskim promjenama te za ulaganja u održavanje zdravlja šuma	82
2.1.4. Potpore za ulaganja za poboljšanje otpornosti i okolišne vrijednosti šumskih ekosustava.....	83
2.1.5. Potpore za ulaganja u šumarske tehnologije te u preradu, mobilizaciju i stavljanje na tržište šumarskih proizvoda	83
2.1.6. Potpore za ulaganja u infrastrukturu povezanu s razvojem, modernizacijom ili prilagodbom šumarstva	84
2.2. Potpore za nedostatke specifične za određeno područje koji proizlaze iz određenih obveznih zahtjeva na šumskim područjima	84
2.3. Potpore za šumarsko-okolišne i klimatske usluge i očuvanje šuma	85
2.4. Potpore za razmjenu znanja i informativne aktivnosti u sektoru šumarstva	86
2.5. Potpore za savjetodavne usluge u sektoru šumarstva	87
2.6. Potpore za suradnju u sektoru šumarstva	87
2.7. Početne potpore za skupine i organizacije proizvođača u sektoru šumarstva	89
2.8. Ostale potpore sektoru šumarstva s ekološkim, zaštitnim i rekreacijskim ciljevima.....	89
2.8.1. Potpore za posebne šumske mjere i intervencije čiji je glavni cilj doprinijeti održavanju ili obnovi šumskog ekosustava i bioraznolikosti ili tradicionalnog krajobraza	90
2.8.2. Potpore za održavanje i poboljšanje kvalitete tla te za osiguranje uravnoteženog i zdravog rasta stabala u sektoru šumarstva	90
2.8.3. Obnova i održavanje prirodnih staza, elemenata i obilježja krajobraza te prirodnog staništa za životinje u sektoru šumarstva	91
2.8.4. Potpore za održavanje cesta radi sprečavanja šumskih požara.....	91
2.8.5. Potpore za otklanjanje štete u šumama koju su prouzročile zaštićene životinje.....	91
2.9. Potpore u sektoru šumarstva usklađene s mjerama potpore za poljoprivredu.....	92
2.9.1. Potpore za istraživanje i razvoj u sektoru šumarstva.....	92
2.9.2. Potpore za okrupnjavanje šumskog zemljišta.....	93
<i>Poglavlje 3. Potpore u ruralnim područjima koje su sufinancirane sredstvima EPFRR-a ili dodijeljene kao dodatno nacionalno financiranje takvih sufinanciranih intervencija</i>	
<i>DIO III. POSTUPOVNA PITANJA</i>	<i>95</i>
1. Trajanje programa potpora i evaluacija	95
2. Klauzula o reviziji.....	95

3. <i>Izvješćivanje i praćenje</i>	96
4. <i>Primjena Smjernica</i>	96
5. <i>Prijedlozi odgovarajućih mjera</i>	97

DIO I. ZAJEDNIČKE ODREDBE

Poglavlje 1. Uvod

- (1) U članku 107. stavku 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije („Ugovor”) utvrđeno je da „osim ako je Ugovorima drukčije predviđeno, svaka potpora koju dodijeli država članica ili koja se dodjeljuje putem državnih sredstava u bilo kojem obliku koja narušava ili prijeti da će narušiti tržišno natjecanje stavljanjem određenih poduzetnika ili proizvodnje određene robe u povoljniji položaj, nespojiva je s unutarnjim tržištem u mjeri u kojoj utječe na trgovinu među državama članicama.” Iako je u Ugovoru utvrđeno načelo da su državne potpore zabranjene, u određenim slučajevima takve potpore mogu biti spojive s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavaka 2. i 3. Ugovora.
- (2) U skladu s člankom 107. stavkom 2. točkom (b) Ugovora, državne potpore za otklanjanje štete nastale zbog prirodnih nepogoda ili izvanrednih događaja u sektoru poljoprivrede i šumarstvu spojive su s unutarnjim tržištem.
- (3) U skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora, Komisija može smatrati da su državne potpore za promicanje gospodarskog razvoja sektora poljoprivrede i šumarstva i ruralnih područja spojive s unutarnjim tržištem, pod uvjetom da ne utječu negativno na trgovinske uvjete.
- (4) U skladu s člankom 42. Ugovora, pravila o tržišnom natjecanju primjenjuju se na proizvodnju i trgovinu poljoprivrednim proizvodima samo u onoj mjeri koju utvrde Europski parlament i Vijeće.
- (5) Komisija u ovim Smjernicama utvrđuje kriterije za određivanje područja koja ispunjavaju uvjete iz članka 107. stavka 3. Ugovora i mogu se smatrati spojivima s unutarnjim tržištem. Za potpore koje se dodjeljuju na temelju članka 107. stavka 2. točke (b) u ovim Smjernicama utvrđeni su uvjeti pod kojima je određena mjera koja predstavlja potporu za otklanjanje štete nastale zbog prirodnih nepogoda ili izvanrednih događaja spojiva s unutarnjim tržištem.
- (6) Državne potpore za promicanje gospodarskog razvoja sektora poljoprivrede i šumarstva te ruralnih područja ugrađene su u širi okvir zajedničke poljoprivredne politike („ZPP”). U okviru ZPP-a Unija pruža financijsku potporu sektorima poljoprivrede i šumarstva te ruralnim područjima. Budući da se gospodarski učinci državnih potpora ne mijenjaju ovisno o tome financira li ih (čak i djelomično) Unija ili samo država članica, Komisija smatra da bi njezina politika u vezi s kontrolom državnih potpora i potpora koje se dodjeljuju u okviru zajedničke poljoprivredne politike Unije u načelu trebala biti dosljedna i usklađena. Stoga Komisija, kad primjenjuje i tumači pravila iz ovih Smjernica za konkretne programe potpora, u obzir uzima i pravila ZPP-a.
- (7) Sljedeći akti Unije osobito su važni za pitanje državnih potpora povezanih sa ZPP-om:
 - (a) Uredba (EU) 1144/2014 Europskog parlamenta i Vijeća o mjerama informiranja i promocije u vezi s poljoprivrednim proizvodima koje se provode na unutarnjem tržištu i u trećim zemljama te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 3/2008¹;

¹ SL L 317, 4.11.2014., str. 56.

- (b) Uredba (EU) br. 228/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. ožujka 2013. o utvrđivanju posebnih mjera za poljoprivredu u najudaljenijim regijama Unije i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 247/2006² te Uredba (EU) br. 229/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. ožujka 2013. o utvrđivanju posebnih mjera za poljoprivredu u korist manjih egejskih otoka i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1405/2006³ Europskog parlamenta i Vijeća⁴;
 - (c) Uredba (EU) XXX Europskog parlamenta i Vijeća od XXX o utvrđivanju pravila o potpori za strateške planove koje izrađuju države članice u okviru zajedničke poljoprivredne politike (strateški planovi u okviru ZPP-a) i koji se financiraju iz Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi (EFJP) i Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća i Uredbe (EU) br. 1307/2013 Europskog parlamenta i Vijeća⁵ (dalje u tekstu [„Uredba o strateškim planovima”]);
 - (d) Uredba (EU) XXX Europskog parlamenta i Vijeća od XXX o financiranju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike te upravljanju njome i o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1306/2013⁶;
 - (e) Uredba (EU) 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br. 922/72, (EEZ) br. 234/79, (EZ) br. 1037/2001 i (EZ) br. 1234/2007⁷.
- (8) ZPP se sastoji od dvaju stupova, EFJP-a i EPFRR-a, koji zajedno osiguravaju temeljni sloj potpore poljoprivrednicima u Uniji i time stvaraju osnovu za očuvanje održive poljoprivrede u cijeloj Uniji.
- (9) U skladu s člankom 39. stavkom 1. Ugovora, ciljevi su ZPP-a povećati poljoprivrednu produktivnost, osigurati primjeren životni standard poljoprivrednog stanovništva, stabilizirati tržišta, osigurati dostupnost opskrbe i pobrinuti se da roba dođe do potrošača po razumnim cijenama. U skladu s člankom 39. stavkom 2. Ugovora, pri osmišljavanju zajedničke poljoprivredne politike i posebnih metoda njezine primjene, mora se voditi računa o:
- (a) posebnoj naravi poljoprivredne djelatnosti, koja proizlazi iz socijalne strukture poljoprivrede te iz strukturnih i prirodnih razlika među različitim poljoprivrednim regijama;
 - (b) potrebi postupnog izvršenja primjerenih prilagodbi;
 - (c) činjenici da poljoprivreda u državama članicama predstavlja sektor koji je usko povezan s gospodarstvom u cjelini.
- (10) U cilju daljnjeg poboljšanja održivog razvoja poljoprivrede, hrane i ruralnih područja, ciljevi ZPP-a za razdoblje nakon 2020. usmjereni su na poticanje pametnog, konkurentnog, otpornog i diversificiranog sektora poljoprivrede kojim se osigurava dugoročna sigurnost opskrbe hranom, na podupiranje i

² SL L 78, 20.3.2013., str. 23.

³ SL L 78, 20.3.2013., str. 41.

⁴ SL L 78, 20.3.2013., str. 41.

⁵ Upućivanje na SL [Uredba još nije donesena].

⁶ Upućivanje na SL [Uredba još nije donesena].

⁷ SL L 347, 20.12.2013., str. 671.

jačanje zaštite okoliša i djelovanja u području klime, na doprinos postizanju okolišnih i klimatskih ciljeva Unije te na jačanje socioekonomske strukture ruralnih područja. Te opće ciljeve dopunjuje međusektorski cilj modernizacije sektora poljoprivrede poticanjem i razmjenom znanja, inovacija i digitalizacije u poljoprivredi i ruralnim područjima te promicanjem njihove upotrebe. Opći ciljevi ZPP-a postižu se putem sljedećih specifičnih ciljeva:

- (a) potpora održivom dohotku poljoprivrednih gospodarstava i otpornosti sektora poljoprivrede u cijeloj Uniji kako bi se poboljšala dugoročna sigurnost opskrbe hranom i poljoprivredna raznolikost te osigurala gospodarska održivost poljoprivredne proizvodnje u Uniji;
- (b) jačanje usmjerenosti na tržište i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava kratkoročno i dugoročno, uključujući veću usmjerenost na istraživanja, tehnologiju i digitalizaciju;
- (c) poboljšanje položaja poljoprivrednika u vrijednosnom lancu;
- (d) doprinos ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi tim promjenama, među ostalim smanjenjem emisija stakleničkih plinova i poboljšanjem sekvestracije ugljika, te promicanje održive energije;
- (e) poticanje održivog razvoja i učinkovitog upravljanja prirodnim resursima kao što su voda, tlo i zrak, među ostalim smanjenjem ovisnosti o kemikalijama;
- (f) doprinos zaustavljanju i preokretanju procesa gubitka bioraznolikosti, poboljšanje usluga ekosustava te očuvanje staništa i krajobraza;
- (g) privlačenje i podupiranje mladih poljoprivrednika i drugih novih poljoprivrednika te olakšavanje održivog poslovnog razvoja u ruralnim područjima;
- (h) promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo
- (i) poboljšanje odgovora poljoprivrede Unije na društvene zahtjeve u pogledu hrane i zdravlja, uključujući visokokvalitetnu, sigurnu, i hranjivu hranu proizvedenu na održiv način, smanjenje rasipanja hrane kao i poboljšanje dobrobiti životinja te borba protiv antimikrobne rezistencije.

Poglavlje 2. Područje primjene i definicije

2.1. Učinak ZPP-a na područje primjene

- (11) U skladu s člankom 42. Ugovora, na poljoprivredne proizvode navedene u Prilogu I. Ugovoru pravila o državnim potporama utvrđena u člancima od 107. do 109. Ugovora primjenjuju se samo u onoj mjeri koju utvrde Europski parlament i Vijeće.
- (12) U skladu s člankom 131. stavkom 1. Uredbe XXX [Uredba o strateškim planovima] i člankom 211. stavkom 1. Uredbe (EU) br. 1308/2013, pravila o državnim potporama primjenjuju se na proizvodnju i trgovinu poljoprivrednim proizvodima. Međutim predviđena su razna odstupanja od tog općeg načela, koja su među ostalim utvrđena u članku 23. Uredbe (EU) br. 228/2013, članku 17. Uredbe (EU) br. 229/2013, članku 131. stavku 2. Uredbe (EU) br. XXX [Uredba o strateškim planovima], članku 211. stavku 2. Uredbe (EU) br. 1308/2013 i članku 27. Uredbe (EU) br. 1144/2014.
- (13) Kad je riječ o potpori dodijeljenoj na temelju Uredbe XXX [Uredba o strateškim planovima], člankom 131. stavkom 2. te uredbe utvrđeno je da se pravila o državnim potporama ne primjenjuju na potporu koju pružaju države članice na

temelju te uredbe i u skladu s njom, kao ni na dodatno nacionalno financiranje koje je obuhvaćeno područjem primjene članka 42. Ugovora.

- (14) Stoga se pravila o državnim potporama ne primjenjuju na sufinanciranje potpore za ruralni razvoj (i dio iz EPFRR-a i nacionalni dio) ni na dodatno nacionalno financiranje kojim se dopunjuje takva potpora ako se dotična intervencija odnosi na poljoprivrednu djelatnost koja je obuhvaćena područjem primjene članka 42. Ugovora i dio je strateškog plana u okviru ZPP-a.
- (15) Međutim, pravila o državnim potporama u cijelosti se primjenjuju na sve sufinancirane intervencije (i dio iz EPFRR-a i nacionalni dio) i na dodatno nacionalno financiranje intervencija koje nisu obuhvaćene područjem primjene članka 42. Ugovora, ali jesu obuhvaćene Uredbom (EU) br. XXX [Uredba o strateškim planovima], to jest u sljedećim slučajevima: (a) intervencije za potporu aktivnostima u ruralnim područjima i (b) intervencije u sektoru šumarstva.
- (16) Pravila o državnim potporama primjenjuju se ako određena država članica namjerava financirati mjeru koja je najvećim dijelom osmišljena u skladu s uvjetima određene intervencije u području ruralnog razvoja („mjera slična mjerama ruralnog razvoja”) isključivo nacionalnim sredstvima (tj. bez sufinanciranja iz EPFRR-a), neovisno o tome je li mjera obuhvaćena područjem primjene članka 42. Ugovora.

2.2. *Područje primjene*

- (17) Komisija će ove Smjernice primjenjivati na programe potpora i na pojedinačne potpore.
- (18) Ove se Smjernice primjenjuju na državne potpore za primarnu poljoprivrednu proizvodnju, preradu poljoprivrednih proizvoda kojom nastaju drugi poljoprivredni proizvodi te stavljanje na tržište poljoprivrednih proizvoda.
- (19) Na temelju općih razmatranja utvrđenih u odjeljku 2.1. ovog dijela, kako bi se osigurala usklađenost s politikom ruralnog razvoja i podržala sukladnost s pravila o državnim potporama, u ove je Smjernice primjereno uključiti i određene intervencije u području ruralnog razvoja koje nisu obuhvaćene područjem primjene članka 42. Ugovora, bilo da se sufinanciraju iz EPFRR-a ili dodatnim nacionalnim financiranjem, kao i mjere slične mjerama ruralnog razvoja financirane isključivo nacionalnim sredstvima. Stoga se u ovim Smjernicama uz sektor poljoprivrede utvrđuju i kriteriji spojivosti za državne potpore sektoru šumarstva te potpore poduzetnicima koji posluju u ruralnim područjima koje inače nisu obuhvaćene područjem primjene članka 42. Ugovora.
- (20) Komisija će pri ispitivanju državnih potpora i njihove spojivosti s općim načelima o državnim potporama uzeti u obzir, u mjeri u kojoj je to moguće, uvjete utvrđene u Uredbi (EU) br. XXX [Uredba o strateškim planovima] te njezinim delegiranim i provedbenim aktima.
- (21) Područje primjene ovih Smjernica obuhvaća sljedeće kategorije potpora:
 - (a) mjere u sektoru poljoprivrede koje se financiraju isključivo nacionalnim sredstvima i sastoje se od:
 - i. mjera sličnih mjerama ruralnog razvoja koje nisu obuhvaćene strateškim planovima u okviru ZPP-a (dio II. odjeljak 1.1.);
 - ii. mjera koje nisu navedene u alineji i. i nisu obuhvaćene područjem primjene Uredbe (EU) br. XXX [Uredba o strateškim planovima], kao

što su neke mjere upravljanja rizikom i kriznim situacijama, potpore sektoru stočarstva i određene promidžbene mjere (dio II. odjeljci 1.2. i 1.3.);

- (b) potpore za sektor šumarstva (dio II. poglavlje 2.), koje se mogu:
 - i. dodijeliti na temelju strateškog plana u okviru ZPP-a ili kao dodatno nacionalno financiranje za takve intervencije u području ruralnog razvoja; ili
 - ii. financirati isključivo nacionalnim sredstvima;
 - (c) potpore poduzetnicima koji posluju u ruralnim područjima, koje se mogu dodijeliti kao:
 - i. intervencija obuhvaćena strateškim planom u okviru ZPP-a, koja se sufinancira iz EPFRR-a na temelju Uredbe (EU) br. XXX [Uredba o strateškim planovima] i sukladna je s tom uredbom, ako je mjera državne potpore koju je potrebno prijaviti istovjetna intervenciji iz strateškog plana u okviru ZPP-a (dio II. poglavlje 3.); ili
 - ii. dodatno nacionalno financiranje povezano s intervencijom obuhvaćenom strateškim planom u okviru ZPP-a (dio II. poglavlje 3.).
- (22) Ove Smjernice primjenjuju se na potpore MSP-ovima, a u načelu i na potpore velikim poduzećima. Međutim, velika su poduzeća uglavnom manje osjetljiva na tržišne nedostatke nego MSP-ovi. Osim toga, veća je vjerojatnost da će velika poduzeća u sektorima poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima imati bitnu ulogu na tržištu, pa stoga, u specifičnim slučajevima, potpora dodijeljena velikim poduzećima može osobito narušiti tržišno natjecanje i trgovinu na unutarnjem tržištu. Budući da potpore velikim poduzećima u sektorima poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima i ostalim velikim poduzećima mogu na sličan način narušiti tržišno natjecanje, pravila o državnim potporama za velika poduzeća u ovim Smjernicama usklađena su s općim pravilima o državnim potporama te se na njih primjenjuju zajednička načela ocjenjivanja utvrđena u poglavlju 3. ovog dijela. Za mjere potpore za sektor stočarstva, koje nisu obuhvaćene područjem primjene Uredbe (EU) br. XXX [Uredba o strateškim planovima], Komisija i dalje smatra da velika poduzeća trebaju moći sama financirati troškove tih mjera. Stoga potpore u sektoru stočarstva ostaju ograničene na MSP-ove.
- (23) Poduzetnici u teškoćama isključeni su iz područja primjene ovih Smjernica, uz iznimke utvrđene u ovoj točki. Komisija smatra da se poduzetnici u financijskim teškoćama, s obzirom na to da im je ugrožen opstanak, ne mogu smatrati primjerenim sredstvom za promicanje drugih ciljeva javne politike dok im se ne osigura održivost. Stoga će se, ako je korisnik potpore u financijskim teškoćama u smislu točke (32) podtočke 63., potpora ocijeniti u skladu sa Smjernicama o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje poduzeća u teškoćama⁸. Međutim, načelo nepružanja državnih potpora poduzetnicima u financijskim teškoćama ne primjenjuje se na potpore za nadoknadu štete nastale zbog prirodnih nepogoda i izvanrednih događaja iz dijela II. odjeljaka 1.2.1.1. i 2.1.3., pod uvjetom da je potpora spojiva s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 2. točkom (b) Ugovora. Ako su financijske teškoće poduzetnika koji

⁸ Komunikacija Komisije – Smjernice o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje nefinancijskih poduzetnika u teškoćama (SL C 249, 31.7.2014., str. 1.).

posluje u sektorima poljoprivrede i šumarstva prouzročene rizičnim događajem iz dijela II. odjeljaka 1.2.1.2., 1.2.1.3., 1.2.1.5., 2.1.3., 2.8.1. ili 2.8.5., potpore za nadoknadu troškova za sprečavanje ili obnovu gubitaka ili štete nastale zbog takvih rizičnih događaja te za pokrivanje troškova iskorjenjivanja organizama štetnih za bilje mogu se dodijeliti u skladu s ovim Smjernicama te mogu biti spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora. Osim toga, radi zaštite javnog zdravlja ili zbog hitne situacije, gospodarsko stanje poduzetnika ne bi se smjelo uzeti u obzir kad je riječ o potporama za uništavanje i uklanjanje uginule stoke, kako je utvrđeno u dijelu II. odjeljku 1.2.1.4., te potporama za mjere sprečavanja, kontrole i iskorjenjivanja u slučaju bolesti životinja, kako je utvrđeno u dijelu II. odjeljku 1.2.1.3. točkama (371) i (372). Nadalje, to se načelo ne primjenjuje na informativne aktivnosti iz dijela II. odjeljaka 1.1.10.1. i 2.4. te na promidžbene mjere generičke prirode, kako je utvrđeno u dijelu II. odjeljku 1.3.2.

- (24) Potpore u korist poljoprivrednih proizvoda u smislu Priloga 1. Sporazumu WTO-a o poljoprivredi, koje čine izvozu subvenciju kako je definirana tim sporazumom, isključene su iz područja primjene ovih Smjernica. Osim toga, potpore u korist takvih proizvoda koje čine potpore za financiranje izvoza koje pruža vlada ili bilo koje javno tijelo u okviru područja primjene Ministarske odluke WTO-a o izvoznom tržišnom natjecanju od 19. prosinca 2015.⁹ isključene su iz područja primjene ovih Smjernica ako nisu u skladu s relevantnim zahtjevima iz stavka 15. te odluke o maksimalnom roku otplate i samofinanciranju.
- (25) Pri ocjenjivanju potpore dodijeljene poduzetniku koji podliježe neizvršenom nalogu za povrat sredstava na temelju prethodne odluke Komisije kojom je određena potpora proglašena nezakonitom i nespojivom s unutarnjim tržištem, Komisija će uzeti u obzir iznos potpore koji još nije vraćen¹⁰. To se ne primjenjuje na potpore za otklanjanje štete nastale zbog prirodnih nepogoda i izvanrednih događaja u skladu s člankom 107. stavkom 2. točkom (b) Ugovora.
- (26) Države članice se podsjećaju da bi trebalo prijaviti sustav financiranja, na primjer parafiskalnim nametima, ako je taj sustav neizostavan dio mjere potpore¹¹.
- (27) Komisija će sve mjere potpore koje nisu obuhvaćene ovim Smjernicama ni drugim mjerodavnim pravilima o državnim potporama pojedinačno ocijeniti izravno na temelju članka 107. stavka 2. točke (b) i članka 107. stavka 3. Ugovora, uzimajući u obzir pravila utvrđena u člancima 107., 108. i 109. Ugovora, ZPP i, po analogiji, ove Smjernice ako je to moguće. Države članice koje prijavljuju državne potpore koja nisu obuhvaćene područjem primjene ovih Smjernica morat će dokazati da dotične državne potpore zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja kako su utvrđena u poglavlju 3. ovog dijela.

⁹ WT/MIN(15)/45 — WT/L/980.

¹⁰ U vezi s tim vidjeti spojene predmete T-244/93 i T-486/93, TWD Textilwerke Deggendorf GmbH protiv Komisije, EU:T:1995:160, točku 56.

¹¹ Među ostalim vidjeti: predmet T-275/11 *Télévision française 1 (TF1) protiv Komisije*, EU:T:2013:535, točke 41.–44.; predmet C-174/02 *Streekgewest Westelijk Noord-Brabant*, EU:C:2005:10, točku 26.; predmet T-533/10 *DTS Distribuidora de Televisión Digital protiv Komisije*, EU:T:2014:629, točke 50.–52.; predmet C-200/06 *Essent Netwerk Noord BV*, EU:C:2008:413, točku 90.

Komisija će takve mjere odobriti samo ako njihov pozitivni doprinos razvoju sektora očito nadmašuje rizike od narušavanja tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu i utjecaj na trgovinu među državama članicama.

2.3. *Horizontalna pravila i instrumenti potpore koji se primjenjuju na sektore poljoprivrede i šumarstva te na ruralna područja*

- (28) U načelu, radi racionalizacije pravila o državnim potporama te zbog sličnosti između poduzetnika koji posluju u sektorima poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima i ostalih poduzetnika, na sektore obuhvaćene ovim Smjernicama primjenjuju se opći instrumenti za državne potpore kojima se utvrđuju kriteriji za spojivost potpora. To se posebno odnosi na Smjernice o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje nefinancijskih poduzetnika u teškoćama¹², Okvir za državne potpore za istraživanje i razvoj i inovacije¹³, Smjernice o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju iz 2022.¹⁴, pravila o državnim potporama za uvođenje širokopojasnih mreža¹⁵, Smjernice o državnim potporama za promicanje rizičnih financijskih ulaganja¹⁶, Komunikaciju Komisije „Kriteriji za analizu spojivosti predmeta koji uključuju državne potpore za osposobljavanje i podliježu pojedinačnoj prijavi”¹⁷, Komunikaciju Komisije „Kriteriji za analizu sukladnosti državnih potpora za radnike u nepovoljnom položaju i radnike s invaliditetom, koje podliježu pojedinačnoj prijavi”¹⁸ te pravne akte povezane s uslugama od općega gospodarskog interesa¹⁹.
- (29) Horizontalni instrumenti spomenuti u točki (28) primjenjuju se na proizvodnju, preradu i stavljanje na tržište poljoprivrednih proizvoda ako u ovim Smjernicama nisu utvrđena posebna pravila. U ovim su Smjernicama predviđene posebne mjere potpora za okoliš, kao što su potpore za poljoprivredno-okolišno-klimatske obveze te obveze u pogledu dobrobiti životinja (dio II. odjeljci 1.1.4. i 1.1.5.), potpore za nedostatke specifične za određeno područje koji proizlaze iz određenih obveznih zahtjeva (dio II. odjeljak 1.1.6.) te potpore za ekološki uzgoj (dio II. odjeljak 1.1.8.). Potpore za ulaganja u svrhu ostvarivanja okolišnih ciljeva u području primarne poljoprivredne proizvodnje ocjenjuju se u skladu s pravilima utvrđenima u dijelu II. odjeljku 1.1.1.1. Potpore za zaštitu okoliša u korist poduzetnika koji se bave preradom poljoprivrednih proizvoda i stavljanjem na tržište poljoprivrednih proizvoda mogu se smatrati spojivima s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako ispunjavaju uvjete iz Smjernica o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju iz 2022. Potpore za ulaganja u štednju energije, biogorivo i energiju iz

¹² SL C 249, 31.7.2014., str. 1.

¹³ SL C 198, 27.6.2014., str. 1.

¹⁴ [Upućivanje na SL].

¹⁵ SL C 25, 26.1.2013., str. 1.

¹⁶ SL C 19, 22.1.2014., str. 4.

¹⁷ SL C 188, 11.8.2009., str. 1.

¹⁸ SL C 188, 11.8.2009., str. 6.

¹⁹ Vidjeti Odluku Komisije od 20. prosinca 2011. o primjeni članka 106. stavka 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na državne potpore u obliku naknade za pružanje javnih usluga koje se dodjeljuju određenim poduzetnicima kojima je povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa (SL L 7, 11.1.2012., str. 3.) i Okvir Europske unije za državne potpore u obliku naknade za pružanje javnih usluga (SL C 8, 11.1.2012., str. 15.).

obnovljivih izvora isključene su iz područja primjene dijela II. poglavlja 2. i 3. ovih Smjernica jer bi takve potpore trebale biti u skladu sa Smjernicama o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju iz 2022., osim ako su izuzete od obveze prijave. Međutim, potpore za ulaganja u vezi s primarnom poljoprivrednom proizvodnjom povezanom s proizvodnjom energije iz obnovljivih izvora ili s proizvodnjom biogoriva na gospodarstvima mogu biti obuhvaćene područjem primjene ovih Smjernica pod uvjetom da ta proizvodnja ne premašuje prosječnu godišnju potrošnju goriva ili energije na dotičnom poljoprivrednom gospodarstvu (dio II. odjeljak 1.1.1.1.).

- (30) Smjernice za regionalne državne potpore²⁰ ne primjenjuju se na potpore za proizvodnju primarnih poljoprivrednih proizvoda zbog specifičnih značajki tog sektora. Međutim, primjenjuju se na preradu poljoprivrednih proizvoda i stavljanje na tržište poljoprivrednih proizvoda u mjeri utvrđenoj u ovim Smjernicama.
- (31) Na poduzetnike koji posluju u sektoru šumarstva ili u ruralnim područjima mogu se odnositi i opća pravila o državnim potporama i konkretnije odredbe iz ovih Smjernica. Ako je to primjenjivo, i potpore poduzetnicima koji posluju u sektoru šumarstva ili u ruralnim područjima mogu se ocijeniti spojivima pod uvjetima i u skladu s općim pravilima Unije o državnim potporama (posebice sa Smjernicama za regionalne državne potpore, Okvirom za državne potpore za istraživanje i razvoj i inovacije te Smjernicama o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju iz 2022.).

2.4. Definicije

- (32) Za potrebe ovih Smjernica:
 - (1) „aktivni poljoprivrednik” znači poljoprivrednik u skladu s člankom 4. stavkom 1. točkom (d) Uredbe (EU) br. XXX [Uredba o strateškim planovima];
 - (2) „jednokratna potpora” znači potpora koja nije dodijeljena na temelju programa potpora;
 - (3) „nepovoljna klimatska prilika koja se može izjednačiti s prirodnom nepogodom” znači nepovoljni vremenski uvjeti, kao što su mraz, oluje i tuča, led, obilna ili jaka kiša ili ozbiljna suša, koji uništavaju više od 30 % prosječne proizvodnje izračunane na temelju prethodnog trogodišnjeg razdoblja ili trogodišnjeg prosjeka za prethodno petogodišnje razdoblje nakon isključivanja najviše i najniže vrijednosti;
 - (4) „savjet” znači cjelokupno savjetovanje pruženo u okviru jednog ugovora;
 - (5) „poljoprivredna djelatnost” znači proizvodnja, prerada i stavljanje na tržište poljoprivrednih proizvoda;
 - (6) „poljoprivredna površina” znači bilo koja površina u skladu s člankom 4. Uredbe (EU) [Uredba o strateškim planovima];
 - (7) „poljoprivredno gospodarstvo” znači jedinica koja se sastoji od zemljišta, prostora i objekata koji se upotrebljavaju za primarnu poljoprivrednu proizvodnju;

²⁰

SL C 153, 29.4.2021., str. 1.

- (8) „poljoprivredni proizvod” znači proizvodi navedeni u Prilogu I. Ugovoru, osim proizvoda ribarstva i akvakulture navedenih u Prilogu I. Uredbi (EU) br. 1379/2013 Europskog parlamenta i Vijeća²¹;
- (9) „sektor poljoprivrede” znači svi poduzetnici koji se bave primarnom proizvodnjom, preradom ili stavljanjem na tržište poljoprivrednih proizvoda;
- (10) „poljoprivredno-šumarski sustavi” znači sustavi korištenja zemljišta u kojima se na istom zemljištu uzgajaju stabla i obavljaju poljoprivredne djelatnosti;
- (11) „potpora” znači svaka mjera koja ispunjava sve kriterije utvrđene u članku 107. stavku 1. Ugovora;
- (12) „intenzitet potpore” znači bruto iznos potpore izražen kao postotak prihvatljivih troškova, prije odbitka poreza ili drugih naknada;
- (13) „program potpora” znači svaki akt na temelju kojeg se, bez potrebe za daljnjim provedbenim mjerama, mogu dodjeljivati pojedinačne potpore poduzetnicima koji su utvrđeni u tom aktu na općenit i apstraktan način te svaki akt na temelju kojeg se potpora koja nije povezana s određenim projektom može dodijeliti jednom ili više poduzetnika na neodređeno razdoblje i/ili u neodređenom iznosu;
- (14) „po tržišnim uvjetima” znači da se uvjeti transakcije između ugovornih stranaka ne razlikuju od onih koji bi bili utvrđeni između neovisnih poduzetnika te da nema naznaka tajnog dogovaranja. Za svaku transakciju koja proizlazi iz otvorenog, transparentnog i bezuvjetnog postupka smatra se da zadovoljava načelo transakcija po tržišnim uvjetima;
- (15) „biosigurnosne mjere” znači mjere upravljanja i fizičke mjere osmišljene kako bi se smanjio rizik od unošenja, razvoja i širenja bolesti na, iz i unutar: (a) populacije životinja, ili (b) objekta, zone, kompartmenta, sredstava prijevoza ili bilo kojih drugih postrojenja, prostorija ili lokacija;
- (16) „matična knjiga” znači knjiga kako je predviđeno u članku 2. stavku 12. Uredbe (EU) 2016/1012;
- (17) „strateški plan u okviru ZPP-a” znači strateški plan u okviru ZPP-a kako je predviđeno člankom 1. stavkom 1. točkom (c) Uredbe (EU) br. XX [Uredba o strateškim planovima];
- (18) „kapitalizirani radovi” znači radovi koje poduzima sam poljoprivrednik ili ih poduzimaju njegovi radnici i kojima se stvara vrijednost;
- (19) „programi sekvestracije ugljika” znači programi potpora za poboljšane prakse upravljanja zemljištem koje dovode do sekvestracije ugljika u živu biomasu, mrtvu organsku tvar i tla poboljšanjem hvatanja ugljika i/ili smanjenjem ispuštanja ugljika u atmosferu;
- (20) „katastrofalan događaj” znači nepredviđen događaj biotičke ili abiotičke naravi nastao zbog ljudskog djelovanja koji dovodi do znatnih poremećaja u strukturama šuma te s vremenom nanosi znatnu gospodarsku štetu sektoru šumarstva;
- (21) „klaster” znači okupljanje neovisnih poduzetnika, uključujući novoosnovana poduzeća, mala, srednja i velika poduzeća te savjetodavna tijela i/ili istraživačke organizacije, u cilju poticanja gospodarske/inovativne aktivnosti

²¹ Uredba (EU) br. 1379/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkom uređenju tržišta proizvodima ribarstva i akvakulture, izmjeni uredbi Vijeća (EZ) br. 1184/2006 i (EZ) br. 1224/2009 i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 104/2000 (SL L 354, 28.12.2013., str. 1.).

- promicanjem intenzivnih interakcija, dijeljenja objekata i razmjene znanja i stručnog znanja te učinkovitim doprinosom prenošenju znanja, umrežavanju i širenju informacija među poduzetnicima u klasteru;
- (22) „mjere kontrole i iskorjenjivanja” znači mjere koje se odnose na bolesti životinja čije je izbijanje nadležno tijelo službeno priznalo ili koje se odnose na organizme štetne za bilje ili invazivne strane vrste čiju je prisutnost nadležno tijelo službeno priznalo;
 - (23) „datum dodjele potpore” znači datum na koji je, na temelju primjenjivog nacionalnog pravnog režima, korisniku dodijeljeno zakonsko pravo na primanje potpore;
 - (24) „okolišni incident” znači specifična pojava zagađenja, onečišćenja ili degradacije kvalitete okoliša koja je povezana sa specifičnim događajem i zahvaća ograničeno zemljopisno područje te koja uništava više od 30 % prosječne godišnje proizvodnje poduzetnika koji posluje sektoru poljoprivrede ostvarene u prethodnom trogodišnjem razdoblju ili trogodišnjeg prosjeka proizvodnje za prethodno petogodišnje razdoblje nakon isključivanja najveće i najmanje vrijednosti. Ne obuhvaća opće okolišne rizike koji nisu povezani sa specifičnim događajem, kao što su klimatske promjene ili onečišćenje zraka;
 - (25) „plan evaluacije” znači dokument koji sadržava barem sljedeće elemente: ciljeve programa potpora koji se evaluira; evaluacijska pitanja; pokazatelje rezultata; predviđenu metodologiju za provedbu evaluacije; zahtjeve za prikupljanje podataka; predloženi vremenski okvir evaluacije, uključujući datum podnošenja završnog izvješća o evaluaciji; opis neovisnog tijela koje provodi evaluaciju ili kriterija na temelju kojih će ono biti odabrano te načine na koje će se osigurati da evaluacija bude javna;
 - (26) „uginula stoka” znači životinje koje su eutanazirane na temelju konačne dijagnoze ili bez nje odnosno koje su uginule, uključujući mrtvookočene i neokočene životinje, na poljoprivrednom gospodarstvu ili prostorima odnosno tijekom prijevoza, ali koje nisu zaklane radi prehrane ljudi;
 - (27) „brzorastuća stabla” znači šuma kratke ophodnje gdje vrijeme rasta stabla prije sječe nije kraće od 8 godina i nije dulje od 20 godina;
 - (28) „program koji je nasljednik poreznog programa” znači program u obliku poreznih pogodnosti koji je izmijenjena verzija prethodno postojećeg programa u obliku poreznih pogodnosti i kojim se taj prethodno postojeći program zamjenjuje;
 - (29) „biogorivo proizvedeno iz prehrambenih sirovina i sirovina za proizvodnju hrane za životinje” znači biogorivo proizvedeno iz kultura bogatih škrobom, šećernih kultura ili uljarica proizvedenih na poljoprivrednom zemljištu kao glavnih kultura, isključujući ostatke, otpad ili lignocelulozni materijal, i međuusjeva, kao što su postrni usjevi i pokrovni usjevi, pod uvjetom da upotreba takvih međuusjeva ne dovodi do potražnje za dodatnim zemljištem, kako je definirano u Direktivi 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća²²;

²² Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82.).

- (30) „prehrambeni proizvodi” znači prehrambeni proizvodi koji nisu poljoprivredni proizvodi i navedeni su na popisu u Prilogu I. Uredbi (EU) br. 1151/2012 Europskog parlamenta i Vijeća²³;
- (31) „šuma” znači zemljište površine veće od 0,5 hektara sa stablima višima od 5 metara i krošnjama koje pokrivaju više od 10 % površine ili stablima koja mogu doseći te vrijednosti *in situ*; ne uključuje zemljišta koja se prvenstveno koriste kao poljoprivredna ili urbana zemljišta. Države članice ili regije mogu odlučiti primjenjivati drukčiju definiciju šume na temelju postojećeg nacionalnog zakonodavstva ili evidencijskog sustava. Države članice ili regije tu definiciju moraju navesti u prijavi, a ako se ona odnosi na intervenciju u području ruralnog razvoja, trebalo bi je navesti u strateškom planu u okviru ZPP-a;
- (32) „bruto ekvivalent bespovratnog sredstva” znači iznos potpore ako je korisniku dodijeljena u obliku bespovratnog sredstva, prije odbitka poreza ili drugih naknada;
- (33) „pojedinačna potpora” znači jednokratna potpora i potpora dodijeljena pojedinačnim korisnicima na temelju programa potpora;
- (34) „nematerijalna imovina” znači imovina koja nema fizički ili financijski oblik, na primjer patenti, licencije, znanje i iskustvo ili druga vrsta intelektualnog vlasništva;
- (35) „invazivna strana vrsta koja izaziva zabrinutost u državi članici” znači invazivna strana vrsta kako je definirana u članku 3. stavku 4. Uredbe (EU) br. 1143/2014;
- (36) „invazivna strana vrsta koja izaziva zabrinutost u Uniji” znači invazivna strana vrsta kako je definirana u članku 3. stavku 3. Uredbe (EU) br. 1143/2014 Europskog parlamenta i Vijeća²⁴;
- (37) „ulaganja za usklađivanje sa standardom Unije” znači ulaganja koja se provode radi usklađivanja sa standardom Unije nakon isteka prijelaznog razdoblja predviđenog zakonodavstvom Unije;
- (38) „velika poduzeća” znači poduzetnici koji ne ispunjavaju kriterije utvrđene u Prilogu I. Uredbi (EU) [nova Uredba o skupnom izuzeću za poljoprivredu];
- (39) „lokalna tržišta” znači:
- (a) tržišta na udaljenosti od najviše 75 km od poljoprivrednoga gospodarstva s kojeg proizvod potječe, unutar koje se moraju odvijati aktivnosti prerade i prodaje krajnjem potrošaču; ili
 - (b) tržišta za koja države članice utvrde primjerenu zamjensku definiciju;
- (40) „stavljanje na tržište poljoprivrednih proizvoda” znači držanje ili izlaganje u cilju prodaje, ponuda na prodaju, isporuka ili bilo koji drugi način stavljanja na tržište, osim prve prodaje preprodavateljima i prerađivačima koju obavlja primarni proizvođač i svih djelatnosti povezanih s pripremom proizvoda za takvu prvu prodaju; prodaja krajnjim potrošačima koju obavlja primarni

²³ Uredba (EU) br. 1151/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. studenoga 2012. o sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode (SL L 343, 14.12.2012., str. 1.).

²⁴ Uredba (EU) br. 1143/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o sprječavanju i upravljanju unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta (SL L 317, 4.11.2014., str. 35.).

- proizvođač smatra se stavljanjem na tržište poljoprivrednih proizvoda ako se odvija u zasebnim za to namijenjenim prostorima;
- (41) „uzajamni fond” znači shema koju je akreditirala država članica u skladu s nacionalnim pravom kojim se udruženim poljoprivrednicima omogućuje da se osiguraju i da prime nadoknadu štete ako pretrpe ekonomske gubitke;
 - (42) „neproduktivno ulaganje” znači ulaganje koje ne dovodi do znatnog povećanja vrijednosti ili profitabilnosti gospodarstva;
 - (43) „druga nepovoljna klimatska prilika” znači nepovoljni vremenski uvjeti koji ne ispunjavaju uvjete iz točke(32) podtočke 3.;
 - (44) „najudaljenije regije” znači regije iz članka 349. prvog stavka Ugovora;
 - (45) „organizam štetan za bilje” znači karantenski štetni organizmi Unije uvršteni na popis u skladu s člankom 5. stavkom 1. Uredbe 2016/2031 Europskog parlamenta i Vijeća²⁵ te štetni organizmi na koje se primjenjuju mjere donesene na temelju članka 30. te uredbe;
 - (46) „preventivne mjere” znači mjere koje se odnose na bolest životinja, organizam štetan za bilje ili invazivnu stranu vrstu koji se još nisu pojavili;
 - (47) „primarna poljoprivredna proizvodnja” znači proizvodnja plodova zemlje i proizvoda stočarstva navedenih u Prilogu I. Ugovoru bez obavljanja dodatnih operacija kojima bi se promijenila priroda tih proizvoda;
 - (48) „prerada poljoprivrednih proizvoda” znači svaka operacija provedena na poljoprivrednom proizvodu čiji je rezultat proizvod koji je isto poljoprivredni proizvod, osim djelatnosti na poljoprivrednim gospodarstvima koje su potrebne za pripremu životinjskih ili biljnih proizvoda za prvu prodaju;
 - (49) „prerada poljoprivrednih proizvoda u nepoljoprivredne proizvode” znači svaka operacija provedena na poljoprivrednom proizvodu čiji je rezultat proizvod koji nije poljoprivredni proizvod;
 - (50) „zaštićena životinja” znači svaka životinja zaštićena zakonodavstvom Unije ili nacionalnim zakonodavstvom, uključujući životinjske vrste za koje su u nacionalnom zakonodavstvu predviđena posebna pravila za očuvanje populacije;
 - (51) „povratni predujam” znači zajam za projekt koji se isplaćuje u jednom ili više obroka, a uvjeti njegova povrata ovise o rezultatu projekta;
 - (52) „organizacija za istraživanje i širenje znanja” znači subjekt (kao što su sveučilišta, istraživački instituti, agencije za prijenos tehnologije, posrednici za inovacije te fizičke osobe i/ili virtualni kolaborativni subjekti usmjereni na istraživanje), bez obzira na njegov pravni status (ustrojen na temelju javnog ili privatnog prava) ili način financiranja, čiji je primarni cilj neovisno provoditi temeljno istraživanje, industrijsko istraživanje ili eksperimentalni razvoj, kako su definirani u Okviru za državne potpore za istraživanje i razvoj i inovacije, ili prenositi rezultate tih djelatnosti široj javnosti s pomoću predavanja, objavljivanja ili prenošenja znanja; Ako taj subjekt obavlja i gospodarske djelatnosti, financiranje, troškovi i prihodi od tih djelatnosti moraju se navesti zasebno. Poduzetnici koji mogu imati utjecaj na taj subjekt, na primjer kao

²⁵ Uredba (EU) 2016/2031 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2016. o zaštitnim mjerama protiv organizama štetnih za bilje i o izmjeni uredaba (EU) br. 228/2013, (EU) br. 652/2014 i (EU) br. 1143/2014 Europskog parlamenta i Vijeća te stavljanju izvan snage direktiva Vijeća 69/464/EEZ, 74/647/EEZ, 93/85/EEZ, 98/57/EEZ, 2000/29/EEZ, 2006/91/EEZ i 2007/33/EEZ (SL L 317, 23.11.2016., str. 4.).

- vlasnici udjela ili članovi, ne mogu imati povlašteni pristup istraživačkim kapacitetima tog subjekta ni rezultatima koje on postiže;
- (53) „kratak lanac opskrbe” znači lanac opskrbe koji uključuje ograničen broj gospodarskih subjekata, posvećen suradnji, lokalnom gospodarskom razvoju i bliskim zemljopisnim i društvenim vezama između proizvođača, prerađivača i potrošača;
 - (54) „mala infrastruktura” znači infrastruktura za koju su prihvatljivi troškovi ograničeni na 2 milijuna EUR;
 - (55) „mali subjekt” znači mikropoduzeće kako je definirano u Preporuci Komisije 2003/361²⁶ ili fizička osoba koja u trenutku podnošenja zahtjeva za potporu ne obavlja gospodarsku djelatnost;
 - (56) „manji egejski otoci” znači manji otoci iz članka 1. stavka 2. Uredbe (EU) br. 229/2013 Europskog parlamenta i Vijeća²⁷;
 - (57) „MSP” ili „mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća” znači poduzetnici koji ispunjavaju kriterije utvrđene u Prilogu I. Uredbi Komisije (EU) br. [nova Uredba o skupnom izuzeću za poljoprivredu]²⁸;
 - (58) „početak rada na projektu ili djelatnosti” znači početak aktivnosti ili građevinskih radova povezanih s ulaganjem ili prva pravno obvezujuća obveza za naručivanje opreme ili korištenje usluga ili bilo koja druga obveza koja projekt ili djelatnost čini neopozivima, ovisno o tome što nastupi prije; kupnja zemljišta i pripremni radovi, na primjer ishođenje dozvola i provedba studija izvedivosti, ne smatraju se početkom rada ili djelatnosti. Kupnja zemljišta iz točke (150) podtočke (a) i točke (497) podtočke (c) u kojoj prihvatljivi troškovi za kupnju zemljišta iznose 100 % prihvatljivih troškova ulaganja smatra se početkom rada na projektu ili aktivnosti;
 - (59) „subvencionirane usluge” znači oblik potpore u kojem se potpora krajnjem korisniku dodjeljuje neizravno, u naravi, i isplaćuje se pružatelju dotične usluge ili djelatnosti. U tim slučajevima na krajnjeg korisnika primjenjuju se zajednička načela ocjenjivanja i posebni uvjeti iz ovih Smjernica;
 - (60) „održivo gospodarenje šumama” znači upravljanje šumskim zemljištima i njihovo korištenje na način i u mjeri kojima se održava njihova bioraznolikost, produktivnost, regenerativni kapacitet, vitalnost i njihov sadašnji i budući potencijal za ispunjenje relevantnih ekoloških, gospodarskih i socijalnih funkcija na lokalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini te kojima se ne nanosi šteta drugim ekosustavima;
 - (61) „materijalna imovina” znači imovina koja se sastoji od zemljišta, zgrada i postrojenja te strojeva i opreme;
 - (62) „transakcijski trošak” znači dodatni trošak povezan s ispunjavanjem obveze koji se ne može izravno pripisati njezinoj provedbi ili nije uključen u troškove

²⁶ Preporuka Komisije od 6. svibnja 2003. o definiciji mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća (SL L 124, 20.5.2003., str. 36.).

²⁷ Uredba (EU) br. 229/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. ožujka 2013. o utvrđivanju posebnih mjera za poljoprivredu u korist manjih egejskih otoka i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1405/2006 (SL L 78, 20.3.2013., str. 41.).

²⁸ Uredba Komisije (EU) br. ... od 2022. o proglašenju određenih kategorija potpora u sektorima poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije te o stavljanju izvan snage Uredbe Komisije (EZ) br. 702/2014 (upućivanje na SL).

ili izgubljeni prihod koji se izravno nadoknađuju; i koji se može izračunati na temelju standardnih troškova;

- (63) „troškovi testiranja na transmisivnu spongiformnu encefalopatiju (TSE) i goveđu spongiformnu encefalopatiju (GSE)” znači svi troškovi, uključujući troškove pribora za testiranje i troškove uzimanja, prijevoza, testiranja, pohranjivanja i uništavanja uzoraka, potrebni za uzorkovanje i laboratorijsko testiranje u skladu s poglavljem C Priloga X. Uredbi (EZ) br. 999/2001 Europskog parlamenta i Vijeća²⁹;
- (64) „poduzetnik u teškoćama” znači poduzetnik koji ispunjava kriterije utvrđene u Smjernicama Komisije o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje nefinancijskih poduzetnika u teškoćama³⁰;
- (65) „standard Unije” znači obvezni standard utvrđen u zakonodavstvu Unije kojim se određuje razina koju pojedini poduzetnici moraju postići, osobito kad je riječ o okolišu, higijeni i dobrobiti životinja; prema tome, standardi ili ciljne vrijednosti određeni na razini Unije koji su obvezujući za države članice, ali ne i za pojedinačne poduzetnike ne smatraju se standardima Unije;
- (66) „mladi poljoprivrednik” znači poljoprivrednik u skladu s člankom 4. stavkom 1. točkom (e) Uredbe (EU) br. XXX [Uredba o strateškim planovima];
- (67) za potrebe očuvanja genetskih resursa u poljoprivredi i šumarstvu:
 - (a) „očuvanje *in situ*” u poljoprivredi znači očuvanje genetskog materijala u ekosustavima i prirodnim staništima te održavanje i obnova održive populacije vrsta ili divljih pasmina u njihovu prirodnom okruženju te, u slučaju udomaćenih životinjskih pasmina ili uzgojenih biljnih vrsta, u okruženju za poljoprivredni uzgoj u kojem su razvile svoja specifična svojstva;
 - (b) „očuvanje *in situ*” u šumarstvu znači očuvanje genetskog materijala u ekosustavima i prirodnim staništima te održavanje i obnova održive populacije vrsta u njihovu prirodnom okruženju;
 - (c) „očuvanje na poljoprivrednom gospodarstvu ili šumarskom gospodarstvu” znači očuvanje *in situ* i razvoj na razini poljoprivrednoga gospodarstva ili šumarskoga gospodarstva;
 - (d) „očuvanje *ex situ*” znači očuvanje genetskog materijala za poljoprivredu ili šumarstvo izvan njegova prirodnog staništa;
 - (e) „zbirka *ex situ*” znači zbirka genetskog materijala za poljoprivredu ili šumarstvo koja se drži izvan njegova prirodnog staništa.

2.5. Potpore koje je potrebno prijaviti

- (33) Ako su ispunjeni uvjeti iz članka 107. stavka 1. Ugovora, države članice moraju Komisiji prijaviti potpore u sektorima poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima u skladu s člankom 108. stavkom 3. Ugovora. Države članice predloženu mjeru ne smiju primijeniti sve dok se u postupku prijave iz

²⁹ Uredba (EZ) br. 999/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o utvrđivanju pravila za sprečavanje, kontrolu i iskorjenjivanje određenih transmisivnih spongiformnih encefalopatija (SL L 147, 31.5.2001., str. 1.).

³⁰ Komunikacija Komisije – Smjernice o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje nefinancijskih poduzetnika u teškoćama (SL C 249, 31.7.2014., str. 1.).

članka 108. stavka 2. Ugovora ne donese konačna odluka, osim za mjere koje ispunjavaju uvjete utvrđene u određenoj uredbi o skupnom izuzeću.

(34) Pojedinačne potpore koje se dodjeljuju na temelju programa potpora i dalje podliježu obvezi prijave u skladu s člankom 108. stavkom 3. Ugovora ako potpora premašuje sljedeće pragove za prijavu:

- (a) za pojedinačne potpore za ulaganja za preradu poljoprivrednih proizvoda i stavljanje na tržište poljoprivrednih proizvoda na temelju dijela II. odjeljka 1.1.1.4.: prihvatljivi troškovi iznad 25 milijuna EUR ili bruto ekvivalent bespovratnog sredstva iznad 12 milijuna EUR;
- (b) za potpore za promidžbene kampanje na temelju dijela II. odjeljka 1.3.2.: promidžbene kampanje s godišnjim proračunom iznad 5 milijuna EUR.

Poglavlje 3. Zajednička načela ocjenjivanja

(35) Na temelju članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora Komisija može smatrati da su državne potpore za olakšavanje razvoja određenih gospodarskih djelatnosti spojive s unutarnjim tržištem ako takve potpore ne utječu negativno na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu.

(36) Stoga će, kako bi ocijenila mogu li se državne potpore za poljoprivredu, šumarstvo i ruralna područja smatrati spojivima s unutarnjim tržištem, Komisija utvrditi olakšava li se mjerom potpore razvoj određene gospodarske djelatnosti (prvi uvjet) i utječe li ona negativno na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu (drugi uvjet).

(37) U ovom odjeljku Komisija pojašnjava kako će provoditi ocjenjivanje spojivosti. Utvrđuju se opći uvjeti spojivosti te, prema potrebi, posebni uvjeti za programe potpora i dodatni uvjeti za pojedinačne potpore koje podliježu obvezi prijave.

(38) Kako bi provela ocjenjivanje iz točke (36), Komisija će razmotriti sljedeće aspekte:

- (a) prvi uvjet: potporom se olakšava razvoj gospodarske djelatnosti:
 - i. utvrđivanje dotične gospodarske djelatnosti (odjeljak 3.1.1.);
 - ii. učinak poticaja: potporom se mora promijeniti ponašanje dotičnih poduzetnika tako da se bave dodatnom djelatnošću kojom se ne bi bavili bez potpore ili bi se njome bavili na ograničen ili drukčiji način (odjeljak 3.1.2.);
 - iii. potpora nije u suprotnosti s mjerodavnim odredbama i općim načelima prava Unije (odjeljak 3.1.3.);
- (b) drugi uvjet: potpora nema neopravdan utjecaj na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu:
 - i. potreba za intervencijom države: mjera potpore mora dovesti do znatnog poboljšanja koje tržište ne može samo ostvariti, na primjer otklanjanjem tržišnog nedostatka ili bojazni povezane s kapitalom ili kohezijom ako je to primjenjivo (odjeljak 3.2.1.);
 - ii. primjerenost mjere potpore: predložena mjera potpore mora biti primjeren instrument politike namijenjen olakšavanju razvoja gospodarske djelatnosti (odjeljak 3.2.2.);
 - iii. razmjernost potpore (potpora ograničena na potreban minimum): iznos i intenzitet potpore moraju biti ograničeni na minimum koji je potreban za poticanje dodatnih ulaganja ili djelatnosti dotičnog poduzetnika (odjeljak 3.2.3.);

- iv. transparentnost potpore: države članice, Komisija, gospodarski subjekti i javnost moraju moći lako pristupiti svim mjerodavnim aktima i važnim informacijama o potpori dodijeljenoj na temelju njih (odjeljak 3.2.4.);
- v. izbjegavanje neopravdanih negativnih učinaka potpore na tržišno natjecanje i trgovinu (odjeljak 3.2.5.);
- vi. razmatranje pozitivnih i negativnih učinaka koje potpora može imati na tržišno natjecanje i trgovinu među državama članicama (test ravnoteže) (odjeljak 3.2.6.).

- (39) Na ukupnu bilancu određenih kategorija programa može se dodatno primijeniti zahtjev *ex post* evaluacije kako je opisano u točkama (619), (622) i (621). U takvim slučajevima Komisija može ograničiti trajanje tih programa (obično na četiri godine ili kraće) uz mogućnost naknadne prijave njihova produljenja.
- (40) Ti opći kriteriji spojivosti primjenjuju se na sve potpore na temelju ovih Smjernica, osim ako su u odjeljcima 3.1. i 3.2. ovog dijela predviđena odstupanja zbog posebnih razloga koji se primjenjuju u sektoru poljoprivrede.

3.1. Prvi uvjet: potporom se olakšava razvoj gospodarske djelatnosti

3.1.1. Gospodarska djelatnost kojoj je dodijeljena potpora

- (41) Komisija će na temelju informacija koje je dostavila država članica utvrditi koja će gospodarska djelatnost primiti potporu u okviru prijavljene mjere.
- (42) Država članica mora dokazati da je cilj potpore olakšati razvoj utvrđene gospodarske djelatnosti.
- (43) Komisija smatra da se potporama dodijeljenima u skladu s odjeljkom 1.2. može olakšati razvoj utvrđene gospodarske djelatnosti ili područja jer bez potpore takav razvoj možda ne bi bio ostvaren u jednakoj mjeri.

Dodatni uvjeti za potpore na temelju programa koje je potrebno pojedinačno prijaviti

- (44) Pri dodjeljivanju potpore na temelju programa projektima ulaganja koje je potrebno pojedinačno prijaviti davatelj potpore mora dokazati da će odabrani projekt doprinijeti cilju tog programa, a time i ciljevima potpora u sektorima poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima. U tu bi se svrhu države članice trebale osloniti na informacije koje je dostavio podnositelj zahtjeva za potporu, u kojima se moraju opisati pozitivni učinci ulaganja.

3.1.2. Učinak poticaja

- (45) Potpore u sektorima poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima mogu se ocijeniti spojivima s unutarnjim tržištem samo ako imaju učinak poticaja. Učinak poticaja postoji ako potpora mijenja ponašanje poduzetnika na takav način da se on bavi dodatnom djelatnošću koja doprinosi razvoju sektora i kojom se ne bi bavio bez potpore ili bi se njome bavio na ograničen ili drukčiji način. Međutim, potporom se ne smiju subvencionirati troškovi djelatnosti koje bi poduzetnik svakako imao i ne smije se nadoknaditi uobičajeni poslovni rizik dotične gospodarske djelatnosti.
- (46) Osim ako su u zakonodavstvu Unije ili ovim Smjernicama izričito predviđene iznimke, unilateralne mjere državnih potpora kojima se jednostavno nastoji poboljšati financijsko stanje poduzetnika, ali koje ni na koji način ne doprinose razvoju sektora, a osobito potpore koje se dodjeljuju isključivo na temelju cijene, količine, proizvodne jedinice ili jedinice sredstava za proizvodnju, smatraju se operativnom potporom koja je nespojiva s unutarnjim tržištem. Nadalje, vjerojatno je da će takve potpore zbog svoje prirode ometati i mehanizme organizacije unutarnjeg tržišta.

- (47) Potpore koje se dodjeljuju na temelju dijela II. odjeljaka 1.2. i 2.8.5. ovih Smjernica trebalo bi ograničiti na pomoć poduzetnicima u sektorima poljoprivrede i šumarstva koji se suočavaju s raznim teškoćama iako su poduzeli razumne napore da te rizike svedu na najmanju moguću mjeru. Državnim potporama ne bi se smjelo poticati poduzetnike na preuzimanje nepotrebnog rizika. Poduzetnici koji posluju u sektorima poljoprivrede i šumarstva trebali bi sami snositi posljedice nerazboritih odabira metoda proizvodnje ili proizvoda.
- (48) Zbog razloga navedenih u točki (45) Komisija smatra da potpora nema učinak poticaja na korisnika ako je rad na relevantnom projektu ili djelatnosti već započeo prije nego što je korisnik podnio zahtjev za potporu nacionalnim tijelima.
- (49) Zahtjev za potporu mora sadržavati barem ime podnositelja zahtjeva i veličinu poduzetnika, opis projekta ili djelatnosti, uključujući njegovu lokaciju, datume početka i završetka projekta, potrebni iznos potpore i prihvatljive troškove.
- (50) Osim toga, velika poduzeća u zahtjevu moraju opisati stanje bez potpore, koje se naziva protučinjenični scenarij, ili alternativni projekt ili djelatnost te dostaviti pisane dokaze kojima potvrđuju protučinjenični scenarij opisan u zahtjevu. Taj se zahtjev ne primjenjuje na općine, koje su autonomna tijela lokalne vlasti s godišnjim proračunom manjim od 10 milijuna EUR i s manje od 5 000 stanovnika.
- (51) Pri zaprimanju zahtjeva davatelj potpore mora provjeriti vjerodostojnost protučinjeničnog scenarija i potvrditi da potpora ima potrebni učinak poticaja. Protučinjenični scenarij vjerodostojan je ako je istinit i odnosi se na odlučujuće čimbenike koji su postojali u trenutku kad je korisnik donio odluku u vezi s dotičnim projektom ili djelatnošću.
- (52) Odstupajući od točaka od (48) do (51), smatra se da potpore u obliku poreznih pogodnosti dodijeljene MSP-ovima imaju učinak poticaja ako je u programu potpora utvrđeno pravo na potporu u skladu s objektivnim kriterijima i bez daljnje primjene diskrecijskog prava države članice te ako je program potpora donesen i stupio je na snagu prije početka rada na projektu ili djelatnosti za koje je potpora dodijeljena. Potonji se zahtjev ne primjenjuje u slučaju programa koji su nasljednici poreznih programa ako je dotična djelatnost već obuhvaćena prethodnim programima u obliku poreznih pogodnosti.
- (53) Odstupajući od točaka od (48) do (52), sljedeće kategorije potpora ne moraju imati učinak poticaja ili se smatra da ga imaju:
- (a) programi potpora za okrupnjavanje zemljišta u skladu s dijelom II. odjeljcima 1.3.4. i 2.9.2. te programi potpora s ekološkim, zaštitnim i rekreacijskim ciljevima u skladu s dijelom II. odjeljkom 2.8.:
 - i. ako se programom potpora utvrđuje pravo na potporu u skladu s objektivnim kriterijima i bez daljnje primjene diskrecijskog prava države članice;
 - ii. ako je program potpora donesen i stupio je na snagu prije nastanka prihvatljivih troškova korisnika iz dijela II. odjeljaka 1.3.4., 2.9.2. i 2.8.; i
 - iii. ako su programom potpora obuhvaćeni samo MSP-ovi;
 - (b) potpore za nedostatke specifične za određeno područje koji proizlaze iz određenih obveznih zahtjeva dodijeljene MSP-ovima u skladu s dijelom II. odjeljkom 1.1.6.;

- (c) potpore za područja s prirodnim ili drugim specifičnim ograničenjima u skladu s dijelom II. odjeljkom 1.1.7.;
- (d) potpore za informativne aktivnosti u sektoru poljoprivrede u skladu s dijelom II. odjeljkom 1.1.10.1., koje se sastoje od stavljanja informacija na raspolaganje neodređenom broju korisnika;
- (e) potpore za otklanjanje štete nastale zbog prirodnih nepogoda ili izvanrednih događaja u skladu s dijelom II. odjeljkom 1.2.1.1.;
- (f) potpore za nadoknadu štete nastale zbog nepovoljnih klimatskih prilika koje se mogu izjednačiti s prirodnom nepogodom u skladu s dijelom II. odjeljkom 1.2.1.2.;
- (g) potpore za nadoknadu troškova sprečavanja, kontrole i iskorjenjivanja bolesti životinja i organizama štetnih za bilje te gubitaka nastalih zbog tih bolesti životinja i organizama štetnih za bilje u skladu s dijelom II. odjeljkom 1.2.1.3.;
- (h) potpore za pokrivanje troškova uklanjanja i uništavanja uginule stoke u skladu s dijelom II. odjeljkom 1.2.1.4.;
- (i) potpore za nadoknadu štete koju su prouzročile zaštićene životinje u skladu s dijelom II. odjeljkom 1.2.1.5.;
- (j) potpore za otklanjanje štete u šumama nastale zbog zakonom reguliranih životinja u skladu s dijelom II. odjeljkom 2.8.5.;
- (k) potpore za informativne aktivnosti u sektoru šumarstva u skladu s dijelom II. odjeljkom 2.4., koje se sastoje od stavljanja informacija na raspolaganje neodređenom broju korisnika;
- (l) potpore za ulaganja u očuvanje kulturne i prirodne baštine na poljoprivrednom gospodarstvu u skladu s dijelom II. odjeljkom 1.1.1.2., osim pojedinačnih potpora koje premašuju 500 000 EUR po poduzetniku po projektu ulaganja;
- (m) potpore za promidžbene mjere u skladu s točkom (463) podtočkama (b), (c) i (d);
- (n) potpore za nadoknadu dodatnih troškova prijevoza u skladu s točkama (475) i (476);
- (o) potpore za istraživanje i razvoj u sektorima poljoprivrede i šumarstva u skladu s dijelom II. odjeljcima 1.3.6. i 2.9.1.;
- (p) potpore za uklanjanje štete nanese šumama uslijed požara, prirodnih nepogoda, nepovoljnih klimatskih prilika, organizama štetnih za bilje, bolesti životinja, katastrofalnih događaja i događaja povezanih s klimatskim promjenama u skladu s dijelom II. odjeljkom 2.1.3.;
- (q) potpore za troškove tretiranja i sprečavanja širenja štetnih organizama i bolesti stabala te potpore za otklanjanje štete nastale zbog štetnih organizama i bolesti stabala u skladu s dijelom II. odjeljkom 2.8.1.

Dodatni uvjeti za potpore za ulaganja koje je potrebno pojedinačno prijaviti

- (54) Za potpore za ulaganja koje je potrebno pojedinačno prijaviti država članica mora, uz zadovoljenje prethodno navedenih zahtjeva, dostaviti jasne dokaze da potpora ima stvaran utjecaj na odabir ulaganja. Kako bi se omogućila sveobuhvatna procjena, država članica uz informacije o projektu kojem je dodijeljena potpora mora dostaviti i opsežan opis protučinjeničnog scenarija u kojem ni jedno javno tijelo korisniku ne dodjeljuje potporu.

- (55) Države članice pozivaju se da iskoriste točne i službene dokumente upravnih tijela poduzeća, procjene rizika, uključujući procjene rizika specifičnih za lokaciju, financijska izvješća, interne poslovne planove, mišljenja stručnjaka te druge studije povezane s projektom ulaganja koji se ocjenjuje. Ti dokumenti moraju biti izrađeni u vrijeme provedbe postupka odlučivanja o ulaganju ili njegovoj lokaciji. Za dokazivanje učinka poticaja državama članicama mogu pomoći dokumenti koji sadržavaju informacije o prognozama potražnje, prognozama troškova i financijskim prognozama, dokumenti koji su podneseni ulagačkom odboru i u kojima su opisani različiti scenariji ulaganja ili dokumenti koji su dostavljeni financijskim institucijama.
- (56) U tom kontekstu razina profitabilnosti može se ocijeniti standardnim metodama u dotičnom sektoru, koje mogu uključivati metode za izračun neto sadašnje vrijednosti projekta³¹, unutarnje stope povrata³² ili prosječnog povrata na uloženi kapital. Profitabilnost projekta treba usporediti s uobičajenim stopama povrata koje korisnik primjenjuje u drugim projektima ulaganja slične vrste. Ako te stope nisu dostupne, profitabilnost projekta treba usporediti s ukupnim troškom kapitala poduzetnika ili sa stopama povrata koje su uobičajene u dotičnom sektoru.
- (57) Ako nije poznat konkretan protučinjenični scenarij, učinak poticaja može se pretpostaviti u slučaju manjka financijskih sredstava, odnosno kada troškovi ulaganja premašuju neto sadašnju vrijednost očekivane operativne dobiti od ulaganja na temelju poslovnog plana *ex ante*.
- (58) Ako potpora ne mijenja ponašanje korisnika u smislu poticanja dodatnog ulaganja, ona nema pozitivan utjecaj na razvoj dotičnog sektora. Stoga se potpora neće smatrati spojivom s unutarnjim tržištem ako se čini da bi se isto ulaganje ostvarilo i bez potpore.

3.1.3. Nema kršenja mjerodavnih odredaba i općih načela prava Unije

- (59) Ako mjera državne potpore, uvjeti povezani s njom, uključujući način njezina financiranja ako je on neizostavan dio te mjere, ili aktivnosti koje financira podrazumijevaju povredu mjerodavnog prava Unije, potpora se ne može proglasiti spojivom s unutarnjim tržištem³³.
- (60) Iako se pravila o državnim potporama općenito primjenjuju i na sektor poljoprivrede, zbog specifičnih značajki tog sektora³⁴ njihova je primjena ipak podložna odredbama utvrđenima u uredbama prvog stupa ZPP-a. Drugim riječima, pravo država članica da primjenjuju mjere državnih potpore ne može

³¹ Neto sadašnja vrijednost (NPV) projekta je razlika između pozitivnih i negativnih novčanih tokova tijekom trajanja ulaganja, diskontiranih na njihovu sadašnju vrijednost (obično primjenom troška kapitala).

³² Unutarnja stopa povrata (IRR) ne temelji se na računovodstvenom prihodu u određenoj godini, nego uzima u obzir buduće novčane tokove koje ulagač očekuje da će primiti u cijelom razdoblju trajanja ulaganja. Definira se kao diskontna stopa za koju je neto sadašnja vrijednost novčanih tokova jednaka nuli.

³³ Vidjeti, na primjer, presudu Suda od 19. rujna 2000., Njemačka protiv Vijeća, C-156/98, EU:C:2000:467, točku 78.; presudu Suda od 22. prosinca 2008., Société Régie Networks protiv Rhône-Alpes Bourgogne, C-333/07, EU:C:2008:764, točke 94.–116.; presudu Suda od 22. rujna 2020., Austrija protiv Komisije, C-594/18 P, EU:C:2020:742, točku 44.; presudu Suda od 14. listopada 2010., Nuova Agricast protiv Komisije, C-67/09, EU:C:2010:607, točku 51.

³⁴ Vidjeti točke od (6) do (10).

imati prednost pred Uredbom (EU) br. 1308/2013.³⁵ Stoga Komisija neće odobriti državne potpore koje su nespojive s odredbama o zajedničkoj organizaciji tržišta ili koje bi omele ispravno funkcioniranje zajedničke organizacije.

- (61) Posebni uvjeti u pogledu usklađenosti s načelima zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda utvrđeni su u dijelu II. odjeljku 1.1.1.1. za potpore za ulaganje u poljoprivredna gospodarstva povezana s primarnom poljoprivrednom proizvodnjom, odjeljku 1.1.3. za početne potpore za skupine i organizacije proizvođača te odjeljku 1.2.2. za potpore za zatvaranje proizvodnog kapaciteta.

3.2. Drugi uvjet: potpora nema neopravdan utjecaj na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu

- (62) U skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora potpore za poticanje razvoja određenih gospodarskih djelatnosti ili određenih gospodarskih područja mogu se proglasiti spojivima, ali samo „ako takve potpore ne utječu negativno na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu”.
- (63) U ovom se odjeljku utvrđuje metoda izvršavanja diskrecijske ovlasti Komisije pri provedbi ocjenjivanja u skladu s drugim uvjetom za ocjenjivanje spojivosti iz točke (38) podtočke (b).
- (64) Po svojoj prirodi svaka mjera potpore dovodi do narušavanja tržišnog natjecanja i utječe na trgovinu među državama članicama. Međutim, kako bi se utvrdilo jesu li distorzivni učinci potpore ograničeni na minimum, Komisija će provjeriti je li potpora potrebna, primjerena, razmjerna i transparentna.
- (65) Komisija će zatim ocijeniti distorzivni učinak dotične potpore na tržišno natjecanje i trgovinske uvjete. Komisija će zatim usporediti pozitivne učinke potpore i njezine negativne učinke na tržišno natjecanje i trgovinu. Ako pozitivni učinci nadmašuju negativne učinke, Komisija će potporu proglasiti spojivom.
- (66) Sukladnost potpore s uvjetima utvrđenima u odjeljcima od 3.2.1. do 3.2.5. ovog poglavlja mora se promatrati u specifičnom kontekstu ZPP-a.

3.2.1. Potreba za intervencijom države

- (67) Da bi se ocijenilo je li državna potpora nužna za postizanje željenog cilja, potrebno je prvo utvrditi problem. Državne potpore moraju biti usmjerene na situacije u kojima potpora može donijeti znatno poboljšanje koje tržište ne može ostvariti, na primjer otklanjanjem tržišnog nedostatka povezanog s djelatnošću ili ulaganjem kojima se dodjeljuje potpora. Mjere državne potpore zaista mogu, pod određenim uvjetima, ispraviti tržišne nedostatke i time doprinijeti učinkovitom funkcioniranju tržišta te povećati konkurentnost.
- (68) Za potrebe ovih Smjernica Komisija smatra da tržište ne ostvaruje očekivane ciljeve bez intervencije države ako mjere potpore ispunjavaju posebne uvjete utvrđene u dijelu I. Stoga bi trebalo smatrati da su takve potpore nužne.

3.2.2. Primjerenost potpore

- (69) Predložena mjera potpore mora biti primjeren instrument politike za ostvarenje dotičnog cilja politike. Mjere potpore neće se smatrati spojivima ako se isti pozitivni doprinos ciljevima ZPP-a, a posebno ciljevima ruralnog razvoja, može postići drugim, manje distorzivnim instrumentima politike ili drugim, manje distorzivnim vrstama potpore. Važno je imati na umu da mogu postojati i drugi,

³⁵ Presuda Suda Europske unije u predmetu 177/78 Pigs and Bacon Commission protiv McCarren, EU:C:1979:164, točka 11.

primjereniji instrumenti za postizanje tih ciljeva, na primjer reguliranje, tržišni instrumenti, razvoj infrastrukture i poboljšanje poslovnog okruženja.

Primjerenost u odnosu na alternativne instrumente politike

- (70) Komisija državne potpore dodijeljene u sektorima poljoprivrede i šumarstva smatra primjerenim instrumentom politike ako ispunjavaju posebne uvjete utvrđene u relevantnim odjeljcima dijela II.
- (71) Ako država članica odluči uvesti mjeru potpore sličnu mjerama ruralnog razvoja koja se financira isključivo nacionalnim sredstvima, a ista je intervencija istodobno predviđena i u relevantnom strateškom planu u okviru ZPP-a, država članica trebala bi dokazati prednosti takvog nacionalnog instrumenta potpore u odnosu na dotičnu intervenciju u strateškom planu u okviru ZPP-a.

Primjerenost u odnosu na druge instrumente potpore

- (72) Potpore se mogu dodijeliti u raznim oblicima. Država članica trebala bi osigurati da se potpora dodijeli u obliku za koji je vjerojatno da će najmanje narušiti trgovinu i tržišno natjecanje.
- (73) Ako je za mjeru potpore opisanu u dijelu II. predviđen određeni oblik, taj se oblik smatra primjerenim instrumentom potpore za potrebe ovih Smjernica.
- (74) Komisija smatra da su potpore dodijeljene u obliku predviđenom u odgovarajućim intervencijama ruralnog razvoja, sufinancirane iz EPFRR-a ili dodijeljene kao dodatno financiranje za takve sufinancirane intervencije u području ruralnog razvoja, primjeren instrument potpore.
- (75) Kad je riječ o potpori za ulaganje koja nije obuhvaćena strateškim planovima u okviru ZPP-a ili kao dodatno financiranje za takvu intervenciju u području ruralnog razvoja i ako se potpora dodjeljuje u oblicima koji donose izravnu financijsku korist (na primjer izravna bespovratna sredstva, izuzeća od plaćanja ili smanjenje poreza, doprinosa za socijalno osiguranje ili drugih obveznih davanja itd.), država članica mora dokazati zašto su drugi, potencijalno manje distorzivni oblici potpore, kao što su povratni predujmovi ili oblici potpore koji se temelje na dužničkim ili vlasničkim instrumentima (na primjer niskokamatni zajmovi ili popusti na kamate, državna jamstva ili drugi oblici pružanja kapitala uz povoljne uvjete), manje primjereni.
- (76) Kad je riječ o mjerama u sektoru šumarstva iz dijela II. odjeljka 2.8., države članice moraju dokazati da se željeni ekološki, zaštitni i rekreacijski ciljevi ne mogu postići mjerama u šumarstvu sličnima mjerama ruralnog razvoja iz dijela II. poglavlja od 2.1. do 2.7.
- (77) U slučaju nekoliko kategorija potpora, kao što su potpore za troškove istraživanja tržišta, idejnog stvaranja i oblikovanja proizvoda te izrade zahtjeva za priznavanje sustava kvalitete, potpore za prenošenje znanja i informativne aktivnosti, potpore za savjetodavne usluge, potpore za usluge zamjene na poljoprivrednom gospodarstvu, potpore za promidžbene mjere, potpore za nadoknadu troškova sprečavanja i iskorjenjivanja bolesti životinja, organizama štetnih za bilje i invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Uniji te potpore sektoru stočarstva, potpore se krajnjim korisnicima moraju dodijeliti s pomoću subvencioniranih usluga. U tim se slučajevima potpora isplaćuje pružatelju dotične usluge ili djelatnosti.
- (78) U ocjenjivanju spojivosti mjere potpore s unutarnjim tržištem ne dovode se u pitanje primjenjiva pravila javne nabave i načela transparentnosti, otvorenosti i nediskriminacije u postupku odabira pružatelja usluge.

3.2.3. *Razmjernost potpore*

- (79) Smatra se da je potpora razmjerna ako je iznos potpore po korisniku ograničen na minimum potreban za provedbu djelatnosti kojoj je dodijeljena potpora.

Maksimalni intenziteti potpore i maksimalni iznosi potpore

- (80) U načelu, da bi potpora bila razmjerna, Komisija smatra da iznos potpore ne bi smio premašivati prihvatljive troškove. Time se ne dovode u pitanje pravila za okolišne poticaje ili druge javne poticaje koja su izričito predviđena u dijelu II. odjeljcima 1.2.2., 2.1.4. i 2.3.
- (81) Kako bi se osigurala predvidivost i jednaki uvjeti, Komisija za potpore primjenjuje maksimalne intenzitete potpore. Ako se maksimalni intenzitet potpore ne može odrediti, na primjer u slučaju početnih potpora za mlade poljoprivrednike i razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava, utvrđuju se maksimalni iznosi potpore u nominalnim iznosima kako bi se osigurala razmjernost potpore.
- (82) Ako su prihvatljivi troškovi pravilno izračunani i poštuju se maksimalni intenziteti potpore ili maksimalni iznosi potpore utvrđeni u dijelu II., smatra se da je kriterij razmjernosti ispunjen.
- (83) Maksimalni intenzitet potpore i iznos potpore mora izračunati davatelj potpore pri njezinoj dodjeli. Prihvatljivi troškovi moraju biti popraćeni jasnim, konkretnim i ažuriranim pisanim dokazima. Za izračun intenziteta potpore i prihvatljivih troškova, svi iznosi koji se upotrebljavaju moraju biti iznosi prije odbitka poreza ili drugih naknada.
- (84) Porez na dodanu vrijednost (PDV) nije prihvatljiv za potporu, osim ako se na temelju nacionalnog zakonodavstva o PDV-u ne može ostvariti njegov povrat.
- (85) Ako se potpore ne dodjeljuju u obliku bespovratnih sredstava, iznos potpore jednak je bruto ekvivalentu bespovratnog sredstva.
- (86) Potpore koje se isplaćuju u više obroka diskontiraju se na njihovu vrijednost u trenutku dodjele potpore. Prihvatljivi troškovi diskontiraju se na njihovu vrijednost u trenutku dodjele potpore. Kamatna stopa koju treba primijeniti pri diskontiranju diskontna je stopa koja se primjenjuje na datum dodjele potpore.
- (87) Potpore koje se isplaćuju u budućnosti, uključujući potpore koje se isplaćuju u više obroka, diskontiraju se na njihovu vrijednost u trenutku dodjele.
- (88) Ako se potpore dodjeljuju u obliku poreznih pogodnosti, obroci potpore diskontiraju se na temelju diskontnih stopa koje su primjenjive u trenucima kada porezne pogodnosti stupe na snagu.
- (89) Države članice mogu odrediti iznos potpore za mjere ili vrste operacija iz dijela II. odjeljaka 1.1.4., 1.1.5., 1.1.6., 1.1.7., 1.1.8., 2.1.1., 2.1.2., 2.2. i 2.3. na temelju standardnih pretpostavki dodatnih troškova i izgubljenog prihoda. Države članice trebale bi osigurati da izračuni i odgovarajuće potpore ispunjavaju sve sljedeće uvjete:
- (a) sadržavaju samo elemente koji se mogu provjeriti;
 - (b) temelje se na stručno utvrđenim iznosima;
 - (c) sadržavaju jasnu naznaku izvora upotrijebljenih iznosa;
 - (d) diferencirani su kako bi se uzeli u obzir regionalni ili lokalni uvjeti i stvarna upotreba zemljišta, ako je to primjenjivo;
 - (e) ne sadržavaju elemente povezane s troškovima ulaganja.

- (90) Ne dovodeći u pitanje točku (89), potpore se, uz izuzetak dijela II. odjeljaka 1.2. i 2.8.5., mogu dodijeliti u skladu sa sljedećim pojednostavnjenim mogućnostima obračuna troškova:

- (a) jedinični troškovi;
- (b) jednokratni iznosi;
- (c) financiranje uz primjenu paušalne stope.

Iznos potpore mora se odrediti na jedan od sljedećih načina:

- (a) pravednom, nepristranom i provjerljivom metodom izračuna koja se temelji na sljedećem:
 - i. statističkim podacima, drugim objektivnim informacijama ili stručnoj prosudbi; ili
 - ii. provjerenim povijesnim podacima pojedinih korisnika; ili
 - iii. primjeni uobičajenih praksi troškovnog računovodstva pojedinih korisnika;
- (b) u skladu s pravilima za primjenu odgovarajućih jediničnih troškova, jednokratnih iznosa i paušalnih stopa koja se primjenjuju u politikama Unije za sličnu vrstu operacije.

- (91) Kad je riječ o sufinanciranim mjerama, iznosi prihvatljivih troškova mogu se izračunati u skladu s pojednostavnjenim mogućnostima obračuna troškova utvrđenima u Uredbi (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća³⁶ i u Uredbi (EU) [Uredba o strateškim planovima].

- (92) Pri ocjenjivanju spojivosti potpore Komisija će uzeti u obzir sve police osiguranja koje je korisnik potpore ugovorio ili mogao ugovoriti. Kad je riječ o potporama za nadoknadu gubitaka nastalih zbog nepovoljnih klimatskih prilika koje se mogu izjednačiti s prirodnom nepogodom, kako bi se izbjegao rizik narušavanja tržišnog natjecanja, potpore s maksimalnim intenzitetom potpore trebale bi se dodjeljivati samo poduzetnicima kojima takve gubitke ne može pokriti osiguranje. Stoga, kako bi se dodatno poboljšalo upravljanje rizikom, korisnike se mora poticati da ugovore police osiguranja kad god je to moguće.

Dodatni uvjeti za potpore za ulaganja koje je potrebno pojedinačno prijaviti i potpore za ulaganja velikim poduzećima u okviru prijavljenih programa

- (93) Komisija će u pravilu smatrati da su potpore za ulaganja koje je potrebno pojedinačno prijaviti ograničene na minimum ako iznos potpore odgovara neto dodatnim troškovima provedbe ulaganja na dotičnom području u usporedbi s protučinjeničnim scenarijem bez potpore³⁷, pri čemu se maksimalni intenzitet potpore primjenjuje kao gornja granica. Isto tako, u slučaju dodjele potpore za ulaganje velikim poduzećima u okviru prijavljenih programa države članice moraju osigurati da iznos potpore bude ograničen na minimum na temelju „pristupa neto dodatnih troškova”, pri čemu se maksimalni intenzitet potpore primjenjuje kao gornja granica.

³⁶ Uredba (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o utvrđivanju zajedničkih odredaba o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu, Fondu za pravednu tranziciju i Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu te financijskih pravila za njih i za Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike (SL L 231, 30.6.2021., str. 159.).

³⁷ Pri usporedbi protučinjeničnih scenarija potporu treba diskontirati primjenom istog faktora kao za odgovarajući scenarij ulaganja i protučinjenične scenarije.

- (94) Iznos potpore ne bi smio premašiti minimum potreban da bi projekt bio dovoljno profitabilan, na primjer ne bi smio dovesti do povećanja njegove unutarnje stope povrata iznad uobičajenih stopa povrata koje dotični poduzetnik primjenjuje u drugim sličnim projektima ulaganja ili, ako te stope nisu dostupne, do povećanja njegove unutarnje stope povrata iznad ukupnog troška kapitala poduzetnika ili iznad stopa povrata koje su uobičajene za dotični sektor.
- (95) Za potpore za ulaganja velikim poduzećima u okviru prijavljenih programa države članice moraju osigurati da iznos potpore odgovara neto dodatnim troškovima provedbe ulaganja na dotičnom području u usporedbi s protučinjeničnim scenarijem bez potpore. Mora se primijeniti metoda objašnjena u točki (94) zajedno s maksimalnim intenzitetima potpore kao gornjom granicom.
- (96) Što se tiče potpora za ulaganja koje je potrebno pojedinačno prijaviti, Komisija će provjeravati premašuje li iznos potpore minimum potreban da bi projekt bio dovoljno profitabilan, i to primjenom metode utvrđene u točki (94). Izračuni koji se koriste za analizu učinka poticaja mogu se koristiti i za ocjenu razmjernosti potpore. Država članica mora dokazati razmjernost na temelju dokumentacije kao što je dokumentacija iz točke (55).
- (97) Točke od (93) do (96) ne primjenjuju se na općine, koje su autonomna tijela lokalne vlasti s godišnjim proračunom manjim od 10 milijuna EUR i s manje od 5 000 stanovnika, kako je navedeno u točki (50).

Zbrajanje potpora

- (98) Potpore se mogu istodobno dodijeliti na temelju više programa potpora ili zbrajati s jednokratnom potporom ako ukupni iznos državne potpore za djelatnost ili projekt ne premašuje gornje granice potpore utvrđene u ovim Smjernicama.
- (99) Potpore s prihvatljivim troškovima koje je moguće utvrditi mogu se zbrajati s drugim državnim potporama dok god se te druge potpore odnose na različite prihvatljive troškove koje je moguće utvrditi. Potpore s prihvatljivim troškovima koje je moguće utvrditi mogu se zbrajati s drugim državnim potporama koje se odnose na iste prihvatljive troškove, bilo da se oni djelomično ili potpuno preklapaju, samo ako to zbrajanje ne dovodi do premašivanja najvišeg intenziteta potpore ili iznosa potpore koji je primjenjiv na tu vrstu potpore na temelju ovih Smjernica.
- (100) Potpore iz dijela II. odjeljka 1.1.2. bez prihvatljivih troškova koje je moguće utvrditi mogu se zbrajati s drugim mjerama državne potpore s prihvatljivim troškovima koje je moguće utvrditi. Potpore bez prihvatljivih troškova koje je moguće utvrditi mogu se zbrajati s drugim državnim potporama bez prihvatljivih troškova koje je moguće utvrditi do najvećeg relevantnog praga za ukupno financiranje utvrđenog prema specifičnim okolnostima svakog slučaja na temelju ovih Smjernica ili drugih smjernica o državnim potporama, na temelju uredbe o općem skupnom izuzeću ili na temelju odluke koju je donijela Komisija.
- (101) Državne potpore u korist sektora poljoprivrede ne bi se smjele zbrajati s plaćanjima iz članaka 131. i 132. Uredbe (EU) XXX [Uredba o strateškim planovima] za iste prihvatljive troškove ako bi takvo zbrajanje dovelo do toga da intenzitet potpore ili iznos potpore premaši intenzitet ili iznos utvrđen u ovim Smjernicama.

- (102) Ako se financiranje Unije kojim centralno upravljaju institucije, agencije, zajednička poduzeća ili druga tijela Unije te koje nije pod izravnom ili neizravnom kontrolom države članice kombinira s državnim potporama, za potrebe određivanja poštuju li se pragovi za prijavu te maksimalni intenziteti i iznosi potpore u obzir će se uzeti samo državne potpore, pod uvjetom da ukupni iznos javnog financiranja dodijeljen za iste prihvatljive troškove ne premašuje najpovoljniju stopu ili stope financiranja utvrđene u primjenjivim propisima zakonodavstva Unije.
- (103) Potpore odobrene na temelju ovih Smjernica ne bi se smjele zbrajati s potporama *de minimis* za iste prihvatljive troškove ako bi takvo zbrajanje dovelo do toga da intenzitet potpore ili iznos potpore premaši intenzitet ili iznos utvrđen u ovim Smjernicama.
- (104) Potpore za ulaganja s ciljem obnove potencijala poljoprivredne proizvodnje iz točke (149) podtočke (d) ne bi se smjele se zbrajati s potporama za nadoknadu materijalne štete iz odjeljaka 1.2.1.1., 1.2.1.2. i 1.2.1.3.
- (105) Potpore za poljoprivredne prakse koje pogoduju klimi i okolišu iz dijela II. odjeljaka 1.1.4., 1.1.5. i 1.1.8. ne bi smjele dovesti do dvostrukog financiranja s jednakovrijednim praksama iz članka 28. Uredbe (EU) br. XXX [Uredba o strateškim planovima]. Izbjegavanje dvostrukog financiranja trebalo bi se osigurati i klauzulom o reviziji utvrđenom u točki (622).
- (106) Početne potpore za skupine i organizacije proizvođača u sektoru poljoprivrede iz dijela II. odjeljaka 1.1.3. ne bi se smjele zbrajati s odgovarajućim potporama za skupine i organizacije proizvođača u sektoru poljoprivrede iz članka 71. Uredbe (EU) br. [Uredba o strateškim planovima]. Početne potpore za mlade poljoprivrednike, početne potpore za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava i početne potpore za poljoprivredne djelatnosti iz odjeljaka 1.1.2. ne bi se smjele zbrajati s odgovarajućim potporama iz članka 69. Uredbe (EU) br. [Uredba o strateškim planovima] ako bi takvo zbrajanje dovelo do toga da iznos potpore premaši iznose utvrđene u ovim Smjernicama.

3.2.4. Transparentnost

- (107) Države članice moraju osigurati objavu sljedećih informacija na modulu Europske komisije za transparentnu dodjelu potpora³⁸ ili na sveobuhvatnim internetskim stranicama o državnim potporama na nacionalnoj ili regionalnoj razini:
- (a) cjeloviti tekst programa potpora i njegovih provedbenih odredaba ili pravne osnove za pojedinačnu potporu, ili poveznica na taj tekst;
 - (b) identitet davatelja potpore;
 - (c) identitet pojedinačnih korisnika, oblik i iznos potpore dodijeljene svakom korisniku, datum dodjele, vrsta poduzetnika (MSP/veliko poduzeće), regija u kojoj se korisnik nalazi (na razini NUTS II) i glavni gospodarski sektor korisnikove djelatnosti (na razini skupine prema NACE-u). Od takvog se zahtjeva može odstupiti kada je riječ o dodjeli pojedinačnih potpora koje ne premašuju sljedeće pragove:
 - i. [10 000] EUR za korisnike koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom;

³⁸ Internetska stranica za javno pretraživanje baze podataka Transparentnost državnih potpora, dostupna na sljedećoj adresi: <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=hr>

- ii. 100 000 EUR za korisnike koji posluju u sektorima prerade poljoprivrednih proizvoda, stavljanja na tržište poljoprivrednih proizvoda ili šumarstva ili se bave djelatnostima koje nisu obuhvaćene područjem primjene članka 42. Ugovora.
- (108) Za programe potpora u obliku poreznih pogodnosti informacije o iznosu pojedinačne potpore mogu se navesti u sljedećim rasponima (u milijunima EUR): [0,01–0,1] samo za primarnu poljoprivrednu proizvodnju; 0,1–0,5; 0,5–1; 1–2; 2–5; 5–10; 10–30; 30 i više.
- (109) Takve informacije moraju se objaviti nakon donošenja odluke o dodjeli potpore, moraju se čuvati najmanje deset godina i moraju biti dostupne javnosti bez ograničenja³⁹.
- (110) Radi transparentnosti, države članice moraju izvješćivati i provoditi revizije kako je propisano u dijelu III. poglavlju 2.

3.2.5. *Neopravdani negativnih učinci na tržišno natjecanje i trgovinu*

- (111) Potpore za sektore poljoprivrede i šumarstva te za ruralna područja mogu uzrokovati poremećaje na tržištu proizvoda. Da bi potpora bila spojiva, negativni učinci mjere potpore u smislu narušavanja tržišnog natjecanja i utjecaja na trgovinu među državama članicama moraju se ograničiti na najmanju moguću mjeru.
- (112) Komisija će utvrditi tržišta na koja utječe potpora, uzimajući u obzir informacije koje je država članica dostavila o dotičnim tržištima proizvoda, odnosno tržišta na koja utječe promjena u ponašanju korisnika potpore. Pri ocjenjivanju negativnih učinaka mjere potpore Komisija će svoju analizu narušavanja tržišnog natjecanja usredotočiti na predvidivi utjecaj potpore u sektorima poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima na tržišno natjecanje među poduzetnicima na zahvaćenim tržištima proizvoda⁴⁰.
- (113) Kao prvo, ako je potpora dobro usmjerena, razmjerna i ograničena na neto dodatne troškove, negativni učinak potpore je ublažen i manji je rizik da će potpora neopravdano narušiti tržišno natjecanje. Kao drugo, Komisija utvrđuje maksimalne intenzitete potpore ili iznose potpore. Cilj je spriječiti korištenje državnih potpora za projekte za koje se smatra da je omjer između iznosa potpore i prihvatljivih troškova veoma visok i da bi vrlo vjerojatno mogao dovesti do narušavanja tržišnog natjecanja. Općenito, što su veći pozitivni učinci do kojih bi mogao dovesti projekt kojem je dodijeljena potpora i što je veća vjerojatna potreba za potporom, to je veća gornja granica intenziteta potpore.
- (114) Međutim, čak i kad je potrebna i razmjerna, potpora može dovesti do promjene u ponašanju korisnika kojom se narušava tržišno natjecanje. U sektoru poljoprivrede veća je vjerojatnost za to jer se on razlikuje od drugih tržišta po specifičnoj strukturi primarne poljoprivredne proizvodnje, koju karakterizira

³⁹ Te se informacije moraju objaviti u roku od šest mjeseci od datuma dodjele potpore (ili, za potpore u obliku porezne pogodnosti, u roku od godine dana od datuma podnošenja porezne prijave). U slučaju nezakonite potpore, države članice bit će obvezne osigurati objavu tih informacija *ex post* najkasnije u roku od šest mjeseci od datuma odluke Komisije. Informacije moraju biti dostupne u formatu koji omogućuje pretraživanje, izdvajanje i jednostavnu objavu podataka na internetu, na primjer u formatu CSV ili XML.

⁴⁰ Potpore mogu utjecati na više tržišta jer učinak potpore ne mora biti ograničen na tržište koje odgovara djelatnosti koja se podupire, nego se može proširiti na druga tržišta, povezana s prvim tržištem bilo zato što su uzlazna, silazna ili komplementarna ili zato što je korisnik već prisutan na njima ili bi mogao biti prisutan na njima u bliskoj budućnosti.

velik broj malih poduzetnika. Na takvim je tržištima rizik od narušavanja tržišnog natjecanja visok čak i kad se dodijele samo mali iznosi potpora.

- (115) U određenim situacijama negativni učinci očito nadmašuju bilo kakve pozitivne učinke, zbog čega se dotičnu potporu ne može smatrati spojivom s unutarnjim tržištem. U skladu s općim načelima Ugovora državne potpore ne mogu se smatrati spojivima s unutarnjim tržištem ako je mjera potpore diskriminirajuća u mjeri u kojoj to nije opravdano njezinom prirodom državne potpore. Kako je objašnjeno u odjeljku 3.1.3., Komisija stoga nijednu mjeru neće proglasiti spojivom ako ona ili s njome povezani uvjeti podrazumijevaju povredu mjerodavnog prava Unije. To se posebno odnosi na mjere potpore u kojima dodjela potpore podliježe obvezi korisnika da upotrebljava nacionalne proizvode ili usluge, kao i na mjere potpore kojima se korisniku ograničava mogućnost iskorištavanja rezultata istraživanja, razvoja i inovacija u drugim državama članicama.
- (116) Komisija neće odobriti potpore za djelatnosti povezane s izvozom u treće zemlje ili u države članice koje bi bile izravno povezane s izvezenim količinama, potpore uvjetovane time da se upotrebi domaće robe daje prednost u odnosu na uvezenu robu ili potpore za uspostavljanje i rad distribucijske mreže ili za pokrivanje drugih izdataka povezanih s izvoznim aktivnostima. Potpore za troškove sudjelovanja na sajmovima ili za troškove studija ili savjetodavnih usluga potrebnih za uvođenje novog ili postojećeg proizvoda na novo tržište u načelu ne predstavljaju izvozne potpore.

Programi potpora za ulaganja za preradu poljoprivrednih proizvoda i stavljanje na tržište poljoprivrednih proizvoda te u sektoru šumarstva

- (117) Budući da potpore za ulaganja poduzetnicima koji se bave preradom poljoprivrednih proizvoda i stavljanjem na tržište poljoprivrednih proizvoda te poduzetnicima u drugim sektorima, npr. u prehrambeno-prerađivačkom sektoru, obično na sličan način narušavaju tržišno natjecanje i trgovinu, opća načela politike tržišnog natjecanja o učincima na tržišno natjecanje i trgovinu trebala bi se jednako primjenjivati na sve te sektore. Stoga se uvjeti opisani u točkama od (118) do (130) moraju poštovati kad je riječ o potporama za ulaganja za preradu poljoprivrednih proizvoda i stavljanje na tržište poljoprivrednih proizvoda te u sektoru šumarstva.
- (118) Programi potpora ne smiju dovesti do znatnog narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine. Čak i kad se narušavanje može smatrati ograničenim na pojedinačnoj razini (ako su ispunjeni svi uvjeti za potpore za ulaganja), na kumulativnoj osnovi programi potpora za ulaganja ipak mogu dovesti do visoke razine narušavanja. U slučaju programa potpora za ulaganja koji su usmjereni na određene sektore rizik od takvih narušavanja još je izraženiji.
- (119) Stoga dotična država članica mora dokazati da će negativni učinci biti ograničeni na minimum, uzimajući u obzir, na primjer, veličinu dotičnih projekata, pojedinačne i ukupne iznose potpora, očekivane korisnike te karakteristike ciljnih sektora. Kako bi Komisiji omogućile procjenu vjerojatnih negativnih učinaka, države članice potiču se da dostave sve dostupne procjene učinaka te *ex post* evaluacije provedene za slične programe.

Potpore za ulaganja za preradu poljoprivrednih proizvoda i stavljanje na tržište poljoprivrednih proizvoda te u sektoru šumarstva koje je potrebno pojedinačno prijaviti

- (120) Pri procjeni negativnih učinaka pojedinačne potpore za ulaganja Komisija stavlja poseban naglasak na negativne učinke povezane sa stvaranjem prevelikog kapaciteta na padajućim tržištima, sprečavanjem izlaska i pojmom znatne tržišne snage. Ti su negativni učinci opisani u točkama od (121) do (130) i moraju biti kompenzirani pozitivnim učincima potpore.
- (121) Kako bi se utvrdila i ocijenila moguća narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine, države članice trebale bi dostaviti dokaze koji će Komisiji omogućiti utvrđivanje zahvaćenih tržišta proizvoda (tj. proizvoda na koje utječe promjena u ponašanju korisnika potpore) te zahvaćenih konkurenata i kupaca/potrošača. Zahvaćeni proizvod u pravilu je proizvod koji je obuhvaćen projektom ulaganja⁴¹. Ako se projekt odnosi na međuproizvod i znatan dio proizvodnje ne prodaje se na tržištu, zahvaćeni proizvod može biti proizvod na silaznom tržištu. Relevantno tržište proizvoda uključuje zahvaćeni proizvod te proizvode koje potrošač (s obzirom na karakteristike, cijenu ili namjenu proizvoda) ili proizvođač (s obzirom na fleksibilnost proizvodnih postrojenja) smatraju zamjenskim proizvodima.
- (122) Za ocjenu tih mogućih narušavanja Komisija koristi razna mjerila, kao što su struktura tržišta zahvaćenog proizvoda, uspješnost tržišta (tržište u padu ili u rastu), postupak odabira korisnika potpore, prepreke za ulazak na tržište i izlazak s tržišta te diferencijacija proizvoda.
- (123) Sustavno oslanjanje poduzetnika na državne potpore moglo bi biti pokazatelj da se poduzetnik sam ne može oduprijeti konkurenciji ili da uživa neprimjerenu prednost u odnosu na konkurente.
- (124) Komisija razlikuje dva glavna izvora mogućih negativnih učinaka na tržišta proizvoda:
 - (a) znatno povećanje kapaciteta koje dovodi do prevelikog kapaciteta ili pogoršanja takvog stanja, posebno na padajućim tržištima; i
 - (b) znatna tržišna moć koju ima korisnik potpore.
- (125) Kako bi ocijenila može li potpora poslužiti za stvaranje ili održavanje neučinkovitih tržišnih struktura, Komisija će uzeti u obzir dodatni proizvodni kapacitet koji se stvara projektom te pitanje ostvaruje li tržište slabe rezultate.
- (126) Ako dotično tržište raste, obično je manje razloga za zabrinutost da će potpora negativno utjecati na dinamične poticaje ili da će neopravdano otežati izlazak s tržišta ili ulazak na tržište.
- (127) Razloga za zabrinutost je više ako tržište pada. Komisija pravi razliku između slučajeva kod kojih je, iz dugoročne perspektive, tržište u strukturnom padu (to jest ima negativnu stopu rasta) i slučajeva kod kojih je tržište u relativnom padu (to jest ima pozitivnu stopu rasta, ali ona ne premašuje referentnu stopu rasta).
- (128) Slabi rezultati tržišta obično se mjere u odnosu na BDP ostvaren u EGP-u u tri godine prije početka projekta (referentna stopa). Mogu se mjeriti i na temelju predviđenih stopa rasta za sljedećih tri do pet godina. Pokazatelji mogu uključivati očekivani budući rast dotičnog tržišta i posljedične očekivane stope

⁴¹ Za projekte ulaganja koji uključuju proizvodnju nekoliko različitih proizvoda mora se ocijeniti svaki proizvod.

iskorištenosti kapaciteta, kao i vjerojatni utjecaj povećanja kapaciteta na konkurente kad je riječ o cijenama i profitnoj marži.

- (129) U nekim slučajevima ocjena rasta tržišta proizvoda u EGP-u možda nije primjerena za ocjenu svih učinaka potpore, osobito ako dotično zemljopisno područje obuhvaća cijeli svijet. U takvim će slučajevima Komisija razmotriti učinak potpore na zahvaćene tržišne strukture, konkretno mogućnost da potpora istisne proizvođače u EGP-u.
- (130) Kako bi ocijenila postojanje znatne tržišne snage, Komisija će uzeti u obzir položaj korisnika u određenom razdoblju prije primanja potpore te njegov očekivani položaj na tržištu nakon završetka ulaganja. Komisija će uzeti u obzir tržišne udjele korisnika i njegovih konkurenata te druge relevantne čimbenike. Na primjer, ocijenit će tržišnu strukturu razmatranjem koncentracije tržišta, potencijalnih prepreka ulasku na tržište⁴², snage kupaca⁴³ i prepreka širenju ili izlasku s tržišta.

3.2.6. *Razmatranje pozitivnih i negativnih učinaka potpore (test ravnoteže)*

- (131) Komisija ocjenjuje nadmašuju li pozitivni učinci mjere potpore njezine utvrđene negativne učinke na tržišno natjecanje i trgovinske uvjete. Komisija može zaključiti da je mjera potpore spojiva s unutarnjim tržištem samo ako njezini pozitivni učinci nadmašuju negativne.
- (132) Ako se predloženom mjerom potpore ne uklanja jasno utvrđen tržišni nedostatak na primjeren i razmjern način, negativni učinci koji narušavaju tržišno natjecanje obično će nadmašiti pozitivne učinke mjere pa je vjerojatno da će Komisija zaključiti da je predložena mjera nespojiva.
- (133) Ako potpora ispunjava uvjete i ne premašuje relevantne maksimalne intenzitete potpore ili maksimalne iznose potpore utvrđene u primjenjivim odjeljcima dijela II., Komisija zbog pozitivnih učinaka potpore na razvoj sektora u načelu smatra da je negativni učinak na tržišno natjecanje i trgovinu ograničen na minimum.
- (134) Ne dovodeći u pitanje druge točke iz ovog odjeljka, Komisija će smatrati da su pozitivni učinci određene potpore u sektorima poljoprivrede i šumarstva potvrđeni ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
- (a) usko je povezana sa ZPP-om;
 - (b) u skladu je s jednim ili više ciljeva iz članaka 5. i 6. Uredbe XXX [Uredba o strateškim planovima];
 - (c) u skladu je s pravilima o zajedničkoj organizaciji tržišta poljoprivrednih proizvoda;
 - (d) uklapa se u relevantni strateški plan u okviru ZPP-a i u skladu je s njime, kad je riječ o mjerama sličnima mjerama ruralnog razvoja koje se financiraju isključivo nacionalnim sredstvima, kako bi se osigurala usklađenost s intervencijama u području ruralnog razvoja koje se sufinanciraju iz EPFRR-a na temelju strateških planova u okviru ZPP-a.

⁴² Te prepreke ulasku na tržište uključuju zakonske prepreke (osobito prava intelektualnog vlasništva), ekonomije razmjera i opsega te prepreke pristupu mrežama i infrastrukturi. Ako se potpore odnose na tržište na kojem je korisnik potpore već pozicioniran, eventualne prepreke ulasku na tržište mogu povećati potencijalnu tržišnu snagu korisnika potpore te tako povećati i moguće negativne učinke te tržišne snage.

⁴³ Ako na tržištu postoje jaki kupci, manje je vjerojatno da korisnik potpore može povećati cijene koje im naplaćuje.

- (135) Za državne potpore koje se sufinanciraju na temelju Uredbe XXX [Uredba o strateškim planovima] ili ih financira Unija, Komisija će smatrati da su potvrđeni povezani pozitivni učinci.
- (136) Ako se dokaže da potpore imaju pozitivan okolišni i klimatski učinak, Komisija će smatrati da su potvrđeni pozitivni učinci takvih potpora. Člankom 11. Ugovora predviđeno je da se „zahtjevi u pogledu zaštite okoliša moraju uključiti u utvrđivanje i provedbu politika i aktivnosti Unije, posebice s ciljem promicanja održivog razvoja”. Kad promiče cilj zaštite okoliša kako je utvrđen u članku 11. Ugovora, Unija uzima u obzir i načelo „onečišćivač plaća”. Stoga bi u budućim prijavama državnih potpora trebalo posvetiti posebnu pozornost okolišnim i klimatskim pitanjima. Sve prijave državnih potpora trebale bi sadržavati procjenu o tome očekuje li se da će djelatnost za koju se dodjeljuje potpora na bilo koji način utjecati na okoliš i/ili klimu. Ako se očekuje takav utjecaj, u prijavama državnih potpora trebalo bi navesti informacije koje dokazuju da mjera potpore neće dovesti do kršenja primjenjivog zakonodavstva Unije. Na primjer, za program potpora za ulaganja čija je svrha povećati proizvodnju i koja uključuju povećanu upotrebu rijetkih resursa ili povećanje onečišćenja bit će potrebno dokazati da program neće dovesti do povrede mjerodavnog zakonodavstva Unije, uključujući zakonodavstvo u području zaštite okoliša⁴⁴, te standarda za dobre poljoprivredne i okolišne uvjete (GAEC) iz Uredbe XXX [Uredba o strateškim planovima].
- (137) Osim toga, Komisija prema potrebi može uzeti u obzir i ima li potpora druge pozitivne učinke. Ako su takvi drugi pozitivni učinci u skladu s onima predviđenima u politikama Unije, kao što su europski zeleni plan⁴⁵, strategija „od polja do stola”⁴⁶, strategija za prilagodbu klimatskim promjenama⁴⁷,

⁴⁴ Zakonodavstvo Unije u području zaštite okoliša: Direktiva 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenoga 2009. o očuvanju divljih ptica (SL L 20, 26.1.2010., str. 7.) („Direktiva o pticama”); Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (SL L 206, 22.7.1992., str. 7.) („Direktiva o staništima”); Direktiva Vijeća 91/676/EEZ od 12. prosinca 1991. o zaštiti voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima iz poljoprivrednih izvora (SL L 375, 31.12.1991., str. 1.) („Direktiva o nitratima”); Direktiva 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike (SL L 327, 22.12.2000., str. 1.) („Okvirna direktiva o vodama”); Direktiva 2006/118/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o zaštiti podzemnih voda od onečišćenja i pogoršanja stanja (SL L 372, 27.12.2006., str. 19.) („Direktiva o podzemnim vodama”); Direktiva 2009/128/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u postizanju održive upotrebe pesticida (SL L 309, 24.11.2009., str. 71.) („Direktiva o održivoj upotrebi pesticida”); Uredba (EZ) br. 1107/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. o stavljanju na tržište sredstava za zaštitu bilja i stavljanju izvan snage direktiva Vijeća 79/117/EEZ i 91/414/EEZ (SL L 309, 24.11.2009., str. 1.); Direktiva 2011/92/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš (SL L 26, 28.1.2012., str. 1.) („Direktiva o procjeni utjecaja na okoliš”); te, ako je primjenjiva, Direktiva 2001/42/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2001. o procjeni učinaka određenih planova i programa na okoliš (SL L 197, 21.7.2001., str. 30.) („Direktiva o strateškoj procjeni utjecaja na okoliš”); Uredba (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. lipnja 2021. o uspostavi okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni uredaba (EZ) br. 401/2009 i (EU) 2018/1999 („Europski zakon o klimi”), SL L 243, 9.7.2021., str. 1.

⁴⁵ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Europski zeleni plan (COM/2019/640 final).

⁴⁶ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Strategija „od polja do stola” za pravedan, zdrav i ekološki prihvatljiv prehrambeni sustav (COM/2020/381 final).

Komunikacija o obnovi održivih ciklusa ugljika⁴⁸, strategija za šume⁴⁹ te strategija za bioraznolikost⁵⁰, može se pretpostaviti da potpore usklađene s takvim politikama Unije imaju takve šire pozitivne učinke.

- (138) Ako se potpore u skladu s ovim Smjernicama dodjeljuju za ulaganja, Komisija će obratiti pozornost i na članak 3. Uredbe (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća⁵¹, uključujući načelo „ne nanosi bitnu štetu”, ili druge usporedive metodologije.

DIO II. KATEGORIJE POTPORA

Poglavlje 1. Potpore u korist poduzetnika koji se bave primarnom proizvodnjom, preradom ili stavljanjem na tržište poljoprivrednih proizvoda

1.1. Mjere slične mjerama ruralnog razvoja

1.1.1. Potpore za ulaganja

- (139) Ovaj se odjeljak primjenjuje na ulaganja u poljoprivredna gospodarstva povezana s primarnom poljoprivrednom proizvodnjom te na ulaganja povezana s preradom poljoprivrednih proizvoda i stavljanjem na tržište poljoprivrednih proizvoda.
- (140) Potpore za ulaganja iz odjeljaka 1.1.1.1., 1.1.1.2., 1.1.1.3. i 1.1.1.4. ne smiju se dodijeliti ako se time povređuju bilo kakve zabrane ili ograničenja utvrđeni u Uredbi (EU) br. 1308/2013, čak i ako se takve zabrane i ograničenja odnose samo na potporu Unije predviđenu tom uredbom.

1.1.1.1. Potpore za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva povezana s primarnom poljoprivrednom proizvodnjom

- (141) Komisija će smatrati da su potpore za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva povezana s primarnom poljoprivrednom proizvodnjom spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica, opći uvjet za potpore za ulaganja iz točke (134) te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
- (142) Ovaj se odjeljak primjenjuje na potpore za ulaganja u materijalnu imovinu i nematerijalnu imovinu na poljoprivrednim gospodarstvima povezana s primarnom poljoprivrednom proizvodnjom. Ulaganje provodi jedan ili više korisnika ili se ono odnosi na materijalnu imovinu ili nematerijalnu imovinu koju koristi jedan ili više korisnika.
- (143) Ovaj se odjeljak primjenjuje i na ulaganja u materijalnu imovinu i nematerijalnu imovinu povezana s proizvodnjom biogoriva ili s proizvodnjom energije iz obnovljivih izvora na gospodarstvima, koja ispunjavaju sljedeće uvjete:
- (a) u slučaju u ulaganja za proizvodnju biogoriva u smislu Direktive (EU) 2018/2001 na poljoprivrednim gospodarstvima, postrojenja za proizvodnju

⁴⁷ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Strategija EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama (COM/2013/0216 final).

⁴⁸ Komunikacija Komisije od [...] o obnovi održivih ciklusa ugljika.

⁴⁹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Nova strategija EU-a za šume do 2030. (COM/2021/572 final).

⁵⁰ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030. – vraćanje prirode u naše živote (COM/2020/380 final).

⁵¹ Uredba (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 (SL L 198, 22.6.2020., str. 13.).

energije iz obnovljivih izvora prihvatljiva su za potporu samo ako je njihov godišnji proizvodni kapacitet manji ili jednak prosječnoj godišnjoj potrošnji goriva za prijevoz na dotičnom poljoprivrednom gospodarstvu; proizvedeno biogorivo ne bi se smjelo prodavati na tržištu;

- (b) u slučaju ulaganja za proizvodnju toplinske i/ili električne energije iz obnovljivih izvora na poljoprivrednim gospodarstvima, postrojenja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora prihvatljivi su za potporu samo ako je cilj korisnika zadovoljenje vlastitih energetske potrebe i ako je njihov godišnji proizvodni kapacitet manji ili jednak zajedničkom prosjeku godišnje potrošnje toplinske i električne energije na poljoprivrednom gospodarstvu, uključujući i poljoprivredno kućanstvo; prodaja električne energije električnoj mreži dopuštena je ako se poštuje granica vlastite prosječne godišnje potrošnje.
- (144) Ako ulaganje za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora provodi više poljoprivrednih gospodarstava radi zadovoljenja vlastitih energetske potrebe ili radi proizvodnje biogoriva na gospodarstvima, prosječna godišnja potrošnja jednaka je zbroju prosječne godišnje potrošnje svih korisnika.
- (145) Države članice moraju zahtijevati sukladnost s minimalnim standardima energetske učinkovitosti za ulaganja u infrastrukturu za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora koja troši ili proizvodi energiju ako takvi standardi postoje na nacionalnoj razini.
- (146) Ulaganja u postrojenja čija je glavna svrha proizvodnja električne energije iz biomase nisu prihvatljiva za potporu, osim ako se koristi minimalni postotak proizvedene toplinske energije koji su odredile države članice.
- (147) Države članice moraju utvrditi pragove za maksimalne udjele žitarica i ostalih kultura bogatih škrobom, šećernih kultura i uljarica koje se koriste za proizvodnju bioenergije, uključujući biogoriva, za različite vrste postrojenja, u skladu s člankom 26. Direktive (EU) 2018/2001. Potpore projektima za bioenergiju moraju biti ograničene na bioenergiju koja ispunjava primjenjive kriterije održivosti i uštede emisija stakleničkih plinova utvrđene u zakonodavstvu Unije, uključujući članak 29. Direktive (EU) 2018/2001.
- (148) Ako proizvodni kapacitet postrojenja premašuje prosječnu godišnju potrošnju korisnika ili korisnikâ iz točaka (143) i (144), države članice moraju poštovati uvjete utvrđene u Smjernicama o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju iz 2022., osim ako je dotična potpora izuzeta od obveze prijave.
- (149) Ulaganje mora imati barem jedan od sljedećih ciljeva:
 - (a) poboljšanje ukupne uspješnosti i održivosti poljoprivrednoga gospodarstva, osobito smanjenjem troškova proizvodnje ili poboljšanjem i preusmjerenjem proizvodnje;
 - (b) poboljšanje prirodnog okoliša, higijene ili standarda dobrobiti životinja;
 - (c) stvaranje i poboljšanje infrastrukture povezane s razvojem, prilagodbom i modernizacijom poljoprivrede, uključujući pristup poljoprivrednim zemljištima, okrupnjavanje i poboljšanje zemljišta, kao i opskrba održivom energijom, energetska učinkovitost te opskrba vodom i njezina ušteda;
 - (d) obnova potencijala poljoprivredne proizvodnje koji je oštećen prirodnim nepogodama, izvanrednim događajima ili nepovoljnim klimatskim prilikama koje se mogu izjednačiti s prirodnom nepogodom, bolestima životinja i organizmima štetnima za bilje te koji su oštetile zaštićene

- životinje, kao i sprečavanje i smanjenje rizika od štete nastale zbog prethodno navedenih događaja i čimbenika;
- (e) doprinos ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi klimatskim promjenama, među ostalim smanjenjem emisija stakleničkih plinova i poboljšanjem sekvestracije ugljika, te promicanje održive energije;
 - (f) poticanje održivog razvoja i učinkovitog upravljanja prirodnim resursima, kao što su voda, tlo i zrak, među ostalim smanjenjem ovisnosti o kemikalijama;
 - (g) doprinos zaustavljanju i preokretanju procesa gubitka bioraznolikosti, poboljšanje usluga ekosustava te očuvanje staništa i krajobraza.

Prihvatljivi troškovi

(150) Potpore pokrivaju sljedeće prihvatljive troškove:

- (a) izgradnja, stjecanje, uključujući *leasing*, ili poboljšanje nepokretne imovine, pri čemu je kupljeno zemljište prihvatljivo samo do 10 % ukupnih prihvatljivih troškova dotične operacije; u iznimnim i opravdanim slučajevima za operacije koje se odnose na očuvanje okoliša i očuvanje tla bogatog ugljikom može se odobriti viši postotak;
- (b) nabava ili *leasing* strojeva i opreme do tržišne vrijednosti imovine;
- (c) opći troškovi povezani s izdacima iz točaka (a) i (b), kao što su naknade za usluge arhitekata i inženjera, naknade za konzultacije te naknade povezane sa savjetovanjem o okolišnoj i gospodarskoj održivosti, uključujući studije izvedivosti; studije izvedivosti prihvatljivi su troškovi čak i ako na temelju njihovih rezultata nisu nastali izdaci iz točaka (a) i (b);
- (d) stjecanje, razvoj ili naknade za korištenje računalnog softvera, usluga u oblaku i sličnih rješenja te stjecanje patenata, licencijska, autorskih prava i žigova;
- (e) troškovi za neproduktivna ulaganja povezana s ciljevima iz točke (149) podtočaka od (e) do (g);
- (f) u slučaju ulaganja s ciljem obnove potencijala poljoprivredne proizvodnje koji je oštećen prirodnim nepogodama, izvanrednim događajima ili nepovoljnim klimatskim prilikama koje se mogu izjednačiti s prirodnom nepogodom, bolestima životinja ili organizmima štetnima za bilje te koji su oštetile zaštićene životinje, prihvatljivi troškovi mogu uključivati troškove nastale za obnovu proizvodnog potencijala, uključujući kapitalizirane radove, do razine na kojoj je bio prije tih događaja;
- (g) u slučaju ulaganja s ciljem sprečavanja štete nastale zbog prirodnih nepogoda, izvanrednih događaja, nepovoljnih klimatskih prilika koje se mogu izjednačiti s prirodnom nepogodom, bolesti životinja i organizama štetnih za bilje te štete koju su prouzročile zaštićene životinje, prihvatljivi troškovi mogu uključivati troškove određenih preventivnih mjera kojima je cilj ublažavanje posljedica takvih vjerojatnih događaja. U slučaju štete nastale zbog nepovoljnih klimatskih prilika koje se mogu izjednačiti s prirodnom nepogodom ili zbog organizama štetnih za bilje, ako se šteta može povezati s klimatskim promjenama, korisnici bi trebali nastojati u obnovu uključiti mjere prilagodbe klimatskim promjenama kako bi se šteta i gubici nastali zbog sličnih događaja u budućnosti sveli na najmanju moguću mjeru.

(151) Potpore se ne smiju dodjeljivati za sljedeće:

- (a) kupnju pravâ na poljoprivrednu proizvodnju i pravâ na plaćanje;
 - (b) kupnju i sadnju jednogodišnjih biljaka;
 - (c) kupnju rasplodnih životinja;
 - (d) ulaganja za usklađivanje s važećim nacionalnim standardima ili standardima Unije;
 - (e) troškove koji nisu navedeni u točki (150), povezane s ugovorima o *leasingu*, kao što su marža davatelja *leasinga*, troškovi refinanciranja kamata, režijski troškovi i naknade za osiguranje;
 - (f) obrtni kapital.
- (152) Odstupajući od točke (151) podtočke (b) potpore se mogu dodijeliti za kupnju i sadnju jednogodišnjih biljaka provedene s ciljem iz točke (149) podtočke (d) te za kupnju i sadnju jednogodišnjih biljaka provedene radi očuvanja biljnih sorti kojima prijeti genetska erozija u skladu s obvezama iz točke (211).
- (153) Odstupajući od točke (151) podtočke (c), potpore se mogu dodijeliti za kupnju životinja provedenu s ciljem iz točke (149) podtočke (d).
- (154) Odstupajući od točke (151) podtočke (c) potpore se mogu dodijeliti za kupnju životinja ugroženih pasmina kako su definirane u članku 2. stavku 24. Uredbe (EU) 2016/1012 Europskog parlamenta i Vijeća⁵² u skladu s obvezama iz točke (208).
- (155) Za navodnjavanje na novim i postojećim navodnjavanim područjima prihvatljivim troškovima smatrat će se samo ulaganja koja ispunjavaju sljedeće uvjete:
- (a) Komisiji je dostavljen plan upravljanja riječnim slivom u skladu s odredbama Direktive 2000/60/EZ za cijelo područje na kojem će se ulagati, kao i za sva druga područja čiji okoliš može biti zahvaćen tim ulaganjem; mjere koje stupaju na snagu na temelju plana upravljanja riječnim slivom u skladu s člankom 11. te direktive, a koje su relevantne za poljoprivredni sektor, navode se u relevantnom programu mjera;
 - (b) mora postojati ili se kao dio ulaganja mora uspostaviti mjerenje vode kojim se omogućuje mjerenje potrošnje vode na razini ulaganja za koje se dodjeljuje potpora;
 - (c) ulaganje u poboljšanje postojeće instalacije za navodnjavanje ili elementa infrastrukture za navodnjavanje prihvatljivo je samo:
 - i. ako je *ex ante* ocijenjeno da ono pruža potencijalne uštede vode u skladu s tehničkim parametrima postojeće instalacije ili infrastrukture;
 - ii. ako utječe na tijela podzemne vode ili površinske vode čije je stanje u relevantnom planu upravljanja riječnim slivom definirano kao manje od dobrog iz razloga povezanih s količinom vode, mora se postići učinkovito smanjenje potrošnje vode koje doprinosi postizanju dobrog stanja tih

⁵² Uredba (EU) 2016/1012 Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2016. o zootehničkim i genealoškim uvjetima za uzgoj uzgojno valjanih životinja čistih pasmina, uzgojno valjanih hibridnih svinja i njihovih zametnih proizvoda i trgovinu njima kao i za njihov ulazak u Uniju te o izmjeni Uredbe (EU) br. 652/2014, direktiva Vijeća 89/608/EEZ i 90/425/EEZ i stavljanju izvan snage određenih akata u području uzgoja životinja („Uredba o uzgoju životinja”) (SL L 171, 29.6.2016., str. 66.).

vodnih tijela, kako je utvrđeno u članku 4. stavku 1. Direktive 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁵³.

Države članice moraju utvrditi postotke za potencijalne uštede vode i učinkovito smanjenje potrošnje vode kao uvjet prihvatljivosti kako bi osigurale sljedeće:

- i. potencijalna ušteda vode mora iznositi najmanje 5 % ako tehnički parametri postojeće instalacije ili infrastrukture već osiguravaju visok stupanj učinkovitosti te najmanje 25 % ako je trenutni stupanj učinkovitosti (prije ulaganja) nizak i/ili za ulaganja koja se provode na područjima na kojima su uštede vode najpotrebnije kako bi se osiguralo postizanje dobrog stanja vode (ako on još nije postignut) i izbjeglo pogoršanje stanja vodnih tijela;
- ii. postotak učinkovitog smanjenja potrošnje vode mora iznositi najmanje 50 %.

Takve uštede vode moraju odražavati potrebe utvrđene u planovima upravljanja riječnim slivovima koji proizlaze iz Direktive 2000/60/EZ;

- (d) potpore se mogu dodijeliti za ulaganja u upotrebu obrađene vode kao alternativnog načina opskrbe vodom samo ako su opskrba i upotreba te vode u skladu s Uredbom (EU) 2020/741 Europskog parlamenta i Vijeća⁵⁴;
 - (e) ulaganje koje dovodi do neto povećanja navodnjavanog područja koje utječe na podzemne ili površinske vode prihvatljivo je samo ako su ispunjena oba navedena uvjeta:
 - i. utvrđeno stanje vodnog tijela nije manje od dobrog u relevantnom planu upravljanja riječnim slivom zbog razloga koji su povezani s količinom vode;
 - ii. studija utjecaja na okoliš pokazuje da zbog ulaganja neće biti znatnog negativnog utjecaja na okoliš. Takvu studiju utjecaja na okoliš, koja se može odnositi i na skupine gospodarstava, mora provesti ili odobriti nadležno tijelo.
- (156) Ulaganje u stvaranje ili proširenje rezervoara u svrhu navodnjavanja prihvatljivo je samo ako ne dovodi do znatnog negativnog utjecaja na okoliš.

Intenzitet potpore

- (157) Intenzitet potpore ne smije premašiti 65 % prihvatljivih troškova.
- (158) Intenzitet potpore iz točke (157) može se povećati na najviše 80 % za sljedeća ulaganja:
- (a) ulaganja povezana s jednim ili više specifičnih okolišnih i klimatskih ciljeva iz točke (149) podtočaka (e), (f) i (g) ili s dobrobiti životinja;
 - (b) ulaganja mladih poljoprivrednika;
 - (c) ulaganja u najudaljenije regije ili manje egejske otoke.
- (159) Intenzitet potpore iz točke (157) može se povećati na najviše 85 % za ulaganja malih poljoprivrednih gospodarstava.
- (160) Intenzitet potpore iz točke (157) može se povećati na najviše 100 % za sljedeća ulaganja:
- (a) neproductivna ulaganja povezana s jednim ili više specifičnih okolišnih i klimatskih ciljeva iz točke (149) podtočaka (e), (f) i (g);

⁵³ Direktiva 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike (SL L 327, 22.12.2000., str. 1.).

⁵⁴ Uredba (EU) 2020/741 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. svibnja 2020. o minimalnim zahtjevima za ponovnu upotrebu vode (SL L 177, 5.6.2020., str. 32.).

- (b) ulaganja u obnovu proizvodnog potencijala iz točke (149) podtočke (d) i ulaganja povezana sa sprečavanjem i ublažavanjem rizika od štete nastale zbog prirodnih nepogoda, izvanrednih događaja i nepovoljnih klimatskih prilika koje se mogu izjednačiti s prirodnom nepogodom ili štete koju su prouzročile zaštićene životinje.
- (161) Za navodnjavanje intenzitet potpore ne smije premašivati:
 - (a) 80 % prihvatljivih troškova za ulaganja u navodnjavanje na poljoprivrednom gospodarstvu na temelju točke (155) podtočke (c);
 - (b) 100 % prihvatljivih troškova za ulaganja u poljoprivrednu infrastrukturu izvan poljoprivrednoga gospodarstva koja će se koristiti za navodnjavanje;
 - (c) 65 % prihvatljivih troškova za ostala ulaganja u navodnjavanje na poljoprivrednom gospodarstvu.

1.1.1.2. Potpore za ulaganja u očuvanje kulturne i prirodne baštine smještene na poljoprivrednim gospodarstvima

- (162) Komisija će smatrati da su potpore za ulaganja u očuvanje kulturne i prirodne baštine smještene na poljoprivrednim gospodarstvima spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (d) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica, opći uvjet za potpore za ulaganja iz točke (140) te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
- (163) Potpore bi se trebale dodjeljivati za kulturnu i prirodnu baštinu u obliku prirodnih pejzaža i zgrada koje su nadležna javna tijela države članice službeno priznala kao kulturnu ili prirodnu baštinu.

Prihvatljivi troškovi

- (164) Prihvatljivi su sljedeći troškovi namijenjeni za očuvanje kulturne i prirodne baštine:
 - (a) troškovi ulaganja u materijalnu imovinu;
 - (b) kapitalizirani radovi.

Intenzitet potpore

- (165) Potpore moraju biti ograničene na 100 % prihvatljivih troškova. Potpore za kapitalizirane radove moraju biti ograničene na 10 000 EUR godišnje.

1.1.1.3. Potpore za ulaganja u premještanje poljoprivrednih zgrada

- (166) Komisija će smatrati da su potpore za ulaganja u premještanje poljoprivrednih zgrada spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica, opći uvjet za potpore za ulaganja utvrđene u točki (140) te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
- (167) Ovaj se odjeljak primjenjuje na poduzetnike koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom.
- (168) Cilj premještanja poljoprivredne zgrade mora biti cilj od javnog interesa. Javni interes na koji se poziva radi opravdanja dodjele potpore na temelju ovog odjeljka mora biti utvrđen u mjerodavnim propisima dotične države članice.

Intenziteti potpore u odnosu na prihvatljive troškove

- (169) Primjenjuju se sljedeći intenziteti potpore:
 - (a) ako se premještanje poljoprivredne zgrade sastoji od rastavljanja, premještanja i ponovne izgradnje postojećih objekata, intenzitet potpore može dosegnuti najviše 100 % stvarno nastalih troškova za takve djelatnosti;

- (b) ako, uz točku (a), premještanje dovodi do modernizacije objekata ili povećanja proizvodnog kapaciteta, za troškove povezane s modernizacijom objekata ili povećanjem proizvodnog kapaciteta primjenjuju se intenziteti potpore za ulaganja iz točaka od (157) do (160). Za potrebe ove točke sama zamjena postojeće zgrade ili objekata novom, modernom zgradom ili objektima bez temeljne promjene proizvodnje ili proizvodne tehnologije ne smatra se modernizacijom;
- (c) ako se premještanje odnosi na djelatnosti u blizini ruralnih naselja u cilju poboljšanja kvalitete života ili povećanja okolišne učinkovitosti dotičnog ruralnog naselja te ako se odnosi na malu infrastrukturu, intenzitet potpore može dosegnuti najviše 100 % prihvatljivih troškova.

1.1.1.4. Potpore za ulaganja povezana s preradom poljoprivrednih proizvoda i stavljanjem na tržište poljoprivrednih proizvoda

- (170) Komisija će smatrati da su potpore za ulaganja povezana s preradom poljoprivrednih proizvoda i stavljanjem na tržište poljoprivrednih proizvoda spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica, opći uvjet za potpore za ulaganja iz točke (140) te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
- (171) Na temelju ovog odjeljka ne bi se smjele dodjeljivati potpore za biogoriva proizvedena iz prehrambenih sirovina i sirovina za proizvodnju hrane za životinje kako bi se potaknuo prelazak na proizvodnju naprednijih oblika biogoriva, kako je predviđeno u Smjernicama o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju iz 2022.
- (172) Ovaj se odjeljak primjenjuje na potpore za ulaganja u materijalnu imovinu i nematerijalnu imovinu povezana s preradom poljoprivrednih proizvoda i stavljanjem na tržište poljoprivrednih proizvoda kako su navedeni u točki (32) podtočki 48. i točki (32) podtočki 39.
- (173) Države članice mogu dodijeliti potporu za ulaganja povezana s preradom poljoprivrednih proizvoda i stavljanjem na tržište poljoprivrednih proizvoda ako potpora ispunjava sve uvjete iz jednog od sljedećih instrumenata:
 - (a) Uredbe Komisije (EU) br. 651/2014⁵⁵;
 - (b) Smjernica za regionalne državne potpore;
 - (c) ovog odjeljka.

Prihvatljivi troškovi

- (174) Prihvatljivi troškovi iz točke (173) podtočke (c) moraju biti ograničeni na:
 - (a) izgradnju, stjecanje, uključujući *leasing*, ili poboljšanje nepokretne imovine, pri čemu je kupljeno zemljište prihvatljivo samo do 10 % ukupnih prihvatljivih troškova dotične operacije;
 - (b) nabavu ili *leasing* strojeva i opreme do tržišne vrijednosti imovine;
 - (c) opće troškove povezane s izdacima iz točaka (a) i (b), kao što su naknade za usluge arhitekata i inženjera, naknade za konzultacije te naknade povezane sa savjetovanjem o okolišnoj i gospodarskoj održivosti, uključujući studije izvedivosti; studije izvedivosti prihvatljivi su izdaci čak i ako na temelju njihovih rezultata nisu nastali izdaci iz točaka (a) i (b);

⁵⁵ Uredba Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivih s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora (SL L 187, 26.6.2014., str. 1.).

- (d) stjecanje, razvoj ili naknade za korištenje računalnog softvera, usluga u oblaku i sličnih rješenja te stjecanje patenata, licencija, autorskih prava i žigova.
- (175) Sljedeći troškovi nisu prihvatljivi:
- (a) troškovi koji nisu navedeni u točki (174), povezani s ugovorima o *leasingu*, kao što su marža davatelja *leasinga*, troškovi refinanciranja kamata, režijski troškovi i naknade za osiguranje;
 - (b) obrtni kapital;
 - (c) troškovi povezani s ulaganjima za usklađivanje s važećim standardima Unije i nacionalnim standardima.

Intenzitet potpore

- (176) Maksimalni intenzitet potpore u skladu s ovim Smjernicama ne smije premašiti 65 %.
- (177) Intenzitet potpore može se povećati na najviše 80 % za ulaganja u najudaljenije regije ili manje egejske otoke.
- (178) Pojedinačne potpore koje premašuju prag za prijavu iz točke (34) podtočke (a) moraju se prijaviti Komisiji u skladu s člankom 108. stavkom 3. Ugovora.
- 1.1.2. Početne potpore za mlade poljoprivrednike i početne potpore za poljoprivredne djelatnosti*
- (179) Komisija će smatrati da su početne potpore spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
- (180) Ovaj se odjeljak primjenjuje na poduzetnike koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom.
- (181) Potpore na temelju ovog odjeljka mogu se dodijeliti samo u korist:
- (a) pokretanja poslovanja mladih poljoprivrednika;
 - (b) pokretanja poljoprivrednih djelatnosti.
- (182) Početne potpore za mlade poljoprivrednike dodjeljuju se mladim poljoprivrednicima kako su definirani u točki (32) podtočki 65. Potpore dodijeljene u skladu s ovim odjeljkom moraju biti ograničene na mikropoduzeća i mala poduzeća.
- (183) Potpore moraju biti uvjetovane podnošenjem poslovnog plana nadležnom tijelu dotične države članice.

Iznos potpore

- (184) Maksimalni iznos potpore mora biti ograničen na 100 000 EUR.
- 1.1.3. Početne potpore za skupine i organizacije proizvođača u sektoru poljoprivrede*
- (185) Komisija ima pozitivan stav prema početnim potporama za skupine proizvođača i organizacije proizvođača jer one potiču povezivanje poljoprivrednika. Stoga će smatrati da su početne potpore za skupine proizvođača i organizacije proizvođača spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
- (186) Ovaj se odjeljak primjenjuje na cijeli sektor poljoprivrede.⁵⁶
- (187) Za potporu su prihvatljive samo skupine ili organizacije proizvođača koje je službeno priznalo nadležno tijelo dotične države članice.

⁵⁶

Vidjeti definiciju sektora poljoprivrede u točki (32) podtočki 9.

- (188) Dogovori, odluke i drugi postupci u okviru skupine ili organizacije proizvođača moraju biti u skladu s pravilima tržišnog natjecanja kako se primjenjuju na temelju članaka od 206. do 210.a Uredbe (EU) br. 1308/2013.
- (189) Umjesto pružanja početnih potpora skupinama ili organizacijama proizvođača, potpore u visini do istog ukupnog iznosa mogu se dodijeliti izravno proizvođačima kao nadoknada za njihove doprinose troškovima vođenja skupina ili organizacija tijekom prvih pet godina od osnivanja dotične skupine ili organizacije.
- (190) Države članice mogu nastaviti dodjeljivati početne potpore skupinama proizvođača čak i nakon što su one priznate kao organizacije proizvođača u skladu s uvjetima iz Uredbe (EU) br. 1308/2013.
- (191) Potpore moraju biti ograničene na skupine proizvođača i organizacije proizvođača obuhvaćene definicijom MSP-ova⁵⁷. Komisija neće odobriti državne potpore za troškove obuhvaćene ovim odjeljkom u korist velikih poduzeća⁵⁸.
- (192) Na programe potpora odobrene na temelju ovog odjeljka primjenjivat će se uvjet da moraju biti prilagođeni s obzirom na eventualne izmjene propisa o zajedničkoj organizaciji tržišta poljoprivrednih proizvoda.

Prihvatljivi troškovi

- (193) Prihvatljivi troškovi mogu uključivati troškove najma primjerenih prostora, nabavu uredske opreme, troškove administrativnog osoblja, režijske troškove, pravne i administrativne troškove, stjecanje računalnog hardvera te stjecanje ili naknade za korištenje računalnog softvera, usluga u oblaku i sličnih rješenja. Ako se prostori kupuju, prihvatljivi troškovi za te prostore moraju biti ograničeni na troškove najma po tržišnim cijenama.
- (194) Potpore se ne smiju dodijeliti:
 - (a) proizvodnim organizacijama, subjektima ili tijelima, kao što su trgovačka društva ili zadruge, čiji je cilj upravljanje jednim ili više poljoprivrednih gospodarstava i koji su stoga zapravo jedan proizvođač;
 - (b) poljoprivrednim udruženjima koja obavljaju zadatke kao što su uzajamna potpora te usluge pomoći poljoprivrednim gospodarstvima i upravljanja gospodarstvima članova, a koja nisu uključena u zajedničku prilagodbu ponude tržištu;
 - (c) skupinama, organizacijama ili udruženjima proizvođača čiji su ciljevi nespojivi s člankom 152. stavkom 1. točkom (c), člankom 152. stavkom 3. te člankom 156. Uredbe (EU) br. 1308/2013.
- (195) Potpore se moraju isplatiti kao paušalne potpore u godišnjim obrocima za prvih pet godina od datuma kada je nadležno tijelo službeno priznalo skupinu ili organizaciju proizvođača na temelju njezina poslovnog plana. Države članice zadnji obrok moraju isplatiti tek nakon što provjere je li taj poslovni plan ispravno proveden.
- (196) Potpore koje se dodjeljuju skupinama ili organizacijama proizvođača za pokrivanje troškova koji nisu povezani s početnim troškovima, kao što su ulaganja ili promidžbene aktivnosti, ocjenjuju se u skladu s pravilima za takve potpore.

⁵⁷ Vidjeti definiciju MSP-a u točki (32) podtočki 56.

⁵⁸ Vidjeti definiciju velikog poduzeća u točki (32) podtočki 37.

Intenzitet potpore

- (197) Potpore moraju biti ograničene na 10 % godišnje proizvodnje skupine ili organizacije stavljene na tržište, s iznosom od najviše 100 000 EUR godišnje. Potpore se moraju postupno smanjivati.

1.1.4. Potpore za poljoprivredno-okolišno-klimatske obveze

- (198) Komisija će smatrati da su potpore za poljoprivredno-okolišno-klimatske obveze spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
- (199) Ovaj se odjeljak primjenjuje na potpore poduzetnicima i skupinama poduzetnika koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom i koji se dobrovoljno obvežu provoditi operacije koje se sastoje od jedne ili više poljoprivredno-okolišno-klimatskih obveza.
- (200) Cilj mjere mora biti očuvanje i promicanje potrebnih promjena poljoprivrednih praksi koje imaju pozitivan doprinos za okoliš i klimu.
- (201) Potpore će pokrivati samo one dobrovoljne obveze koje nadilaze:
- (a) relevantne propisane zahtjeve upravljanja i GAEC standarde utvrđene na temelju glave III. poglavlja I. odjeljka 2. Uredbe XXX [Uredba o strateškim planovima];
 - (b) relevantne minimalne zahtjeve za upotrebu gnojiva i sredstava za zaštitu bilja te druge relevantne obvezne zahtjeve utvrđene nacionalnim pravom i pravom Unije;
 - (c) uvjete utvrđene za održavanje poljoprivredne površine u skladu s člankom 4. stavkom 1. točkom (a) Uredbe XXX [Uredba o strateškim planovima].

Svi takvi obvezni standardi i zahtjevi moraju biti navedeni i opisani u prijavi Komisiji.

- (202) Za obveze iz točke (201) podtočke (b), ako se nacionalnim pravom propisuju novi zahtjevi koji nadilaze odgovarajuće minimalne zahtjeve utvrđene u pravu Unije, potpore se mogu dodijeliti za obveze kojima se doprinosi ispunjavanju tih zahtjeva na najviše 24 mjeseca od datuma na koji su postale obvezne za gospodarstvo.
- (203) Države članice moraju osigurati da su potpore dodijeljene na temelju ovog odjeljka u skladu s potporama dodijeljenima u skladu s člankom 28. Uredbe XXX [Uredba o strateškim planovima].
- (204) Države članice moraju osigurati da poduzetnici koje provode operacije za ovu mjeru raspolažu relevantnim znanjem i informacijama potrebnima za provedbu tih operacija te da, kako bi se pomoglo poljoprivrednicima koji se obvežu promijeniti svoj sustav proizvodnje, primjereno osposobljavanje bude dostupno onima kojima je potrebno, kao i pristup stručnom znanju.
- (205) Obveze u okviru ove mjere moraju se preuzeti na razdoblje od pet do sedam godina. Međutim, ako je to potrebno kako bi se postigli ili održali željeni povoljni učinci na okoliš, države članice za određene vrste obveza mogu odrediti dulje razdoblje, uključujući mogućnost godišnjeg produljenja nakon isteka početnog razdoblja.⁵⁹ Države članice mogu odrediti kraće razdoblje od najmanje godinu dana za obveze u pogledu očuvanja, održive upotrebe i razvoja genetskih

⁵⁹ Na primjer, u slučaju podmjera s ciljem obnove i održavanja močvarnih staništa, potpore bi se mogle dodijeliti i za razdoblje dulje od sedam godina zbog složenosti ostvarivanja tih ciljeva.

- resursa, za nove obveze koje izravno proizlaze iz obveza izvršenih u početnom razdoblju ili u drugim propisno opravdanim slučajevima.
- (206) Potpore za poljoprivredno-okolišno-klimatske obveze korisnicima koji nisu poduzetnici koji posluju u sektoru poljoprivrede mogu se dodijeliti u skladu s poglavljem 3. ovog dijela.
- (207) Obveze za uvođenje ekstenzivnog stočarstva na temelju poljoprivredno-okolišno-klimatske mjere moraju ispunjavati barem sljedeće uvjete:
- (a) ukupnom površinom gospodarstva namijenjenom ispaši mora se upravljati tako da se izbjegnu prekomjerna ispaša i nedovoljna ispaša;
 - (b) gustoća stoke mora se odrediti uzimajući u obzir sve pašne životinje koje se drže na poljoprivrednom gospodarstvu ili, ako je riječ o obvezi ograničenja ispiranja hranjivih tvari, sve životinje koje se drže na poljoprivrednom gospodarstvu, a koje su relevantne za dotičnu obvezu.
- (208) U okviru obveza na temelju poljoprivredno-okolišno-klimatske mjere za uzgoj lokalnih pasmina koje su u opasnosti od nestanka iz poljoprivredne djelatnosti ili za očuvanje genetskih resursa bilja kojima prijeti genetska erozija mora se zahtijevati jedno od sljedećega:
- (a) uzgoj domaćih životinja lokalnih pasmina, genetski prilagođenih jednom ili više tradicionalnih sustava proizvodnje ili okoliša u zemlji, a koje su u opasnosti od nestanka iz poljoprivredne djelatnosti;
 - (b) očuvanje genetskih resursa bilja koji su se prirodno prilagodili lokalnim i regionalnim uvjetima i kojima prijeti genetska erozija.
- (209) Za potporu su prihvatljive sljedeće vrste domaćih životinja: goveda, ovce, koze, kopitari, svinje i ptice.
- (210) Smatrat će se da su lokalne pasmine u opasnosti od nestanka iz poljoprivredne djelatnosti ako su ispunjeni sljedeći uvjeti te ako su ti uvjeti opisani i uključeni u prijavu Komisiji:
- (a) naveden je broj dotičnih rasplodnih ženki na nacionalnoj razini;
 - (b) taj je broj i status ugroženosti navedenih pasmina potvrdilo priznato relevantno znanstveno tijelo;
 - (c) priznato relevantno tehničko tijelo vodi i ažurira matičnu knjigu za dotičnu pasminu;
 - (d) dotična tijela posjeduju vještine i znanja potrebne za utvrđivanje životinja ugroženih pasmina.
- (211) Smatrat će se da genetskim resursima bilja prijeti genetska erozija ako su u prijavu Komisiji uključeni i u njoj opisani dostatni dokazi genetske erozije koji se temelje na znanstvenim rezultatima ili pokazateljima smanjenja broja lokalnih populacija/primitivnih lokalnih sorti i njihove populacijske raznolikosti te, ako je to relevantno, promjena u prevladavajućim poljoprivrednim praksama na lokalnoj razini.
- (212) Potpore se mogu dodijeliti za očuvanje i održivu upotrebu i razvoj genetskih resursa u poljoprivredi za operacije koje nisu obuhvaćene odredbama točaka od (199) do (211).
- (213) Potporama u skladu s ovim odjeljkom mogu se pokriti zajednički programi i programi plaćanja na temelju rezultata, kao što su programi sekvenciranja ugljika, kako bi se poljoprivrednike potaknulo da ostvare znatno poboljšanje kvalitete okoliša u većem opsegu ili na mjerljiv način.

Prihvatljivi troškovi

- (214) Potpore, osim potpora za operacije za očuvanje genetskih resursa iz točke (212), pokrivaju potpunu ili djelomičnu nadoknadu dodatnih troškova i izgubljenog prihoda korisnika koji proizlaze iz preuzetih obveza. Potpore se moraju dodjeljivati godišnje.
- (215) U opravdanim slučajevima, kao što su operacije koje se odnose na očuvanje okoliša ili obveze odricanja od komercijalne upotrebe površina, potpore se mogu dodijeliti kao jednokratno plaćanje po jedinici izračunano na temelju dodatnih troškova i izgubljenog prihoda.
- (216) Prema potrebi, potpore mogu pokrivati i transakcijske troškove u vrijednosti do 20 % premije plaćene za poljoprivredno-okolišno-klimatske obveze. Ako obveze preuzima skupina poduzetnika, najveća razina mora iznositi 30 %.
- (217) Međutim, ako određena država članica želi nadoknaditi transakcijske troškove nastale preuzimanjem poljoprivredno-okolišno-klimatskih obveza, mora dostaviti uvjerljiv dokaz za takve troškove, na primjer predloženjem usporedbi s troškovima poduzetnika koji nisu preuzeli takve obveze. Komisija stoga neće odobriti državne potpore za transakcijske troškove za nastavak obveza koje su već prije preuzete, osim ako država članica dokaže da takvi troškovi i dalje nastaju ili da nastaju novi transakcijski troškovi.
- (218) Ako se transakcijski troškovi izračunavaju na temelju prosječnih troškova i/ili prosječnih poljoprivrednih gospodarstava, države članice trebale bi dokazati da se osobito velikim poduzećima ne daje prevelika nadoknada. Za potrebe izračuna nadoknade države članice moraju uzeti u obzir jesu li dotični transakcijski troškovi nastali po poduzetniku ili po hektaru.
- (219) U skladu s ovom mjerom ne mogu se dodijeliti potpore za obveze obuhvaćene mjerom za ekološki uzgoj definiranom u odjeljku 1.1.8. ovog dijela. Potpore za očuvanje genetskih resursa u poljoprivredi pokrivaju troškove sljedećih operacija:
 - (a) [ciljane mjere: mjere kojima se promiče očuvanje *in situ* i očuvanje *ex situ*, karakterizacija, prikupljanje i korištenje genetskih resursa u poljoprivredi, uključujući internetske popise genetskih resursa koji se trenutačno čuvaju *in situ*, uključujući očuvanje *in situ*/na poljoprivrednom gospodarstvu, te zbirke i baza podataka *ex situ*;
 - (b) usklađene mjere: mjere kojima se promiče razmjena informacija među nadležnim organizacijama država članica radi očuvanja, karakterizacije, prikupljanja i korištenja genetskih resursa u poljoprivredi Unije;
 - (c) popratne mjere: informativne aktivnosti i aktivnosti diseminacije i savjetovanja u kojima sudjeluju nevladine organizacije i drugi relevantni dionici te tečajevi i pripremanje tehničkih izvješća.]

Intenzitet potpore

- (220) Potpore moraju biti ograničene na 100 % prihvatljivih troškova.
- (221) Potpore se moraju isplaćivati po hektaru. U opravdanim slučajevima potpore se mogu dodijeliti kao jednokratni iznos.

1.1.5. Potpore za obveze povezane s dobrobiti životinja

- (222) Komisija će smatrati da su potpore za obveze povezane s dobrobiti životinja spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.

- (223) Ovaj se odjeljak primjenjuje na potpore poduzetnicima koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom i koji se dobrovoljno obvežu provoditi operacije koje se sastoje od jedne ili više obveza povezanih s dobrobiti životinja.
- (224) Potpore pokrivaju samo one obveze koje nadilaze relevantne obvezne standarde utvrđene u skladu s glavom III. poglavljem I. odjeljkom 2. Uredbe XXX [Uredba o strateškim planovima] i druge relevantne obvezne zahtjeve koji su utvrđeni nacionalnim pravom i pravom Unije.
- (225) Ako ne postoje relevantni obvezni standardi ili zahtjevi, obveze moraju nadilaziti uobičajenu poljoprivrednu praksu na nacionalnoj razini.
- (226) Svi obvezni standardi, zahtjevi i uobičajene poljoprivredne prakse moraju se navesti i opisati u prijavi Komisiji.
- (227) Ako se nacionalnim pravom propisuju novi zahtjevi koji nadilaze odgovarajuće/povezane minimalne zahtjeve utvrđene u pravu Unije, potpore se mogu dodijeliti za obveze kojima se doprinosi ispunjavanju tih zahtjeva na najviše 24 mjeseca od datuma na koji su postale obvezne za gospodarstvo.
- (228) Države članice moraju osigurati da su potpore dodijeljene na temelju ovog odjeljka u skladu s potporama dodijeljenima u skladu s člankom 28. Uredbe XXX [Uredba o strateškim planovima].
- (229) Obvezama povezanim s dobrobiti životinja koje su prihvatljive za potporu moraju se osigurati poboljšani standardi proizvodnih metoda u jednom od sljedećih područja:
 - [(a) voda, hrana za životinje i skrb za životinje u skladu s prirodnim potrebama uzgoja životinja;
 - (b) uvjeti smještaja, kao što su povećan raspoloživi prostor, podne površine, materijali za obogaćivanje, prirodno svjetlo;
 - (c) pristup vanjskim prostorima;
 - (d) prakse u kojima se izbjegava sakaćenje i/ili kastracija životinja ili predviđa korištenje anestetika, analgezije i protuupalnih lijekova ili imunokastracije u slučajevima kada su sakaćenje ili kastracija životinja nužni.]
- (230) Te obveze povezane s dobrobiti životinja moraju se preuzeti na razdoblje od jedne do sedam godina. Ako je to potrebno kako bi se postigli ili održali povoljni učinci na dobrobit životinja, države članice za određene vrste obveza mogu odrediti dulje razdoblje, uključujući mogućnost godišnjeg produljenja nakon isteka početnog razdoblja.
- (231) Obnova ugovora može biti i automatska ako su pojedinosti obnove navedene u ugovoru. Države članice moraju uspostaviti mehanizam obnove obveza povezanih s dobrobiti životinja u skladu s mjerodavnim nacionalnim pravilima. Takvi se mehanizmi moraju prijaviti Komisiji kao dio prijave državne potpore u skladu s ovim odjeljkom. Obnova uvijek mora biti podložna poštovanju uvjeta koje je Komisija odobrila za potpore u skladu s ovim odjeljkom.
- (232) Države članice moraju osigurati da poduzetnici koje provode operacije za ovu mjeru raspolazu relevantnim znanjem i informacijama potrebnima za provedbu tih operacija te da, kako bi se pomoglo poljoprivrednicima koji se obvežu promijeniti svoj sustav proizvodnje, primjereno osposobljavanje bude dostupno onima kojima je potrebno, kao i pristup stručnom znanju.

Prihvatljivi troškovi

- (233) Potpore se moraju dodjeljivati godišnje, a njima se poduzetnicima koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom mogu u potpunosti ili djelomično

nadoknaditi dodatni troškovi i izgubljeni prihod koji proizlaze iz preuzete obveze. U opravdanim slučajevima države članice potpore mogu dodijeliti kao jednokratno plaćanje po jedinici, izračunano na temelju dodatnih nastalih troškova i izgubljenog prihoda.

- (234) Prema potrebi, potpore mogu pokrivati i transakcijske troškove u vrijednosti do 20 % premije plaćene za obveze povezane s dobrobiti životinja. Međutim, ako određena država članica želi nadoknaditi transakcijske troškove nastale preuzimanjem obveza povezanih s dobrobiti životinja, mora dostaviti uvjerljiv dokaz za takve troškove, na primjer predloženjem usporedbe s troškovima poduzetnika koji nisu preuzeli takve obveze povezane s dobrobiti životinja. Komisija stoga neće odobriti državne potpore za transakcijske troškove za nastavak obveza povezanih s dobrobiti životinja koje su već prije preuzete, osim ako država članica dokaže da takvi troškovi i dalje nastaju ili da nastaju novi transakcijski troškovi.
- (235) Ako se transakcijski troškovi izračunavaju na temelju prosječnih troškova i/ili prosječnih poljoprivrednih gospodarstava, države članice trebale bi dokazati da se osobito velikim poduzećima ne daje prevelika nadoknada. Za potrebe izračuna nadoknade države članice moraju uzeti u obzir jesu li dotični transakcijski troškovi nastali po poduzetniku ili po hektaru.

Intenzitet potpore

- (236) Potpore moraju biti ograničene na 100 % prihvatljivih troškova.
- (237) Potpore se moraju isplaćivati po jedinici. U opravdanim slučajevima države članice potpore mogu dodijeliti kao jednokratni iznos.

1.1.6. Potpore za nedostatke specifične za određeno područje koji proizlaze iz određenih obveznih zahtjeva

- (238) Komisija će smatrati da su potpore za nedostatke specifične za određeno područje koji proizlaze iz određenih obveznih zahtjeva spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
- (239) Ovaj se odjeljak primjenjuje na poduzetnike koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom.
- (240) Potpore za korisnike koji nisu poduzetnici koji posluju u sektoru poljoprivrede mogu se dodijeliti u skladu s poglavljem 3. ovog dijela.

Prihvatljivi troškovi

- (241) Potpore pokrivaju nadoknadu dodatnih troškova i izgubljenog prihoda korisnika koji proizlaze iz nedostataka na dotičnim područjima u vezi s provedbom Direktive 92/43/EEZ, Direktive 2009/147/EZ i Direktive 2000/60/EZ.
- (242) Prema potrebi, potpore mogu pokrivati i transakcijske troškove u vrijednosti do 20 % troškova iz točke (241).
- (243) Ako se transakcijski troškovi izračunavaju na temelju prosječnih troškova i/ili prosječnih poljoprivrednih gospodarstava, države članice trebale bi dokazati da se osobito velikim poduzećima ne daje prevelika nadoknada. Za potrebe izračuna nadoknade države članice moraju uzeti u obzir jesu li dotični transakcijski troškovi nastali po poduzetniku ili po hektaru.
- (244) Potpore povezane s Direktivom 92/43/EEZ i Direktivom 2009/147/EZ mogu se dodijeliti samo u vezi s nepovoljnim položajem koji proizlazi iz zahtjeva koji nadilaze relevantne GAEC standarde utvrđene na temelju glave III. poglavlja 1.

odjeljka 2. Uredbe XXX [Uredba o strateškim planovima] te uvjete utvrđene za održavanje poljoprivredne površine u skladu s člankom 4. stavkom 1. točkom (a) Uredbe XXX [Uredba o strateškim planovima].

- (245) Potpore povezane s Direktivom 2000/60/EZ mogu se dodijeliti samo u vezi s nepovoljnim položajem koji proizlazi iz zahtjeva koji nadilaze:
- (a) relevantne propisane zahtjeve upravljanja (uz iznimku SMR-a 1. navedenog u Prilogu III. Uredbi XXX [Uredba o strateškim planovima]) i GAEC standarde utvrđene na temelju glave III. poglavlja I. odjeljka 2. Uredbe XXX [Uredba o strateškim planovima]; te
 - (b) uvjete utvrđene za održavanje poljoprivredne površine u skladu s člankom 4. stavkom 1. točkom (a) Uredbe XXX [Uredba o strateškim planovima].
- (246) Zahtjevi iz točaka (244) i (245) moraju biti navedeni i opisani u prijavi Komisiji.
- (247) Za potporu su prihvatljiva sljedeća područja:
- (a) poljoprivredne površine mreže Natura 2000 određene u skladu s Direktivom 92/43/EEZ i Direktivom 2009/147/EZ;
 - (b) ostala razgraničena zaštićena prirodna područja s ograničenjima u pogledu okoliša koja se primjenjuju na poljoprivrednu proizvodnju, a koja doprinose provedbi članka 10. Direktive 92/43/EEZ; ta područja ne smiju premašivati 5 % područja mreže Natura 2000 obuhvaćenih teritorijalnim područjem relevantnog strateškog plana u okviru ZPP-a;
 - (c) poljoprivredne površine uključene u planove upravljanja riječnim slivom u skladu s Direktivom 2000/60/EZ.

Intenzitet potpore

- (248) Potpore moraju biti ograničene na 100 % prihvatljivih troškova.
- (249) Potpore se moraju isplaćivati godišnje po hektaru.

1.1.7. Potpore područjima s prirodnim ograničenjima ili drugim ograničenjima specifičnima za određeno područje

- (250) Komisija će smatrati da su potpore u planinskim područjima i drugim područjima s prirodnim ograničenjima ili drugim ograničenjima specifičnima za određeno područje spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
- (251) Ovaj se odjeljak primjenjuje na poduzetnike koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom.
- (252) Potpore se mogu dodijeliti poduzetnicima koji su aktivni poljoprivrednici i koji se obvežu svoju poljoprivrednu djelatnost obavljati na područjima određenima u skladu s člankom 32. Uredbe (EU) br. 1305/2013. Države članice mogu provesti detaljnu analizu u skladu s uvjetima iz članka 32. stavka 3. trećeg podstavka Uredbe (EU) br. 1305/2013.

Prihvatljivi troškovi

- (253) Potpore pokrivaju potpunu ili djelomičnu nadoknadu dodatnih troškova i izgubljenog prihoda korisnika koji su povezani s prirodnim ograničenjima ili drugim ograničenjima specifičnima za određeno područje koja utječu na poljoprivrednu proizvodnju na dotičnom području. Države članice moraju dokazati da dotična ograničenja postoje te da iznos nadoknade koji će se isplatiti ne nadilazi izgubljeni prihod i dodatne troškove koji proizlaze iz tih ograničenja.

- (254) Dodatni troškovi i izgubljeni prihod moraju se izračunati s obzirom na prirodna ograničenja ili druga ograničenja specifična za određeno područje, u usporedbi s područjima bez prirodnih ograničenja ili drugih ograničenja specifičnih za određeno područje.
- (255) Potpore se dodjeljuju godišnje po hektaru poljoprivredne površine.

Intenzitet potpore

- (256) Potpore moraju biti ograničene na 100 % prihvatljivih troškova.

1.1.8. Potpore za ekološki uzgoj

- (257) Komisija će smatrati da su potpore za ekološki uzgoj spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
- (258) Ovaj se odjeljak primjenjuje na poduzetnike koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom.
- (259) Potpore se mogu dodijeliti poduzetnicima ili skupinama poduzetnika koji dobrovoljno pristanu na prelazak na prakse i metode ekološkog uzgoja ili njihovo zadržavanje, kako je definirano u Uredbi Vijeća (EZ) br. 834/2007⁶⁰.
- (260) Potpore se dodjeljuju samo za obveze koje nadilaze sljedeće standarde i zahtjeve koji moraju biti navedeni i opisani u prijavi državne potpore Komisiji:
 - (a) relevantne propisane zahtjeve upravljanja i GAEC standarde utvrđene na temelju glave III. poglavlja I. odjeljka 2. Uredbe XXX [Uredba o strateškim planovima];
 - (b) relevantne minimalne zahtjeve za upotrebu gnojiva i sredstava za zaštitu bilja ili za dobrobit životinja te druge relevantne obvezne zahtjeve utvrđene nacionalnim pravom i pravom Unije;
 - (c) uvjete utvrđene za održavanje poljoprivredne površine u skladu s člankom 4. stavkom 1. točkom (a) Uredbe XXX [Uredba o strateškim planovima].
- (261) Za obveze iz točke (260) podtočke (b), ako se nacionalnim pravom propisuju novi zahtjevi koji nadilaze odgovarajuće minimalne zahtjeve utvrđene u pravu Unije, potpore se mogu dodijeliti za obveze kojima se doprinosi ispunjavanju tih zahtjeva na najviše 24 mjeseca od datuma na koji su postale obvezne za gospodarstvo.
- (262) Države članice moraju osigurati da su potpore dodijeljene na temelju ovog odjeljka u skladu s potporama dodijeljenima u skladu s člankom 28. Uredbe XXX [Uredba o strateškim planovima].
- (263) Obveze se moraju izvršiti tijekom početnog razdoblja od pet do sedam godina. Međutim, kako bi se postigli ili održali određeni željeni povoljni učinci na okoliš, države članice mogu odrediti dulje razdoblje, uključujući mogućnost godišnjeg produljenja nakon isteka početnog razdoblja. Ako se potpore dodjeljuju za prelazak na ekološki uzgoj, države članice mogu odrediti kraće razdoblje od najmanje godinu dana. Kad je riječ o novim obvezama povezanim s održavanjem koje slijede odmah nakon obveze iz početnog razdoblja, države članice mogu odrediti kraće razdoblje od najmanje godinu dana.

⁶⁰ Uredba Vijeća (EZ) br. 834/2007 od 28. lipnja 2007. o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda i stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 2092/91 (SL L 189, 20.7.2007., str. 1.).

- (264) Države članice moraju osigurati da poduzetnici koje provode operacije za ovu mjeru raspolazu relevantnim znanjem i informacijama potrebnima za provedbu tih operacija te da, kako bi se pomoglo poljoprivrednicima koji se obvežu promijeniti svoj sustav proizvodnje, primjereno osposobljavanje bude dostupno onima kojima je potrebno, kao i pristup stručnom znanju.

Prihvatljivi troškovi

- (265) Potpore pokrivaju djelomičnu ili potpunu nadoknadu dodatnih troškova i gubitka prihoda korisnika koji proizlaze iz obveza. Potpore se moraju dodjeljivati godišnje. U opravdanim slučajevima države članice potpore mogu dodijeliti kao jednokratno plaćanje po jedinici.
- (266) Prema potrebi, potpore mogu pokrivati i transakcijske troškove u vrijednosti do najviše 20 % premije plaćene za obvezu. Ako obveze preuzima skupina poduzetnika, najveća razina iznosi 30 %. Potpore se dodjeljuju godišnje.
- (267) Međutim, ako određena država članica želi nadoknaditi transakcijske troškove nastale preuzimanjem obveza povezanih s ekološkim uzgojem, mora dostaviti uvjerljiv dokaz za takve troškove, na primjer predloženjem usporedbi s troškovima poduzetnika koji nisu preuzeli takve obveze. Komisija stoga neće odobriti državne potpore za transakcijske troškove za nastavak obveza povezanih s ekološkim uzgojem koje su već prije preuzete, osim ako država članica dokaže da takvi troškovi i dalje nastaju ili da nastaju novi transakcijski troškovi.
- (268) Ako se transakcijski troškovi izračunavaju na temelju prosječnih troškova i/ili prosječnih poljoprivrednih gospodarstava, države članice trebale bi dokazati da se osobito velikim poduzećima ne daje prevelika nadoknada. Za potrebe izračuna nadoknade države članice trebale bi uzeti u obzir jesu li dotični transakcijski troškovi nastali po poduzetniku ili po hektaru.
- (269) Potpore se ne mogu dodijeliti u skladu s ovim odjeljkom za obveze koje su obuhvaćene poljoprivredno-okolišno-klimatskom mjerom ili za troškove obuhvaćene odjeljkom o potporama za poticanje sudjelovanja proizvođača poljoprivrednih proizvoda u sustavima kvalitete.
- (270) Potpore za ulaganja u primarnu proizvodnju te preradu i stavljanje na tržište ekoloških proizvoda podliježu odredbama odjeljaka 1.1.1.1. i 1.1.1.2. o potporama za ulaganja.

Intenzitet potpore

- (271) Potpore moraju biti ograničene na 100 % prihvatljivih troškova.
- (272) Potpore se moraju isplaćivati po hektaru. U opravdanim slučajevima potpore se mogu dodijeliti kao jednokratni iznos.

1.1.9. Potpore za sudjelovanje proizvođača poljoprivrednih proizvoda u sustavima kvalitete

- (273) Komisija će smatrati da su potpore u korist sudjelovanja proizvođača i skupina proizvođača poljoprivrednih proizvoda u sustavima kvalitete spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
- (274) Ovaj se odjeljak primjenjuje na proizvođače poljoprivrednih proizvoda.

Prihvatljivi troškovi

- (275) Potpore pokrivaju sljedeće prihvatljive troškove povezane sa sustavima kvalitete iz točke (277):

- (a) troškovi za one koji prvi put sudjeluju u sustavima kvalitete, osobito troškovi nastali pristupanjem sustavu kvalitete koji prima potporu i godišnji doprinos za sudjelovanje u tom sustavu kvalitete, uključujući, prema potrebi, izdatke za provjere sukladnosti sa specifikacijama sustava kvalitete;
 - (b) troškovi obveznih mjera kontrole povezanih sa sustavima kvalitete koje prema zakonodavstvu Unije ili nacionalnom zakonodavstvu poduzimaju nadležna tijela ili koje se poduzimaju u njihovo ime;
 - (c) troškovi istraživanja tržišta, idejnog stvaranja i oblikovanja proizvoda te izrade zahtjeva za priznavanje sustava kvalitete.
- (276) Potpore iz točke (275) podtočaka (a) i (b) ne smiju se dodijeliti za troškove kontrole koje su proveli sami korisnici ili ako je u zakonodavstvu Unije predviđeno da troškove kontrole trebaju snositi proizvođači i skupina proizvođača poljoprivrednih proizvoda, ali nije određena stvarna razina naknada.
- (277) Sustavi kvalitete iz točke (275) podtočke (a) moraju biti sljedeći:
- (a) Unijini sustavi kvalitete;
 - (b) sustavi kvalitete, uključujući programe certificiranja poljoprivrednih gospodarstava, za poljoprivredne proizvode koje države članice priznaju da su u skladu sa sljedećim kriterijima:
 - i. posebnost konačnog proizvoda proizvedenog u skladu s tim sustavima kvalitete mora proizlaziti iz jasnih obveza da se zajamči jedno od sljedećega:
 - specifične karakteristike proizvoda,
 - specifična metoda uzgoja ili proizvodnje,
 - kvaliteta konačnog proizvoda koja znatno nadilazi komercijalne standarde za robu u pogledu javnog zdravlja, zdravlja životinja ili bilja, dobrobiti životinja ili zaštite okoliša;
 - ii. sustav kvalitete mora biti otvoren svim proizvođačima;
 - iii. sustav kvalitete mora uključivati obvezujuće specifikacije konačnog proizvoda, a usklađenost s navedenim specifikacijama moraju potvrditi javna tijela ili neovisno inspekcijsko tijelo;
 - iv. sustav kvalitete mora biti transparentan i jamčiti potpunu sljedivost poljoprivrednih proizvoda;
 - (c) dobrovoljni programi certificiranja poljoprivrednih proizvoda za koje dotične države članice priznaju da ispunjavaju zahtjeve utvrđene u Komunikaciji Komisije o smjernicama EU-a za najbolju praksu u dobrovoljnim programima certificiranja za poljoprivredne proizvode i hranu⁶¹.
- (278) Potpore moraju biti dostupne svim prihvatljivim poduzetnicima na dotičnom području na temelju objektivno utvrđenih uvjeta.
- (279) Potpore iz točke (275) podtočaka (b) i (c) moraju se dodijeliti u obliku subvencioniranih usluga i moraju se isplatiti tijelu koje je odgovorno za mjere kontrole, pružatelju usluge istraživanja ili pružatelju usluge savjetovanja.

Intenzitet potpore

- (280) Potpore iz točke (275) podtočke (a) moraju se dodijeliti na razdoblje od najviše sedam godina, moraju se isplaćivati godišnje i moraju biti ograničene na 100 % prihvatljivih troškova.

⁶¹ SL C 341, 16.12.2010., str. 5.

- (281) Potpore iz točke (275) podtočaka (b) i (c) mogu dosegnuti 100 % stvarno nastalih troškova.

1.1.10. Potpore za pružanje tehničke pomoći u sektoru poljoprivrede

- (282) Ovaj odjeljak pokriva potpore za pružanje tehničke pomoći u sektoru poljoprivrede, osim potpora za usluge zamjene na poljoprivrednom gospodarstvu, koje se mogu dodijeliti samo poduzetnicima koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom.
- (283) Tehničku pomoć mogu pružati skupine proizvođača ili druge organizacije, bez obzira na njihovu veličinu.
- (284) Potpore moraju biti dostupne svim prihvatljivim subjektima na dotičnom području na temelju objektivno utvrđenih uvjeta. Ako tehničku pomoć pružaju skupine ili organizacije proizvođača, članstvo u takvim skupinama ili organizacijama ne smije biti uvjet za pristup uslugama. Doprinos nečlanova administrativnim troškovima dotične skupine ili organizacije mora biti ograničen na troškove pružanja te usluge.

1.1.10.1. Potpore za razmjenu znanja i informativne aktivnosti

- (285) Komisija će smatrati da su potpore za razmjenu znanja i informativne aktivnosti spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica, opće uvjete za potpore za tehničku pomoć utvrđene u točkama od (282) do (284) te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
- (286) Države članice moraju osigurati da su mjere koje se podupiru na temelju ovog odjeljka usklađene s opisom sustava znanja i inovacija u poljoprivredi (AKIS) iz strateških planova u okviru ZPP-a.
- (287) Potpore pokrivaju strukovno osposobljavanje i stjecanje vještina, uključujući tečajeve, radionice i prenošenje znanja, te demonstracijske aktivnosti i informativne aktivnosti.
- (288) Potporama se mogu pokriti i kratkoročna razmjena u upravljanju poljoprivrednim gospodarstvom te posjeti poljoprivrednim gospodarstvima.

Prihvatljivi troškovi

- (289) Potpore pokrivaju sljedeće prihvatljive troškove:
- (a) troškove organizacije strukovnog osposobljavanja, mjera stjecanja vještina, demonstracijskih aktivnosti ili informativnih aktivnosti;
 - (b) troškove putovanja, smještaja i dnevnica sudionika;
 - (c) troškove pružanja usluga zamjene tijekom odsutnosti sudionika;
 - (d) u slučaju demonstracijskih projekata prihvatljivi su i sljedeći troškovi ulaganja:
 - i. troškovi izgradnje, stjecanja, uključujući *leasing*, ili poboljšavanja nepokretne imovine, pri čemu je zemljište prihvatljivo samo do 10 % ukupnih prihvatljivih troškova dotične operacije; u iznimnim i opravdanim slučajevima za operacije koje se odnose na očuvanje okoliša i očuvanje tla bogatog ugljikom može se odobriti viši postotak;
 - ii. troškovi nabave ili *leasinga* strojeva i opreme do tržišne vrijednosti imovine;
 - iii. opći troškovi povezani s izdacima iz točaka i. i ii., kao što su naknade za usluge arhitekata i inženjera, naknade za konzultacije te naknade povezane sa savjetovanjem o okolišnoj i gospodarskoj održivosti, uključujući studije

izvedivosti; studije izvedivosti prihvatljivi su izdaci čak i ako na temelju njihovih rezultata nisu nastali izdaci u skladu s točkama i. i ii.;

iv. troškovi stjecanja, razvoja ili naknada za korištenje računalnog softvera, rješenja u oblaku i sličnih rješenja te stjecanja patenata, licencija, autorskih prava i žigova;

v. u opravdanim slučajevima potpore za male demonstracijske projekte mogu se dodijeliti za dodatne troškove i izgubljeni prihod povezane s demonstracijskim projektom.

(290) Troškovi iz točke (289) podtočke (d) podpodtočaka od i. do iv. prihvatljivi su samo u mjeri u kojoj su upotrijebljeni za demonstracijski projekt za vrijeme trajanja demonstracijskog projekta. Prihvatljivim troškovima smatraju se samo troškovi amortizacije tijekom demonstracijskog projekta, izračunani na temelju općeprihvaćenih računovodstvenih načela.

(291) Subjekti koji pružaju usluge razmjene znanja i informiranja moraju imati primjerene kapacitete u smislu kvalificiranog osoblja i redovitog osposobljavanja za izvršavanje tih zadaća.

(292) Potpore iz točke (289) podtočaka (a) i (c) te podtočke (d) podpodtočaka od i. do iv. moraju se dodijeliti u obliku subvencioniranih usluga. Potpore za troškove pružanja usluga zamjene iz točke (289) podtočke (c) alternativno se mogu isplatiti izravno pružatelju usluga zamjene. Potpore iz točke (289) podtočke (d) podpodtočke v. moraju se isplatiti izravno korisnicima. Potpore za male demonstracijske projekte iz točke (289) podtočke (d) podpodtočaka od i. do iv. mogu se isplatiti izravno korisnicima.

Intenzitet potpore

(293) Intenzitet potpore mora biti ograničen na 100 % prihvatljivih troškova.

(294) U slučaju prihvatljivih troškova iz točke (289) podtočke (d) maksimalni iznos potpore mora biti ograničen na [100 000 EUR] tijekom 3 fiskalne godine.

1.1.10.2. Potpore za savjetodavne usluge

(295) Komisija će smatrati da su potpore za pružanje savjetodavnih usluga spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica, opće uvjete za potpore za tehničku pomoć te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.

(296) Države članice moraju osigurati da su mjere koje se podupiru na temelju ovog odjeljka usklađene s opisom AKIS-a iz strateških planova u okviru ZPP-a.

(297) Savjeti moraju biti povezani s barem jednim specifičnim ciljem u skladu s člankom 6. Uredbe XXX [Uredba o strateškim planovima] i obuhvaćati barem jedan od sljedećih elemenata:

(a) obveze koje proizlaze iz propisanih zahtjeva upravljanja i GAEC standarda utvrđenih na temelju glave III. poglavlja I. odjeljka 2. Uredbe XXX [Uredba o strateškim planovima];

(b) ako je to primjenjivo, poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš iz članka 28. Uredbe (EU) br. XXX [Uredba o strateškim planovima] te održavanje poljoprivredne površine iz članka 4. stavka 1. točke (a) Uredbe XXX [Uredba o strateškim planovima];

(c) zahtjeve koje su utvrdile države članice za provedbu Direktive 2000/60/EZ, Direktive 92/43/EEZ, Direktive 2009/147/EZ, Direktive 2008/50/EZ

- Europskog parlamenta i Vijeća⁶², Direktive (EU) 2016/2284 Europskog parlamenta i Vijeća⁶³, Uredbe (EU) 2016/2031, Uredbe (EU) 2016/429 Europskog parlamenta i Vijeća⁶⁴, članka 55. Uredbe (EZ) br. 1107/2009 Europskog parlamenta i Vijeća⁶⁵ i Direktive 2009/128/EZ;
- (d) poljoprivredne prakse kojima se sprečava razvoj antimikrobne rezistencije kako su utvrđene u Komunikaciji pod nazivom „Europski akcijski plan „Jedno zdravlje” za borbu protiv antimikrobne otpornosti”⁶⁶;
 - (e) sprečavanje rizika i upravljanje rizikom;
 - (f) potporu inovacijama;
 - (g) digitalne tehnologije u poljoprivredi iz članka 102. točke (b) Uredbe br. XXX [Uredba o strateškim planovima];
 - (h) održivo upravljanje hranjivim tvarima, uključujući upotrebu alata za održivost poljoprivrednih gospodarstava za hranjive tvari najkasnije od 2024., kako je navedeno u članku 13. stavku 4. Uredbe br. XXX [Uredba o strateškim planovima];
 - (i) uvjete zapošljavanja i obveze poslodavca kao i zdravlje i sigurnost na radu te socijalnu skrb u poljoprivrednim zajednicama.
- (298) Potpore se moraju dodijeliti u obliku subvencioniranih usluga.
- (299) Tijela odabrana za pružanje savjetodavnih usluga moraju imati primjerene resurse u smislu kvalificiranog osoblja koje se redovito usavršava te savjetodavnog iskustva i pouzdanosti u područjima za koja pružaju savjetovanje.
- (300) Države članice moraju osigurati da su savjeti nepristrani i da pružatelji savjetodavnih usluga nisu u sukobu interesa.
- (301) Ako je to opravdano i primjereno, savjeti se mogu djelomično pružiti grupno, uzimajući u obzir položaj pojedinačnog korisnika savjetodavnih usluga.

Iznos potpore

- (302) Intenzitet potpore mora biti ograničen na 100 % prihvatljivih troškova, pod uvjetom da potpora tijekom bilo kojeg trogodišnjeg razdoblja ne premašuje sljedeće iznose:
- (a) 25 000 EUR po poduzetniku koji se bavi primarnom poljoprivrednom proizvodnjom;
 - (b) 200 000 EUR po poduzetniku koji se bavi preradom poljoprivrednih proizvoda i njihovim stavljanjem na tržište.

⁶² Direktiva 2008/50/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2008. o kvaliteti zraka i čistom zraku za Europu (SL L 152, 11.6.2008., str. 1.).

⁶³ Direktiva (EU) 2016/2284 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2016. o smanjenju nacionalnih emisija određenih atmosferskih onečišćujućih tvari, o izmjeni Direktive 2003/35/EZ i stavljanju izvan snage Direktive 2001/81/EZ (SL L 344, 17.12.2016., str. 1.).

⁶⁴ Uredba (EU) 2016/429 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o prenosivim bolestima životinja te o izmjeni i stavljanju izvan snage određenih akata u području zdravlja životinja („Zakon o zdravlju životinja”) (SL L 84, 31.3.2016., str. 1.).

⁶⁵ Uredba (EZ) br. 1107/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. o stavljanju na tržište sredstava za zaštitu bilja i stavljanju izvan snage direktiva Vijeća 79/117/EEZ i 91/414/EEZ (SL L 309, 24.11.2009., str. 1.).

⁶⁶ Europski akcijski plan „Jedno zdravlje” za borbu protiv antimikrobne otpornosti (COM(2017) 339 final).

1.1.10.3. Potpore za usluge zamjene na poljoprivrednom gospodarstvu

(303) Komisija će smatrati da su potpore za usluge zamjene na poljoprivrednom gospodarstvu spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica, opće uvjete za potpore za tehničku pomoć te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.

(304) Potpore se moraju dodijeliti u obliku subvencioniranih usluga.

Prihvatljivi troškovi

(305) Potpore pokrivaju stvarno nastale troškove zamjene poljoprivrednika, fizičke osobe koja je član poljoprivrednog kućanstva ili poljoprivrednog radnika tijekom njihove odsutnosti s posla zbog bolesti, uključujući bolest djeteta, godišnjeg odmora, roditeljskog dopusta ili obveznog vojnog roka odnosno u slučaju smrti.

(306) Ukupno trajanje zamjene trebalo bi biti ograničeno na tri mjeseca godišnje po korisniku, osim zamjene tijekom roditeljskog dopusta te obveznog vojnog roka. Za roditeljski dopust trajanje zamjene trebalo bi biti ograničeno na šest mjeseci. Međutim, u opravdanim slučajevima Komisija može odobriti produljenje razdoblja od tri mjeseca i šest mjeseci. Za obvezni vojni rok trajanje zamjene trebalo bi biti ograničeno na trajanje vojnog roka.

Intenzitet potpore

(307) Intenzitet potpore ograničen je na 100 % prihvatljivih troškova.

1.1.11. Potpore za suradnju u sektoru poljoprivrede

(308) Komisija će smatrati da su potpore za suradnju u sektoru poljoprivrede spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.

(309) Ovaj se odjeljak primjenjuje na cijeli sektor poljoprivrede kako je definiran u točki (32) podtočki 9.

(310) Potpore se mogu dodijeliti samo za promicanje suradnje koja doprinosi postizanju jednog ili više ciljeva utvrđenih u članku 6. Uredbe XXX [Uredba o strateškim planovima].

(311) Potpore bi trebalo dodjeljivati u cilju promicanja oblika suradnje u kojima sudjeluju najmanje dva subjekta neovisno o tome posluju li u sektoru poljoprivrede, ali pod uvjetom da suradnja koristi samo sektoru poljoprivrede, a posebno:

(a) suradnje među različitim poduzetnicima u sektoru poljoprivrede i lancu opskrbe hranom (samo ako je rezultat prerade poljoprivredni proizvod) i drugim subjektima koji posluju u poljoprivrednom sektoru koji doprinose postizanju ciljeva i prioriteta politike ruralnog razvoja, uključujući skupine proizvođača, zadruge i međusektorske organizacije;

(b) stvaranja klastera i mreža;

(c) nasljeđivanja poljoprivrednih gospodarstava, posebno za generacijsku obnovu na razini poljoprivrednoga gospodarstva (potpore se mogu dodijeliti samo poljoprivrednicima koji su već navršili ili će do kraja operacije navršiti dob za umirovljenje koju je utvrdila dotična država članica u skladu s nacionalnim zakonodavstvom).

(312) Potpore će se dodjeljivati za suradnju koja se odnosi osobito na sljedeće djelatnosti:

- (a) pilot-projekte;
 - (b) razvoj novih proizvoda, praksi, procesa i tehnologija u sektoru poljoprivrede i sektoru hrane, samo u mjeri u kojoj se to odnosi na poljoprivredne proizvode;
 - (c) suradnju među malim subjektima u sektoru poljoprivrede u organizaciji zajedničkih radnih postupaka i zajedničkom korištenju objekata i resursa;
 - (d) horizontalnu i vertikalnu suradnju među subjektima u lancu opskrbe radi uspostave i razvoja kratkih lanaca opskrbe i lokalnih tržišta;
 - (e) promidžbene aktivnosti u lokalnom kontekstu povezane s razvojem kratkih lanaca opskrbe i lokalnih tržišta;
 - (f) zajedničko djelovanje s ciljem ublažavanja klimatskih promjena ili prilagodbe tim promjenama;
 - (g) zajedničke pristupe okolišnim projektima i postojećim okolišnim praksama, uključujući učinkovito upravljanje vodama, upotrebu energije iz obnovljivih izvora⁶⁷ i očuvanje poljoprivrednih krajobrazu;
 - (h) horizontalnu i vertikalnu suradnju među subjektima u lancu opskrbe povezanu s održivom opskrbom biomasom koja se koristi u proizvodnji hrane čiji je rezultat poljoprivredni proizvod te u proizvodnji energije za vlastitu potrošnju;
 - (i) provedbu strategija lokalnog razvoja, osim onih koje su navedene u članku 32. Uredbe (EU) 2021/1060, pogotovo putem skupina javnih i privatnih partnera, osim onih koji su navedeni u članku 31. stavku 2. točki (b) Uredbe (EU) 2021/1060.
- (313) Potpore se mogu dodijeliti samo za nove oblike suradnje te za postojeće oblike ako se započinje nova djelatnost.
- (314) Potpore za uspostavu i razvoj kratkih lanaca opskrbe, kako su navedene u točki (312) podtočkama (d) i (e), moraju pokrivati samo lance opskrbe u kojima između poljoprivrednika i potrošača djeluje najviše jedan posrednik.
- (315) Potpore na temelju ovog odjeljka moraju biti u skladu s člancima od 206. do 210.a Uredbe (EU) br. 1308/2013.
- (316) Planirane operacije koje se sastoje od ulaganja moraju biti u skladu s relevantnim pravilima i zahtjevima koji su navedeni u relevantnom odjeljku o potporama za ulaganja.

Prihvatljivi troškovi

- (317) Potpore pokrivaju sljedeće prihvatljive troškove, u mjeri u kojoj se oni odnose na poljoprivredne djelatnosti:
- (a) troškove studija dotičnog područja, studija izvedivosti te izrade poslovnog plana ili strategije lokalnog razvoja, osim strategija iz članka 32. Uredbe (EU) 2021/1060;
 - (b) tekuće troškove suradnje, kao što je plaća „koordinatora”;
 - (c) troškove planiranih operacija;
 - (d) troškove promidžbenih aktivnosti.
- (318) Potpore moraju biti ograničene na razdoblje od najviše sedam godina. U opravdanim slučajevima potpore se mogu dodijeliti za dulje razdoblje za

⁶⁷ Ovo se primjenjuje na suradnju povezanu s proizvodnjom energije iz obnovljivih izvora ili proizvodnjom biogoriva na gospodarstvima, pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti utvrđeni u dijelu II. odjeljku 1.1.1.1.

djelatnosti iz točke (312) podtočke (i) i zajednička djelovanja u području okoliša i klime kako bi se postigli specifični okolišni i klimatski ciljevi utvrđeni u članku 6. stavku 1. točkama (d), (e) i (f) Uredbe XXX [Uredba o strateškim planovima].

Intenzitet potpore

(319) Potpore mogu dosegnuti najviše 100 % prihvatljivih troškova.

(320) U slučaju operacija iz točke (316) podtočke (c) koje se sastoje od ulaganja, potpore moraju biti ograničene na maksimalni intenzitet potpore za ulaganja kako je utvrđen u relevantnom odjeljku o potporama za ulaganja.

1.2. Upravljanje rizikom i kriznim situacijama

(321) Državne potpore mogu biti primjereno sredstvo potpore za određene vrste rizika u sektoru poljoprivrede jer je ukupna poljoprivredna djelatnost posebno izložena rizicima i kriznim situacijama. Međutim, postoje razlike između poduzetnika koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom i poduzetnika koji se bave preradom poljoprivrednih proizvoda i njihovim stavljanjem na tržište, koji obično imaju bolje mogućnosti zaštite od rizika. Neke kategorije potpora iz ovog odjeljka stoga će biti dostupne samo poduzetnicima koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom.

(322) Pri dodjeljivanju državnih potpora za djelatnosti na koje utječu ti rizici i krizne situacije Komisija će uzeti u obzir potrebu izbjegavanja neopravdanog narušavanja tržišnog natjecanja tako što će zahtijevati minimalni doprinos proizvođača za gubitke ili troškove takvih mjera potpore ili neke druge primjerene mjere koje bi trebalo poduzeti radi ublažavanja rizika od narušavanja tržišnog natjecanja i osiguravanja da je državna potpora razmjerna nastalim gubicima. U svojoj ocjeni Komisija će uzeti u obzir potrebu da korisnik poduzme primjerene preventivne mjere kako bi se ukupni iznos dodijeljene potpore smanjio na najmanju moguću mjeru.

1.2.1. Potpore za nadoknadu štete u poljoprivrednoj proizvodnji ili na sredstvima za poljoprivrednu proizvodnju te za sprečavanje štete

1.2.1.1. Potpore za otklanjanje štete nastale zbog prirodnih nepogoda ili izvanrednih događaja

(323) Komisija će smatrati da su potpore za otklanjanje štete nastale zbog prirodnih nepogoda ili izvanrednih događaja spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 2. točkom (b) Ugovora ako zadovoljavaju uvjete utvrđene u ovom odjeljku.

(324) Ovaj se odjeljak primjenjuje na sektor poljoprivrede kako je definiran u točki (32) podtočki 2.

(325) Budući da je riječ o iznimkama od opće zabrane državnih potpora na unutarnjem tržištu utvrđene u članku 107. stavku 1. Ugovora, Komisija kontinuirano smatra da se pojmovi „prirodna nepogoda” i „izvanredan događaj” iz članka 107. stavka 2. točke (b) moraju tumačiti na restriktivan način. To je potvrdio Sud Europske unije.⁶⁸

(326) Komisija je dosad prihvaćala da se potresi, lavine, odroni tla i poplave mogu smatrati prirodnim nepogodama. Osim toga, Komisija uzima u obzir inicijativu

⁶⁸ Presuda od 11. studenoga 2004., *Španjolska protiv Komisije*, C-73/03, EU:C:2004:711, točka 37.; presuda od 23. veljače 2006. u predmetu *Giuseppe Atzeni i ostali*, spojeni predmeti C-346/03 i C-529/03, točka 79.

modernizacije državnih potpora kojom je omogućeno skupno izuzeće i sljedećih kategorija prirodnih nepogoda: tornada, uragana, erupcija vulkana i požara prirodnog podrijetla. Izvanredni događaji koje je Komisija prije prihvaćala uključuju ratove, unutarnje nemire ili štrajkove te, uz određene rezerve i ovisno o razmjerima, velike nuklearne ili industrijske nesreće i požare koji dovode do velikih gubitaka⁶⁹. Komisija će prijedloge za dodjelu državnih potpora u skladu s člankom 107. stavkom 2. točkom (b) Ugovora i dalje ocjenjivati od slučaja do slučaja, uzimajući u obzir svoju dosadašnju praksu u tom području.

- (327) Potpore koje se dodjeljuju na temelju ovog odjeljka podliježu sljedećim uvjetima:
- (a) nadležno tijelo države članice službeno je proglasilo da je dotični događaj prirodna nepogoda ili izvanredan događaj;
i
 - (b) postoji izravna uzročna veza između prirodne nepogode ili izvanrednog događaja i štete koju je pretrpio poduzetnik.
- (328) Prema potrebi, države članice mogu unaprijed odrediti kriterije koji služe kao temelj za službeno priznanje iz točke (327) podtočke (a).
- (329) Potpora se mora isplatiti izravno dotičnom poduzetniku odnosno skupini ili organizaciji proizvođača čiji je on član. Ako se potpora isplaćuje skupini i organizaciji proizvođača, iznos potpore ne smije premašiti iznos potpore za koji taj poduzetnik ispunjava uvjete.
- (330) Program potpora mora se uspostaviti u roku od tri godine od datuma nastupanja događaja, a potpore se moraju isplatiti u roku od četiri godine od tog datuma. Kad je riječ o konkretnoj prirodnoj nepogodi ili izvanrednom događaju, Komisija će u opravdanim slučajevima odobriti potporu prijavljenu zasebno koja odstupa od tog pravila, na primjer zbog prirode i/ili opsega dotičnog događaja ili zbog naknadne ili kontinuirane prirode štete.
- (331) Kako bi se omogućilo učinkovito upravljanje kriznim situacijama, Komisija će odobriti *ex ante* okvirne programe potpora za nadoknadu štete nastale zbog potresa, lavina, odrona tla i poplavama te tornada, uragana, erupcija vulkana i požara prirodnog podrijetla, pod uvjetom da su jasno utvrđeni uvjeti prema kojima se može dodijeliti potpora u takvim slučajevima⁷⁰. U slučaju programa *ex ante* države članice moraju poštovati obvezu izvješćivanja utvrđenu u točki (626).
- (332) Potpore dodijeljene za nadoknadu štete nastale zbog drugih vrsta prirodnih nepogoda koje nisu spomenute u točki (326) i za nadoknadu štete nastale zbog izvanrednih događaja moraju se pojedinačno prijaviti Komisiji.

⁶⁹ Komisija nije prihvatila da bi se požar u jednom pogonu za preradu koji je bio pokriven uobičajenim komercijalnim osiguranjem mogao smatrati izvanrednim događajem. Komisija u pravilu ne prihvaća da se izbijanje bolesti životinja ili pojava organizma štetnog za bilje može smatrati prirodnom nepogodom ili izvanrednim događajem. Međutim, Komisija je u jednom slučaju iznimno rašireno izbijanje potpuno nove bolesti životinja priznala kao izvanredan događaj.

⁷⁰ Odluke Komisije o državnoj potpori u predmetima N 274b/2010, N 274a/2010, SA.33605, SA.33628, SA.36787.

Prihvatljivi troškovi

- (333) Prihvatljivi troškovi su troškovi štete nastali kao izravna posljedica prirodne nepogode ili izvanrednog događaja, prema procjeni javnog tijela, neovisnog stručnjaka kojeg priznaje davatelj potpore ili osiguravajućeg društva.
- (334) Šteta može uključivati sljedeće:
 - (a) materijalnu štetu na imovini, kao što su zgrade, oprema, strojevi, zalihe i sredstva za proizvodnju;
 - (b) gubitak prihoda zbog potpunog ili djelomičnog uništenja poljoprivredne proizvodnje i sredstava za poljoprivrednu proizvodnju.
- (335) Šteta se mora izračunati na razini pojedinačnog korisnika.
- (336) Izračun materijalne štete mora se temeljiti na troškovima popravka ili gospodarskoj vrijednosti zahvaćene imovine prije prirodne nepogode ili izvanrednog događaja. Ona ne smije premašiti troškove popravka ili pad poštene tržišne vrijednosti uslijed prirodne nepogode ili izvanrednog događaja, to jest razliku između vrijednosti imovine neposredno prije i neposredno nakon prirodne nepogode ili izvanrednog događaja.
- (337) Gubitak prihoda mora se izračunati oduzimanjem:
 - (a) umnoška količine poljoprivrednih proizvoda proizvedene u godini prirodne nepogode ili izvanrednog događaja, ili u svakoj sljedećoj godini na koju je utjecalo potpuno ili djelomično uništenje sredstava za proizvodnju, i prosječne prodajne cijene postignute u toj godini; od
 - (b) umnoška prosječne godišnje količine poljoprivrednih proizvoda proizvedene u trogodišnjem razdoblju koje je prethodilo prirodnoj nepogodi ili izvanrednom događaju, ili trogodišnjeg prosjeka za petogodišnje razdoblje koje je prethodilo prirodnoj nepogodi ili izvanrednom događaju nakon isključivanja najviše i najniže vrijednosti, i prosječne postignute prodajne cijene.
- (338) Taj se iznos može uvećati za druge troškove korisnika koji su nastali zbog prirodne nepogode ili izvanrednog događaja, a od njega se moraju oduzeti svi troškovi koji nisu nastali zbog prirodne nepogode ili izvanrednog događaja i koje bi korisnik i inače imao.
- (339) Za izračunavanje godišnje poljoprivredne proizvodnje korisnika mogu se koristiti indeksi ako upotrijebljena metoda izračuna omogućuje određivanje stvarnoga gubitka pojedinačnog korisnika u određenoj godini.
- (340) Komisija će prihvatiti i druge metode izračuna štete ako se uvjeri da su one reprezentativne, da se ne temelje na pretjerano visokim prinosima te da ne dovode do prevelike nadoknade za bilo kojeg korisnika. Mjerenje opsega štete može se prilagoditi posebnim karakteristikama svake vrste proizvoda s pomoću jedne od sljedećih vrsta indeksa:
 - (a) bioloških indeksa (količina gubitka biomase) ili jednakovrijednih indeksa gubitka prinosa utvrđenih na razini poljoprivrednoga gospodarstva odnosno na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini;
 - (b) meteoroloških indeksa (uključujući količinu padalina i temperaturu) utvrđenih na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini.

Intenzitet potpore

- (341) Potpore i ostala plaćanja primljena radi nadoknade štete, uključujući plaćanja na temelju polica osiguranja, moraju biti ograničeni na 100 % prihvatljivih troškova.

1.2.1.2. Potpore za nadoknadu štete nastale zbog nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnom nepogodom

- (342) Komisija će smatrati da su potpore za nadoknadu štete nastale zbog nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnom nepogodom spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
- (343) Ovaj se odjeljak primjenjuje na potpore dodijeljene za nadoknadu štete nastale zbog nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnom nepogodom kako je definirana u točki (32) podtočki 33. Primjenjuje se samo na poduzetnike koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom.
- (344) Na potpore koje se dodjeljuju na temelju ovog odjeljka primjenjuju se oba sljedeća uvjeta:
- (a) nadležno tijelo dotične države članice službeno je proglasilo da je dotični događaj nepovoljna klimatska prilika koja se može izjednačiti s prirodnom nepogodom;
 - (b) postoji izravna uzročna veza između nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnom nepogodom i štete koju je pretrpio poduzetnik.
- (345) Prema potrebi, države članice mogu unaprijed odrediti kriterije koji služe kao temelj za službeno priznanje iz točke (344) podtočke (a).
- (346) U slučaju programa *ex ante* države članice moraju poštovati obvezu izvješćivanja utvrđenu u točki (626).
- (347) Potpora se mora isplatiti izravno dotičnom poduzetniku odnosno skupini ili organizaciji proizvođača čiji je on član. Ako se potpora isplaćuje skupini ili organizaciji proizvođača, iznos potpore ne smije premašiti iznos potpore za koji taj poduzetnik ispunjava uvjete.
- (348) Programi potpora moraju se uspostaviti u roku od tri godine od datuma nastupanja nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnom nepogodom. Potpore se moraju isplatiti u roku od četiri godine od tog datuma.

Prihvatljivi troškovi

- (349) Prihvatljivi troškovi su troškovi štete nastali kao izravna posljedica nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnom nepogodom, prema procjeni javnog tijela, neovisnog stručnjaka kojeg priznaje davatelj potpore ili osiguravajućeg društva.
- (350) Šteta uključuje sljedeće:
- (a) materijalnu štetu na imovini, kao što su poljoprivredne zgrade, oprema i strojevi, zalihe i sredstva za proizvodnju;
 - (b) gubitak prihoda zbog potpunog ili djelomičnog uništenja poljoprivredne proizvodnje i sredstava za proizvodnju;
- (351) Šteta koja je nastala kao posljedica nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnom nepogodom mora se izračunati na razini pojedinačnog korisnika

- (352) Materijalna šteta na imovini nastala zbog nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnim nepogodom mora se izračunati na temelju troškova popravka ili gospodarske vrijednosti zahvaćene imovine prije nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnim nepogodom. Ona ne smije premašiti troškove popravka ili pad poštene tržišne vrijednosti uslijed nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnim nepogodom, to jest razliku između vrijednosti imovine neposredno prije i neposredno nakon nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnim nepogodom.
- (353) Ako se gubitak prihoda korisnika iz točke (350) podtočke (b) izračunava na temelju uroda ili broja grla, u obzir bi trebalo uzeti samo materijalnu štetu povezanu s tim urodom ili grlima.
- (354) Gubitak prihoda mora se izračunati ili na razini godišnje proizvodnje poljoprivrednoga gospodarstva ili na razini uroda ili broja grla oduzimanjem:
- (a) umnoška količine poljoprivrednih proizvoda proizvedene u godini nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnim nepogodom, ili u svakoj sljedećoj godini na koju je utjecalo potpuno ili djelomično uništenje sredstava za proizvodnju, i prosječne prodajne cijene postignute u toj godini;
od
 - (b) umnoška prosječne godišnje količine poljoprivrednih proizvoda proizvedene u trogodišnjem razdoblju koje je prethodilo nepovoljnoj klimatskoj prilici koja se može izjednačiti s prirodnim nepogodom, ili trogodišnjeg prosjeka za petogodišnje razdoblje koje je prethodilo nepovoljnoj klimatskoj prilici koja se može izjednačiti s prirodnim nepogodom nakon isključivanja najviše i najniže vrijednosti, i prosječne postignute prodajne cijene.
- (355) Taj se iznos može uvećati za druge troškove koji su korisniku nastali zbog nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnim nepogodom. Od tog se iznosa moraju oduzeti svi troškovi koji nisu nastali zbog nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnim nepogodom i koje bi korisnik i inače imao.
- (356) Za izračunavanje godišnje poljoprivredne proizvodnje korisnika mogu se koristiti indeksi ako upotrijebljena metoda izračuna omogućuje određivanje stvarnoga gubitka pojedinačnog korisnika u određenoj godini.
- (357) Komisija će prihvatiti i druge metode izračuna štete ako se uvjeri da su one reprezentativne, da se ne temelje na pretjerano visokim prinosima te da ne dovode do prevelike nadoknade za bilo kojeg korisnika. Mjerenje opsega štete može se prilagoditi posebnim karakteristikama svake vrste proizvoda s pomoću jedne od sljedećih vrsta indeksa:
- (a) bioloških indeksa (količina gubitka biomase) ili jednakovrijednih indeksa gubitka prinosa utvrđenih na razini poljoprivrednoga gospodarstva odnosno na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini;
 - (b) meteoroloških indeksa (uključujući količinu padalina i temperaturu) utvrđenih na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini.

Intenzitet potpore

- (358) Potpore i ostala plaćanja primljena radi nadoknade štete, uključujući plaćanja na temelju drugih nacionalnih mjera ili mjera Unije ili na temelju polica osiguranja za štetu za koju se prima potpora, moraju biti ograničeni na 80 % prihvatljivih troškova. Intenzitet potpore može se povećati na 90 % na područjima s

prirodnim ograničenjima ili drugim ograničenjima specifičnima za određeno područje.

- (359) Iznos potpora koje se dodjeljuju na temelju ovog odjeljka mora se umanjiti za 50 % ako se dodjeljuje korisnicima koji nisu ugovorili policu osiguranja ili nisu platili financijske doprinose uzajamnim fondovima akreditiranim u dotičnoj državi članici koji pokrivaju barem 50 % njihove prosječne godišnje proizvodnje ili prihoda od proizvodnje i statistički najučestalije bolesti životinja ili organizme štetne za bilje u dotičnoj državi članici ili regiji na koju se odnosi polica osiguranja. To smanjenje neće se primjenjivati samo ako država članica može uvjerljivo dokazati da, unatoč svim razumnim naporima, u trenutku nastanka štete nije bilo dostupno cjenovno pristupačno osiguranje koje pokriva statistički najučestalije klimatske rizike u dotičnoj državi članici ili regiji.

1.2.1.3. Potpore za troškove sprečavanja, kontrole i iskorjenjivanja bolesti životinja, organizama štetnih za bilje te infestacija invazivnim stranim vrstama koje izazivaju zabrinutost u Uniji i invazivnim stranim vrstama koje izazivaju zabrinutost u državi članici, kao i potpore za otklanjanje štete nastale zbog bolesti životinja, organizama štetnih za bilje te invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Uniji i invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u državi članici

- (360) Komisija će smatrati da su potpore za troškove sprečavanja, kontrole i iskorjenjivanja bolesti životinja, organizama štetnih za bilje te infestacija invazivnim stranim vrstama koje izazivaju zabrinutost u Uniji i invazivnim stranim vrstama koje izazivaju zabrinutost u državi članici, kao i potpore za otklanjanje štete nastale zbog tih bolesti životinja, organizama štetnih za bilje te invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Uniji i invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u državi članici, spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
- (361) Ovaj se odjeljak primjenjuje na potpore dodijeljene poduzetnicima koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom.
- (362) Potpore se mogu isplatiti samo ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:
- (a) za bolesti životinja, organizme štetne za bilje te infestacije invazivnim stranim vrstama koje izazivaju zabrinutost u Uniji i invazivnim stranim vrstama koje izazivaju zabrinutost u državi članici, a za koje postoje pravila Unije ili nacionalna pravila, bilo da su utvrđena zakonom, uredbom ili drugim propisom;
 - (b) kao dio jedne od sljedećih mjera:
 - i. javnog programa na razini Unije odnosno nacionalnoj ili regionalnoj razini za sprečavanje, kontrolu ili iskorjenjivanje dotične bolesti životinja ili organizma štetnog za bilje;
 - ii. hitnih mjera koje je uvelo nadležno javno tijelo;
 - iii. mjera iskorjenjivanja ili sprečavanja širenja organizma štetnog za bilje provedenih u skladu s člankom 28. stavcima 1. i 2. Uredbe (EU) 2016/2031;
 - iv. mjera iskorjenjivanja ili sprečavanja širenja invazivne strane vrste koja izaziva zabrinutost u Uniji ili u državi članici provedenih u skladu s Uredbom (EU) br. 1143/2014.

- (363) Programi i mjere iz točke (362) podtočke (b) moraju sadržavati opis dotičnih mjera sprečavanja, kontrole i iskorjenjivanja.
- (364) Potpore se ne smiju odnositi na mjere za koje je zakonodavstvom Unije predviđeno da troškove snosi korisnik, osim ako je trošak takvih mjera potpora u potpunosti namiren obveznim pristojbama koje plaćaju korisnici mjere.
- (365) Potpora se mora isplatiti izravno dotičnom poduzetniku odnosno skupini ili organizaciji proizvođača čiji je on član. Ako se potpora isplaćuje skupini ili organizaciji proizvođača, iznos potpore ne smije premašiti iznos potpore za koji taj poduzetnik ispunjava uvjete.
- (366) Pojedinačne potpore ne mogu se dodijeliti ako se utvrdi da je bolest ili infestacija organizmom štetnim za bilje ili invazivnom stranom vrstom koja izaziva zabrinutost u Uniji ili u državi članici izazvana namjerno ili nemarom korisnika.
- (367) Kad je riječ o bolestima životinja, potpore se mogu dodijeliti za bolesti navedene na popisu bolesti životinja iz članka 5. stavka 1. Uredbe (EU) 2016/429 Europskog parlamenta i Vijeća⁷¹, na popisu zoonoza utvrđenom u Prilogu III. Uredbi (EU) 2021/690 Europskog parlamenta i Vijeća⁷² ili na popisu bolesti životinja iz Kodeksa o zdravlju kopnenih životinja koji je utvrdila Svjetska organizacija za zdravlje životinja.
- (368) Potpore se mogu dodijeliti i za emergentne bolesti koje ispunjavaju kriterije utvrđene u članku 6. stavku 2. Uredbe (EU) 2016/429 pod svim sljedećim uvjetima:
- (a) dotična bolest životinja uzrokovala je štetu poljoprivrednicima koja premašuje prag od najmanje 30 % prosječne godišnje proizvodnje ili dohotka poljoprivrednika u prethodnom trogodišnjem razdoblju ili trogodišnjeg prosjeka za prethodno petogodišnje razdoblje nakon isključivanja najviše i najniže vrijednosti;
 - (b) korisnici su ugovorili policu osiguranja ili platili financijske doprinose uzajamnim fondovima akreditiranim u dotičnoj državi članici koji pokrivaju barem 50 % njihove prosječne godišnje proizvodnje ili prihoda od proizvodnje i statistički najučestalije bolesti životinja u dotičnoj državi članici ili regiji na koju se odnosi polica osiguranja.
- (369) Programi potpora moraju se uvesti u roku od tri godine od datuma nastanka troška ili štete zbog bolesti životinja, organizma šetnog za bilje ili invazivne strane vrste koja izaziva zabrinutost u Uniji ili u državi članici. Potpore se moraju isplatiti u roku od četiri godine od tog datuma. Ti se uvjeti ne primjenjuju na troškove iz točke (371).
- (370) U slučaju programa *ex ante* države članice moraju poštovati obvezu izvješćivanja utvrđenu u točki (626).

⁷¹ Uredba (EU) 2016/429 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o prenosivim bolestima životinja te o izmjeni i stavljanju izvan snage određenih akata u području zdravlja životinja (Zakon o zdravlju životinja) (SL L 84, 31.3.2016., str. 1.), kako je izmijenjena Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2018/1629 o izmjeni popisa bolesti navedenog u Prilogu II. Uredbi (EU) 2016/429 (SL L 272, 31.10.2018., str. 11.).

⁷² Uredba (EU) 2021/690 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi programa za unutarnje tržište, konkurentnost poduzeća, uključujući mala i srednja poduzeća, područje bilja, životinja, hrane i hrane za životinje te europsku statistiku (Program jedinstvenog tržišta) i o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 99/2013, (EU) br. 1287/2013, (EU) br. 254/2014 i (EU) br. 652/2014 (SL L 153, 3.5.2021., str. 1.–47.).

Prihvatljivi troškovi

- (371) U slučaju preventivnih mjera, potporama se mogu pokriti sljedeći prihvatljivi troškovi:
- (a) troškovi biosigurnosnih mjera, među ostalim za sprečavanje invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Uniji i u državama članicama;
 - (b) troškovi zdravstvenih pregleda;
 - (c) troškovi analiza, uključujući dijagnostiku *in vitro*;
 - (d) troškovi testiranja i druge mjere probira, uključujući testiranja na TSE i GSE;
 - (e) troškovi kupnje, skladištenja, primjene i distribucije cjepiva, lijekova, tvari za liječenje životinja i sredstava za zaštitu bilja;
 - (f) troškovi preventivnog klanja ili usmrćivanja životinja ili uništavanja životinjskih proizvoda i bilja te čišćenja i dezinficiranja gospodarstva i opreme.
- (372) U slučaju mjera kontrole i iskorjenjivanja potporama se mogu pokriti sljedeći prihvatljivi troškovi:
- (a) troškovi testiranja i drugih mjera probira u slučaju bolesti životinja, uključujući testiranja na TSE i GSE;
 - (b) troškovi kupnje, skladištenja, primjene i distribucije cjepiva, lijekova, tvari za liječenje životinja i sredstava za zaštitu bilja;
 - (c) troškovi klanja ili usmrćivanja i uništavanja životinja te uništavanja proizvoda koji su s njima povezani ili uništavanja biljaka, uključujući biljke uginule ili uništene zbog cijepljenja ili drugih mjera koje su naredila nadležna javna tijela te čišćenje i dezinficiranje gospodarstva i opreme;
 - (d) troškovi kupnje, skladištenja, primjene i distribucije sredstava za zaštitu bilja radi suzbijanja biljnih invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Uniji ili biljnih invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u državama članicama;
 - (e) troškovi kupnje, skladištenja, primjene i distribucije klopki ili druge opreme radi suzbijanja životinjskih invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Uniji ili životinjskih invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u državama članicama.
- (373) Potpore za prihvatljive troškove iz točaka (374) i (375) moraju se dodijeliti u obliku subvencionirane usluge i isplatiti proveditelju mjera sprečavanja, kontrole i iskorjenjivanja, osim prihvatljivih troškova iz točke (371) podtočke (d) i točke (372) podtočke (b) te prihvatljivih troškova iz točke (371) podtočke (e) i točke (372) podtočke (c) u slučaju organizama štetnih za bilje te za čišćenje i dezinfekciju gospodarstva i opreme.
- (374) U slučaju potpora za otklanjanje štete nastale zbog bolesti životinja, organizama štetnih za bilje ili invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Uniji ili invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u državama članicama, nadoknada se mora izračunati samo na temelju:
- (a) tržišne vrijednosti zaklanih, usmrćenih ili uginulih životinja ili proizvoda koji su s njima povezani odnosno uništenih biljaka:
 - i. kao posljedica dotične bolesti životinja, organizma štetnog za bilje ili infestacije invazivnom stranom vrstom koja izaziva zabrinutost u Uniji ili invazivnom stranom vrstom koja izaziva zabrinutost u državi članici;
 - ii. u okviru javnog programa ili mjere iz točke (362) podtočke (b);

- (b) gubitka prihoda zbog obveza karantene i poteškoća u obnovi životinjskog blaga ili ponovnoj sadnji bilja te obveznog plodoreda uvedenog u okviru javnog programa ili mjere iz točke (362) podtočke (b).
- (375) Taj se iznos mora umanjiti za:
 - (a) sve troškove koji nisu izravno nastali zbog bolesti životinja, organizma štetnog za bilje ili invazivne strane vrste koja izaziva zabrinutost u Uniji ili infestacije invazivnom stranom vrstom koja izaziva zabrinutost u državi članici i koje bi korisnik i inače imao;
 - (b) sve prihode od prodaje proizvoda povezanih sa životinjama koje su zaklane ili usmrćene i s biljem koje je uništeno radi sprečavanja ili iskorjenjivanja prema nalogu nadležnih tijela.
- (376) Tržišna vrijednost iz točke (374) podtočke (a) mora se odrediti na temelju vrijednosti životinja, proizvoda i bilja neposredno prije nego što se pojavila ili je potvrđena sumnja na bolest životinja, pojavu organizma štetnog za bilje ili infestaciju invazivnom stranom vrstom koja izaziva zabrinutost u Uniji ili invazivnom stranom vrstom koja izaziva zabrinutost u državi članici.
- (377) Potpore iz točke (374) moraju biti ograničene na troškove i štetu nastale zbog bolesti životinja, organizama štetnih za bilje i infestacije invazivnom stranom vrstom koja izaziva zabrinutost u Uniji ili invazivnom stranom vrstom koja izaziva zabrinutost u državi članici za koje je nadležno tijelo učinilo jedno od sljedećega:
 - (a) službeno priznalo izbijanje, ako je riječ o bolesti životinja;
 - (b) službeno priznalo prisutnost, ako je riječ o organizmima štetnima za bilje ili invazivnim stranim vrstama koje izazivaju zabrinutost u Uniji ili invazivnim stranim vrstama koje izazivaju zabrinutost u državama članicama.
- (378) U iznimnim i opravdanim slučajevima Komisija može prihvatiti i troškove nastale u provedbi potrebnih mjera koji nisu navedeni u ovom odjeljku.

Intenzitet potpore

- (379) Potpore i ostala plaćanja koja je primio korisnik, uključujući plaćanja na temelju drugih nacionalnih mjera ili mjera Unije ili na temelju polica osiguranja ili uzajamnih fondova za iste prihvatljive troškove, moraju biti ograničeni na 100 % prihvatljivih troškova.

1.2.1.4. Potpore za uginulu stoku

- (380) Komisija će smatrati da su potpore za uginulu stoku spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
- (381) Ovaj se odjeljak primjenjuje na poduzetnike koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom.

Intenzitet potpore u odnosu na prihvatljive troškove

- (382) Na prihvatljive troškove navedene u nastavku primjenjuju se sljedeći intenziteti potpore:
 - (a) potpore u visini do 100 % troškova uklanjanja uginule stoke i 75 % troškova uništavanja uginule stoke; potpore za troškove premija osiguranja koje obuhvaća troškove uklanjanja i uništavanja uginule stoke mogu se dodijeliti u skladu s odredbama dijela II. odjeljka 1.2.1.6.;
 - (b) potpore u visini do 100 % troškova uklanjanja i uništavanja uginule stoke ako se potpora financira naknadama ili obveznim doprinosima

namijenjenima za financiranje uništavanja i uklanjanja te uginule stoke, pod uvjetom da su takve naknade ili doprinosi ograničeni na sektor mesa i da su izravno uvedeni za taj sektor;

- (c) potpore u visini od 100 % troškova uklanjanja i uništavanja uginule stoke ako je na dotičnoj uginuloj stoci obvezno provesti testiranja na TSE ili u slučaju izbijanja bolesti životinja iz točke (367).
- (383) Potpore moraju biti uvjetovane postojanjem programa praćenja kojim se osigurava sigurno zbrinjavanje sve uginule stoke u dotičnoj državi članici.
- (384) Potpore se moraju dodijeliti u obliku subvencioniranih usluga, osim ako je stočar koji je korisnik potpore ujedno i pružatelj usluge.
- (385) Da bi se olakšalo upravljanje potporama, potpore se mogu isplatiti gospodarskim subjektima ili tijelima koji ispunjavaju sve sljedeće uvjete:
 - (a) posluju na silaznom tržištu u odnosu na poduzetnike u sektoru stočarstva;
 - (b) pružaju usluge povezane s uklanjanjem i uništavanjem uginule stoke.
- (386) Za uginulu stoku i klaonički otpad Komisija će zadržati svoju politiku neodobravanja potpora za uginulu stoku subjektima koji se bave preradom poljoprivrednih proizvoda i stavljanjem na tržište poljoprivrednih proizvoda te potpora za troškove zbrinjavanja klaoničkog otpada. Državne potpore za ulaganja povezana sa zbrinjavanjem klaoničkog otpada ispitat će se u skladu s mjerodavnim pravilima koja se primjenjuju na potpore za ulaganja.

1.2.1.5. Potpore za nadoknadu štete koju su prouzročile zaštićene životinje

- (387) Šteta na opremi, infrastrukturi, životinjama i bilju koju su prouzročile zaštićene životinje sve je veći problem. Uspjeh politike Unije u području očuvanja djelomično ovisi o učinkovitom upravljanju sukobima između zaštićenih životinja i poljoprivrednika. Stoga će, u skladu s načelom proporcionalnosti, Komisija smatrati da su potpore za nadoknadu štete koju su prouzročile zaštićene životinje spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
- (388) Ovaj se odjeljak primjenjuje na poduzetnike koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom.
- (389) Kako bi se ublažio rizik od narušavanja tržišnog natjecanja i dao poticaj za smanjenje rizika na najmanju moguću mjeru, korisnici moraju dati minimalni doprinos. Taj doprinos mora biti u obliku preventivnih mjera, kao što su zaštitne ograde, ako je to moguće, ili stočarski psi, koje su razmjerne riziku od štete koju su prouzročile zaštićene životinje na dotičnom području. Ako nisu moguće razumne preventivne mjere, dotična država članica mora dokazati nemogućnost poduzimanja takvih preventivnih mjera kako bi se potpora smatrala spojivom.
- (390) Država članica mora utvrditi izravnu uzročnu vezu između pretrpljene štete i ponašanja zaštićene životinje.
- (391) Potpora se mora isplatiti izravno dotičnom poduzetniku odnosno skupini ili organizaciji proizvođača čiji je on član. Ako se potpora isplaćuje skupini i organizaciji proizvođača, iznos potpore ne smije premašiti iznos potpore za koji taj poduzetnik ispunjava uvjete.
- (392) Program potpora mora se uspostaviti u roku od tri godine od datuma nastupanja štetnog događaja. Potpore se moraju isplatiti u roku od četiri godine od tog datuma.

Prihvatljivi troškovi

- (393) Prihvatljivi troškovi su troškovi štete nastali kao izravna posljedica događaja koji je prouzročio štetu, prema procjeni javnog tijela, neovisnog stručnjaka kojeg priznaje davatelj potpore ili osiguravajućeg društva.
- (394) Šteta može uključivati sljedeće:
- (a) štetu za ubijene životinje ili uništene biljke: prihvatljivi troškovi temelje se na tržišnoj vrijednosti životinje koju su ubile ili biljaka koje su uništile zaštićene životinje;
 - (b) neizravne troškove: veterinarski troškovi nastali zbog liječenja ozlijeđenih životinja i troškovi rada povezani s potragom za izgubljenim životinjama, gubitak prihoda zbog manjih prinosa povezanih s napadima zaštićenih životinja;
 - (c) materijalnu štetu na sljedećoj imovini: poljoprivredna oprema, strojevi te poljoprivredne zgrade i zalihe; izračun materijalne štete mora se temeljiti na troškovima popravka ili gospodarskoj vrijednosti zahvaćene imovine prije događaja koji je prouzročio štetu; ne smije premašiti troškove popravka ili iznos smanjenja poštene tržišne vrijednosti uslijed događaja koji je prouzročio štetu, to jest razliku između vrijednosti imovine neposredno prije i neposredno nakon tog događaja.
- (395) Iznos potpore mora se umanjiti za sve troškove koji nisu nastali zbog događaja koji je prouzročio štetu i koje bi korisnik i inače imao te za sve prihode od prodaje proizvoda povezanih sa životinjama koje su ubile ili biljkama koje su uništile zaštićene životinje.
- (396) Šteta se mora izračunati na razini pojedinačnog korisnika.
- (397) Gubitak prihoda mora se izračunati ili na razini godišnje proizvodnje poljoprivrednoga gospodarstva ili na razini broja grla ili uroda oduzimanjem:
- (a) umnoška količine poljoprivrednih proizvoda proizvedene u godini štetnog događaja i prosječne prodajne cijene postignute tijekom te godine; od
 - (b) umnoška prosječne godišnje količine poljoprivrednih proizvoda proizvedene u trogodišnjem razdoblju koje je prethodilo štetnom događaju, ili trogodišnjeg prosjeka za petogodišnje razdoblje koje je prethodilo štetnom događaju nakon isključivanja najviše i najniže vrijednosti, i prosječne postignute prodajne cijene.
- (398) Ulaganja povezana s mjerama sprečavanja štete koju uzrokuju zaštićene životinje mogu se podupirati pod uvjetima iz odjeljka 1.1.1.1. ovog dijela o potporama za ulaganje na poljoprivrednim gospodarstvima.

Intenzitet potpore

- (399) Nadoknada se može dodijeliti za najviše 100 % prihvatljivih troškova.
- (400) Nadoknada za neizravne troškove iz točke (XXX) mora biti razmjerna izravnim troškovima iz točke (XXX) i ne smije premašiti 80 % ukupnih neizravnih prihvatljivih troškova.
- (401) Potpore i ostala plaćanja primljena radi nadoknade štete, uključujući plaćanja na temelju drugih nacionalnih mjera ili mjera Unije ili na temelju polica osiguranja za štetu za koju je dodijeljena potpora, moraju biti ograničeni na 100 % prihvatljivih troškova.

1.2.1.6. Potpore za plaćanje premija osiguranja

- (402) Osiguranje je vrlo često najbolji alat za dobro upravljanje rizikom i kriznim situacijama. Stoga, i s obzirom na često smanjene mogućnosti financiranja koje

imaju poljoprivrednici, Komisija zauzima pozitivno stajalište u vezi s državnim potporama za premije osiguranja ako se osiguranje odnosi na primarnu poljoprivrednu proizvodnju.

- (403) Komisija će smatrati da su potpore za plaćanje premija osiguranja spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
- (404) Ovaj se odjeljak primjenjuje na poduzetnike koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom.
- (405) Potpore ne smiju predstavljati prepreku funkcioniranju unutarnjeg tržišta usluga osiguranja. Potpore osobito ne smiju biti ograničene na osiguranje koje nudi jedno osiguravajuće društvo ili skupina osiguravajućih društava, niti se smiju uvjetovati time da ugovor o osiguranju mora biti sklopljen s društvom čiji je poslovni nastan u dotičnoj državi članici.
- (406) Programi reosiguranja razmatrat će se od slučaja do slučaja.

Prihvatljivi troškovi

- (407) Prihvatljivi troškovi su troškovi premija osiguranja za osiguranje od štete nastale zbog prirodnih nepogoda ili izvanrednih događaja, nepovoljnih klimatskih prilika koje se mogu izjednačiti s prirodnom nepogodom, bolesti životinja, organizama štetnih za bilje i invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Uniji i u državama članicama, uklanjanja i uništavanja uginule stoke te štete koju su prouzročile zaštićene životinje, kako je utvrđeno u odjeljcima 1.2.1.1., 1.2.1.2., 1.2.1.3., 1.2.1.4. i 1.2.1.5., kao i štete nastale zbog drugih nepovoljnih klimatskih prilika ili štete nastale zbog okolišnih incidenata.
- (408) Osiguranjem se može nadoknaditi samo trošak otklanjanja štete iz točke (407) i njime se ne može zahtijevati niti odrediti vrsta ili količina buduće proizvodnje.
- (409) Za potpore za premije osiguranja za osiguranje od gubitaka nastalih zbog okolišnih incidenata nadležno tijelo dotične države članice mora službeno priznati nastupanje okolišnog incidenta.
- (410) Prema potrebi, države članice mogu unaprijed odrediti kriterije koji služe kao temelj za to službeno priznanje.
- (411) Za izračunavanje godišnje poljoprivredne proizvodnje korisnika i razmjera štete mogu se koristiti indeksi iz točaka (339) i (340).

Intenzitet potpore

- (412) Bruto intenzitet potpore ne smije premašiti 70 % troška premije osiguranja. Za potpore za uklanjanje i uništavanje uginule stoke intenzitet potpore ne smije premašiti 100 % troškova premije osiguranja za uklanjanje uginule stoke te 75 % troškova premije osiguranja za uništavanje takve uginule stoke.
- (413) Države članice primjenom primjerenih gornjih granica mogu ograničiti iznos premije osiguranja koji je prihvatljiv za potporu.

1.2.1.7. Potpore za financijske doprinose uzajamnim fondovima

- (414) Komisija će smatrati da su potpore za financijske doprinose uzajamnim fondovima u svrhu isplate nadoknada poljoprivrednicima za štetu nastalu zbog nepovoljnih klimatskih prilika koje se mogu izjednačiti s prirodnom nepogodom, bolesti životinja, organizama štetnih za bilje i infestacija invazivnim stranim vrstama koje izazivaju zabrinutost u Uniji i u državama članicama, kako je navedeno u odjeljcima 1.2.1.2. i 1.2.1.3., za štetu nastalu zbog okolišnih incidenata i uklanjanje i uništavanje uginule stoke, kako je navedeno u

odjeljku 1.2.1.4., te za štetu koju su prouzročile zaštićene životinje, kako je navedeno u odjeljku 1.2.1.5., spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.

- (415) Ovaj se odjeljak primjenjuje na poduzetnike koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom.
- (416) Dotični uzajamni fond mora:
 - (a) biti akreditiran od strane nadležnog tijela u skladu s nacionalnim zakonodavstvom;
 - (a) imati transparentnu politiku za uplate sredstava u fond i isplate sredstava iz fonda;
 - (b) imati jasna pravila za preuzimanje odgovornosti u slučaju nastalih dugova.
- (417) Države članice moraju utvrditi pravila za uspostavu i upravljanje uzajamnim fondovima, a osobito pravila za dodjelu nadoknada, kao i za upravljanje i praćenje poštovanja tih pravila. Države članice moraju osigurati da se u pravilima fondova predvide kazne za slučaj nemara poduzetnika.

Prihvatljivi troškovi

- (418) Prihvatljivi troškovi su troškovi financijskih doprinosa uzajamnim fondovima u svrhu isplate nadoknada poljoprivrednicima za štetu nastalu zbog nepovoljnih klimatskih prilika koje se mogu izjednačiti s prirodnom nepogodom, bolesti životinja, organizama štetnih za bilje i infestacija invazivnim stranim vrstama koje izazivaju zabrinutost u Uniji i u državama članicama, kako je navedeno u odjeljcima 1.2.1.2. i 1.2.1.3., za štetu nastalu zbog okolišnih incidenata i uklanjanja i uništavanja uginule stoke, kako je navedeno u odjeljku 1.2.1.4., te za štetu koju su prouzročile zaštićene životinje, kako je navedeno u odjeljku 1.2.1.5. Financijski doprinosi mogu se odnositi samo na iznose isplaćene iz uzajamnog fonda u svrhu financijske nadoknade poduzetnicima koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom.
- (419) Za potpore za financijske doprinose uzajamnim fondovima u svrhu isplate nadoknade za štetu nastalu zbog okolišnih incidenata nadležno tijelo dotične države članice mora službeno priznati nastupanje okolišnog incidenta.
- (420) Prema potrebi, države članice mogu unaprijed odrediti kriterije koji služe kao temelj za dotično službeno priznanje.
- (421) Za izračunavanje godišnje poljoprivredne proizvodnje korisnika i razmjera štete mogu se koristiti indeksi iz točaka (339) i (340).

Intenzitet potpore

- (422) Potpore moraju biti ograničene na 70 % prihvatljivih troškova.
- (423) Države članice mogu ograničiti troškove koji su prihvatljivi za potporu primjenom:
 - (a) gornjih granica po uzajamnom fondu;
 - (a) primjerenih ograničenja po članu/pridruženom članu u okviru gornjih granica za fondove.

1.2.2. Potpore za zatvaranje proizvodnog kapaciteta

- (424) Ovaj se odjeljak primjenjuje na cijeli sektor poljoprivrede kako je definiran u točki (32) podtočki 9.

1.2.2.1. Zatvaranje kapaciteta zbog zdravlja životinja, bilja ili ljudi te zbog sanitarnih, etičkih, okolišnih ili klimatskih razloga

- (425) Komisija će smatrati da su potpore za zatvaranje kapaciteta spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
- (426) Zatvaranje kapaciteta obavlja se zbog zdravlja životinja, bilja ili ljudi ili zbog sanitarnih, etičkih ili okolišnih razloga, kao što je smanjenje ukupne gustoće populacije stoke.
- (427) Korisnik mora pružiti minimalni (dostatan) doprinos u obliku konačne i neopozive odluke o ukidanju ili neopozivom zatvaranju dotičnog proizvodnog kapaciteta. Ta odluka podrazumijeva potpuno ili, ako je to opravdano, djelomično zatvaranje kapaciteta od strane dotičnog poduzetnika. Od korisnika se moraju dobiti pravno obvezujuće obveze da je zatvaranje dotičnog proizvodnog kapaciteta konačno i nepovratno te da korisnik neće započeti istu djelatnost negdje drugdje. Te obveze isto tako moraju vrijediti za svakog budućeg kupca dotičnog zemljišta ili objekta.
- (428) Za potporu su prihvatljivi samo poduzetnici koji su stvarno proizvodili i proizvodni kapaciteti koji su doista bili u stalnoj upotrebi tijekom zadnjih pet godina prije zatvaranja kapaciteta. Ako je proizvodni kapacitet već konačno zatvoren ili se takvo zatvaranje čini neizbježnim, ne postoji (dovoljan) minimalni doprinos korisnika i potpora se ne može dodijeliti.
- (429) Komisija zadržava pravo određivanja dodatnih uvjeta za odobrenje potpore.
- (430) Za potporu su prihvatljivi samo poduzetnici koji ispunjavaju standarde Unije. Poduzetnici koji ne ispunjavaju standarde Unije i koji bi svakako morali prekinuti proizvodnju isključeni su.
- (431) Kako bi se izbjegla erozija i druge negativne posljedice za okoliš, otvorene poljoprivredne površine koje su povučene iz proizvodnje u načelu se moraju pošumiti ili pretvoriti u prirodna područja u roku od dvije godine, i to tako da se osigura izbjegavanje negativnih posljedica za okoliš. Kako bi se spriječili negativni klimatski učinci, poljoprivredno zemljište prenamijenjeno u močvarna područja ili tresetišta ne smije se neprimjereno pošumljivati. U suprotnom, otvorene poljoprivredne površine mogu se ponovno koristiti 20 godina nakon stvarnog zatvaranja kapaciteta. Dotad se takve poljoprivredne površine moraju održavati u dobrom poljoprivrednom i okolišnom stanju u skladu s glavom VI. poglavljem I. Uredbe (EU) br. 1306/2013 te s relevantnim provedbenim pravilima. Zatvaranje postrojenja obuhvaćenih područjem primjene Direktive 2010/75/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁷³ mora se provesti u skladu s člancima 11. i 22. te direktive.
- (432) Potpore koje se dodjeljuju u okviru programa potpora moraju biti dostupne svim prihvatljivim poduzetnicima.

Prihvatljivi troškovi

- (433) Potpore pokrivaju nadoknadu za gubitak vrijednosti imovine, koja se mjeri kao trenutna prodajna vrijednost imovine.

⁷³ Direktiva 2010/75/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o industrijskim emisijama (integrirano sprečavanje i kontrola onečišćenja) (SL L 334, 17.12.2010., str. 17.).

- (434) Osim nadoknade za gubitak vrijednosti imovine, za zatvaranje kapaciteta zbog okolišnih ili klimatskih razloga može se dodijeliti poticajno plaćanje koje ne može premašiti 20 % vrijednosti imovine.
- (435) Nadoknada se može dodijeliti i za troškove uništavanja proizvodnog kapaciteta.
- (436) Isto tako, potpore se mogu isplatiti za kompenzaciju obveznih socijalnih troškova koji proizlaze iz provedbe odluke o zatvaranju.
- (437) Potpore za pošumljavanje i pretvaranje zemljišta u prirodna područja moraju se dodijeliti u skladu s pravilima utvrđenima u odjeljcima 2.1.1. i 2.1.2. te pravilima o neproduktivnim ulaganjima utvrđenima u odjeljku 1.1.1.1. ovog dijela.

Intenzitet potpore

- (438) Maksimalni intenzitet potpore je sljedeći:
 - (a) do 100 % za nadoknadu gubitka vrijednosti imovine, za nadoknadu troškova uništavanja proizvodnog kapaciteta i za kompenzaciju obveznih socijalnih troškova koji proizlaze iz provedbe odluke o zatvaranju;
 - (b) do 120 % za nadoknadu gubitka vrijednosti imovine ako se zatvaranje provodi zbog okolišnih razloga.

1.2.2.2. Zatvaranje kapaciteta zbog drugih razloga

- (439) Komisija će smatrati da su potpore za zatvaranje kapaciteta zbog razloga koji nisu utvrđeni u odjeljku 1.2.2.1. spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
- (440) Razlog zatvaranja mora biti restrukturiranje sektora, diversifikacija ili prijevremeno umirovljenje.
- (441) Moraju biti ispunjeni uvjeti utvrđeni u točkama od (425) do (429).
- (442) Potpore se ne mogu dodijeliti ako bi omele mehanizme zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda. Programi potpora koji se primjenjuju na sektore koji podliježu ograničenjima proizvodnje ili kvotama ocijenit će se od slučaja do slučaja.
- (443) Potpore moraju biti dio programa koji ima definirane ciljeve i određen vremenski raspored za restrukturiranje sektora, diversifikaciju ili prijevremeno umirovljenje.
- (444) Kako bi se osigurao brz utjecaj na tržište, trajanje programa potpora čiji je cilj zatvaranje kapaciteta trebalo bi biti ograničeno na razdoblje od najviše šest mjeseci za prikupljanje zahtjeva za sudjelovanje te još dvanaest mjeseci za samo zatvaranje. Komisija neće prihvatiti programe potpora koji traju dulje od tri godine jer je iskustvo pokazalo da oni mogu dovesti do odgode potrebnih promjena.
- (445) Program potpora mora biti dostupan svim gospodarskim subjektima u dotičnom sektoru pod istim uvjetima. Kako bi se postigao najveći mogući učinak, država članica mora koristiti transparentan i otvoren sustav poziva na iskaz interesa kojim se svi potencijalno zainteresirani poduzetnici javno pozivaju na sudjelovanje; istovremeno, program potpora mora se organizirati tako da ne zahtijeva niti omogućuje protutržišne sporazume ili usklađena djelovanja između dotičnih poduzetnika.

Prihvatljivi troškovi i intenzitet potpore

- (446) Primjenjuju se odredbe o prihvatljivim troškovima i intenzitetu potpore utvrđene u odjeljku 1.2.2.1. ovog dijela, osim troškova iz točke (432).

1.3. Ostale vrste potpora u sektoru poljoprivrede

1.3.1. Potpore sektoru stočarstva

- (447) Komisija ima pozitivan stav prema potporama koje doprinose održavanju i poboljšanju genetske kvalitete stoke u Uniji. Stoga će smatrati da su potpore u sektoru stočarstva spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
- (448) Ovaj se odjeljak primjenjuje na MSP-ove koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom. Komisija neće odobriti državne potpore za troškove obuhvaćene ovim odjeljkom u korist velikih poduzeća.
- (449) Potpore bi se trebale dodijeliti u obliku subvencionirane usluge i ne bi smjele uključivati izravna plaćanja korisnicima.

Prihvatljivi troškovi

- (450) Potpore pokrivaju troškove uspostavljanja i vođenja matičnih knjiga te testiranja koja provode treće strane ili koja se provode u njihovo ime radi utvrđivanja genetske kakvoće ili prinosa stoke, osim kontrola koje provodi vlasnik stoke te rutinskih kontrola kakvoće mlijeka.
- (451) Prihvatljivi troškovi uključuju:
 - (a) sljedeće administrativne troškove uspostavljanja i vođenja matičnih knjiga iz točke (448):
 - i. troškove prikupljanja i vođenja podataka o životinjama, na primjer podrijetla životinje, datuma rođenja, datuma osjemenjivanja, datuma i uzroka smrti, te stručne evaluacije, aktualizacije i obrade podataka potrebnih za uspostavljanje i vođenje matičnih knjiga;
 - ii. troškove administrativnih poslova povezanih s upisom relevantnih podataka o životinjama u matične knjige;
 - iii. troškove ažuriranja softvera za upravljanje podacima u matičnim knjigama;
 - iv. troškove objavljivanja na internetu informacija o matičnim knjigama i podataka iz matičnih knjiga;
 - v. ostale povezane administrativne troškove;
 - (b) sljedeće troškove testiranja koja se provode radi utvrđivanja genetske kakvoće ili prinosa stoke iz točke (448):
 - i. troškove testiranja ili kontrola;
 - ii. povezane troškove prikupljanja i evaluacije podataka dobivenih takvim testiranjima i kontrolama radi poboljšanja zdravlja životinja i povećanja razine zaštite okoliša;
 - iii. povezane troškove prikupljanja i evaluacije podataka dobivenih takvim testiranjima i kontrolama radi ocjenjivanja genetske kakvoće životinja radi provedbe naprednih tehnika uzgoja i održavanja genetske raznolikosti; ili
 - iv. ostale povezane administrativne troškove;

Intenzitet potpore

- (452) Potporama se može pokriti najviše 100 % financiranja administrativnih troškova uspostavljanja i vođenja matičnih knjiga, kako je navedeno u točki (XXX).
- (453) Potporama se može pokriti najviše 70 % troškova testiranja koja provode treće strane ili koja se provode u njihovo ime radi utvrđivanja genetske kakvoće ili prinosa stoke, kako je navedeno u točki (XXX).

1.3.2. *Potpore za promidžbene mjere za poljoprivredne proizvode*

- (454) Komisija će smatrati da su potpore za promidžbu poljoprivrednih proizvoda spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
- (455) Ovaj se odjeljak primjenjuje na cijeli sektor poljoprivrede kako je definiran u točki (XX). Korisnici potpora za organizaciju natjecanja, sajmovi ili izložbi iz točke (463) podtočke (a) mogu biti samo MSP-ovi.
- (456) Promidžbene aktivnosti moraju biti namijenjene za informiranje javnosti o karakteristikama poljoprivrednih proizvoda, na primjer organiziranjem natjecanja, sudjelovanjem na sajmovima i u aktivnostima odnosa s javnošću, popularizacijom znanstvenih spoznaja ili objavljivanjem informativnih publikacija, ili za poticanje gospodarskih subjekata ili potrošača na kupnju dotičnog poljoprivrednog proizvoda promidžbenim kampanjama. Promidžbene aktivnosti mogu se provoditi na unutarnjem tržištu i u trećim zemljama.
- (457) Promidžbene mjere mogu:
 - (a) biti specifično usmjerene na proizvode obuhvaćene sustavima kvalitete iz točke (277);
 - ili
 - (b) biti generičke prirode i koristiti svim proizvođačima dotične vrste proizvoda.
- (458) Promidžbene mjere moraju biti u skladu s Uredbom (EU) br. 1169/2011 Europskog parlamenta i Vijeća⁷⁴ te, ako je to primjereno, sa specifičnim pravilima za označivanje.
- (459) Pri prijavljivanju potpore ili programa potpora za promidžbenu mjeru države članice Komisiji moraju poslati reprezentativne uzorke promidžbenog materijala. Ako u trenutku prijave nemaju te materijale, trebale bi se obvezati da će ih dostaviti poslije, a u svakom slučaju prije pokretanja promidžbene mjere.
- (460) Promidžbene mjere koje premašuju prag za prijavu iz točke (34) podtočke (b) moraju se prijaviti pojedinačno.
- (461) Promidžbene mjere mogu provoditi skupine ili druge organizacije proizvođača, bez obzira na njihovu veličinu. Ako promidžbenu mjeru provode skupine ili druge organizacije proizvođača, sudjelovanje ne smije biti uvjetovano članstvom u tim skupinama ili organizacijama, a svi doprinosi u smislu administrativnih naknada za skupinu ili organizaciju moraju biti ograničeni na trošak provedbe promidžbene mjere.
- (462) Potpore se moraju dodijeliti u jednom od sljedećih oblika:
 - (a) u obliku subvencioniranih usluga;
 - (b) na temelju povrata stvarno nastalih troškova korisnika.
- (463) Odstupajući od točke (460), potpore za promidžbene kampanje moraju se dodijeliti samo u obliku subvencioniranih usluga.

⁷⁴ Uredba (EU) br. 1169/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o informiranju potrošača o hrani, izmjeni uredbi (EZ) br. 1924/2006 i (EZ) br. 1925/2006 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Komisije 87/250/EEZ, Direktive Vijeća 90/496/EEZ, Direktive Komisije 1999/10/EZ, Direktive 2000/13/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Komisije 2002/67/EZ i 2008/5/EZ i Uredbe Komisije (EZ) br. 608/2004 (SL L 304, 22.11.2011., str. 18.).

- (464) Potpore za simbolične nagrade iz točke (463) podtočke (a) podpodtočke v. mogu se isplatiti provoditelju promidžbenih mjera samo ako je nagrada stvarno dodijeljena, nakon dostave dokaza o dodjeli.

Prihvatljivi troškovi

- (465) Sljedeći troškovi prihvatljivi su za potporu za promidžbu poljoprivrednih proizvoda:
- (a) troškovi povezani s organiziranjem natjecanja, sajmovi i izložbi i sudjelovanjem u njima, ako je potpora na temelju objektivno utvrđenih uvjeta dostupna svima koji su prihvatljivi na dotičnom području:
 - i. kotizacije;
 - ii. putni troškovi i troškovi prijevoza proizvoda koji sudjeluju u natjecanjima, sajmovima i izložbama;
 - iii. troškovi publikacija i internetskih stranica kojima se najavljuje događanje;
 - iv. najam prostora i štandova te troškovi njihova postavljanja i rastavljanja;
 - v. simbolične nagrade u vrijednosti do 1 000 EUR po nagradi i dobitniku;
 - (b) troškovi publikacija u tiskanim i elektroničkim medijima, internetskih stranica te prostora u elektroničkim medijima, na radiju i na televiziji u cilju predstavljanja činjenica o proizvođačima iz određene regije ili proizvođačima određenog poljoprivrednog proizvoda, pod uvjetom da su te činjenice neutralne i da svi proizvođači imaju jednake mogućnosti zastupljenosti u publikaciji;
 - (c) troškovi širenja znanstvenih spoznaja i činjenica o:
 - i. sustavima kvalitete iz točke (277) otvorenima za poljoprivredne proizvode iz drugih država članica i trećih zemalja;
 - ii. generičkim poljoprivrednim proizvodima te njihovim nutritivnim koristima i predloženim namjenama;
 - (d) troškovi promidžbenih kampanja usmjerenih na potrošače koje se provode u medijima i maloprodajnim objektima te troškovi svih promidžbenih materijala koji se distribuiraju izravno potrošačima.

Upućivanje na određenog poduzetnika, robnu marku ili podrijetlo

- (466) U promidžbenim aktivnostima iz točke (463) podtočke (c) i promidžbenim kampanjama iz točke (463) podtočke (d), a osobito onima koje su generičke prirode i koriste svim proizvođačima dotične vrste proizvoda kako je navedeno u točki (460) podtočki (b), ne smije se spominjati određeni poduzetnik, robna marka ili podrijetlo. Promidžbene kampanje iz točke (463) podtočke (d) ne smiju biti namijenjene za proizvode jednog ili više konkretnih trgovačkih društava. Komisija državne potpore za promidžbu neće proglasiti spojivima ako postoji rizik da će one ugroziti prodaju ili umanjiti ugled proizvoda iz drugih država članica.
- (467) Međutim, ograničenje u pogledu upućivanja na podrijetlo utvrđeno u točki (469) prvoj rečenici ne primjenjuje se na promidžbene aktivnosti i promidžbene kampanje iz točke (463) podtočaka (c) i (d) koje se konkretno odnose na proizvode obuhvaćene sustavima kvalitete iz točke (460) podtočke (a) pod uvjetom da su ispunjeni sljedeći uvjeti:
- (a) ako je promidžbena aktivnost specifično usmjerena na nazive koje je priznala Unija iz glave II. Uredbe 1151/2012, može se upućivati na

podrijetlo proizvoda pod uvjetom da upućivanje točno odgovara nazivu koji je registriran u Uniji;

- (b) ako se promidžbena aktivnost odnosi na proizvode obuhvaćene sustavima kvalitete iz Uredbe 1151/2012 koji nisu sustavi za nazive priznate u Uniji iz glave II. te uredbe, podrijetlo proizvoda može se spomenuti pod uvjetom da ima sekundarnu ulogu u dotičnoj poruci. Kako bi se odredilo ima li upućivanje na podrijetlo sekundarnu ulogu, Komisija će uzeti u obzir ukupnu količinu teksta, veličinu simbola, uključujući slike, i opće prezentiranje koje se odnosi na podrijetlo u odnosu na tekst ili simbol kojim se prenosi ključna poruka, tj. dio promidžbe koji se ne odnosi konkretno na podrijetlo proizvoda. Upućivanje na podrijetlo ne smije biti diskriminirajuće, ne smije imati za cilj poticanje potrošnje poljoprivrednog proizvoda samo na temelju njegova podrijetla, mora poštovati opća načela prava Unije te ne smije dovesti do ograničenja slobodnog kretanja poljoprivrednih proizvoda protivno članku 34. Ugovora.

Intenzitet potpore

- (468) Intenzitet potpore za prihvatljive troškove iz točke (463) podtočaka od (a) do (c) može iznositi najviše 100 % prihvatljivih troškova.
- (469) Intenzitet potpore za promidžbene kampanje koje se konkretno odnose na proizvode obuhvaćene sustavima kvalitete iz točke (463) podtočke (d) u vezi s točkom (455) [novi broj je (460)] podtočkom (a) ne može premašiti 50 % prihvatljivih troškova kampanje, to jest 80 % za promidžbu u trećim zemljama. Ako je doprinos sektora barem 50 % troškova, bez obzira na oblik doprinosa (na primjer, posebni porezi) intenzitet potpore može biti najviše 100 %.⁷⁵
- (470) Intenzitet potpore za generičke promidžbene kampanje iz točke (463) podtočke (d) u vezi s točkom (455) može pokriti najviše 100 % prihvatljivih troškova.

1.3.3. Potpore za najudaljenije regije i manje egejske otoke

- (471) Komisija će smatrati da su potpore za najudaljenije regije i manje egejske otoke spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
- (472) Ovaj se odjeljak primjenjuje na cijeli sektor poljoprivrede kako je definiran u točki (32) podtočki 9.
- (473) Kad je riječ o najudaljenijim regijama, u skladu s člankom 23. stavkom 4. Uredbe (EU) br. 228/2013, članci 107., 108. i 109. Ugovora ne primjenjuju se na sljedeće potpore koje države članice dodijele u skladu s tom uredbom:
 - (a) mjere u korist lokalne poljoprivredne proizvodnje u skladu s poglavljem IV. te uredbe;
 - (b) potpore koje Francuska dodjeljuje sektoru šećera u skladu s člankom 23. stavkom 3. te uredbe;
 - (c) potpore za programe za zdravlje bilja u skladu s člankom 24. te uredbe;
 - (d) potpore koje Španjolska dodjeljuje za proizvodnju duhana na Kanarskim otocima u skladu s člankom 28. te uredbe.

⁷⁵

Predmet T-139/09, Francuska protiv Komisije, točke ?.

- (474) Osim u tim slučajevima, pravila o državnim potporama primjenjuju se na mjere koje se odnose na najudaljenije regije ne dovodeći u pitanje pravilo utvrđeno u članku 23. stavku 1. Uredbe (EU) br. 228/2013.
- (475) Kad je riječ o manjim egejskim otocima, u skladu s člankom 17. stavkom 3. Uredbe (EU) br. 229/2013, članci 107., 108. i 109. Ugovora ne primjenjuju se na plaćanja iz poglavlja III. i IV. te uredbe koja provodi Grčka u skladu s tom uredbom.
- (476) Osim u tim slučajevima, pravila o državnim potporama primjenjuju se na mjere koje se odnose na manje egejske otoke ne dovodeći u pitanje pravilo utvrđeno u članku 17. stavku 1. Uredbe (EU) br. 229/2013.

Prihvatljivi troškovi

- (477) Dodatni troškovi prijevoza poljoprivrednih proizvoda proizvedenih u najudaljenijim regijama i na manjim egejskim otocima prihvatljivi su za nadoknadu pod sljedećim uvjetima:
 - (a) korisnici obavljaju proizvodnu djelatnost u najudaljenijim regijama ili na manjim egejskim otocima;
 - (b) potpore se mogu objektivno unaprijed kvantificirati na temelju fiksnog iznosa, omjera tone po kilometru ili na temelju neke druge relevantne jedinice;
 - (c) dodatni troškovi prijevoza izračunavaju se na temelju putovanja proizvoda unutar granica dotične države članice u prijevoznom sredstvu kojim nastaju najniži troškovi za korisnika, uzimajući u obzir vanjske troškove za okoliš;
 - (d) u najudaljenijim regijama prihvatljivi dodatni troškovi prijevoza mogu uključivati troškove prijevoza poljoprivrednih proizvoda od mjesta proizvodnje do lokacija u najudaljenijim područjima gdje se dalje prerađuju.
- (478) Komisija će prijedloge za dodjelu državnih potpora za troškove koji nisu dodatni troškovi prijevoza, a služe za zadovoljenje potreba najudaljenijih regija i manjih egejskih otoka ispitivati od slučaja do slučaja, na temelju zajedničkih načela ocjenjivanja i posebnih pravnih odredaba koje se primjenjuju na te regije te uzimajući u obzir, prema potrebi, spojivost dotičnih mjera sa strateškim planovima u okviru ZPP-a za dotične regije i njihove učinke na tržišno natjecanje u dotičnim regijama i u drugim dijelovima Unije.

1.3.4. Potpore za okrupnjavanje poljoprivrednog zemljišta

- (479) Komisija će smatrati da su potpore za okrupnjavanje poljoprivrednog zemljišta spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.

Prihvatljivi troškovi

- (480) Prihvatljivi troškovi moraju biti ograničeni na pravne i administrativne troškove te troškove izmjere za okrupnjavanje zemljišta.

Intenzitet potpore

- (481) Intenzitet potpore može iznositi najviše 100 % stvarno nastalih troškova.

1.3.5. Potpore za istraživanje i razvoj u sektoru poljoprivrede

- (482) Komisija će smatrati da su potpore za istraživanje i razvoj u sektoru poljoprivrede spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.

- (483) Ovaj se odjeljak primjenjuje na cijeli sektor poljoprivrede kako je definiran u točki (32) podtočki 9.
- (484) Projekt kojem je dodijeljena potpora mora biti u interesu svih poduzetnika koji posluju u dotičnom sektoru ili podsektoru poljoprivrede.
- (485) Prije datuma početka projekta kojem je dodijeljena potpora na internetu se moraju objaviti sljedeće informacije:
- (a) datum početka projekta kojem je dodijeljena potpora;
 - (b) ciljevi projekta kojem je dodijeljena potpora;
 - (c) približan datum objave očekivanih rezultata projekta kojem je dodijeljena potpora;
 - (d) mjesto na internetu gdje će se objaviti očekivani rezultati projekta kojem je dodijeljena potpora;
 - (e) napomena da su rezultati besplatno dostupni svim poduzetnicima koji posluju u dotičnom sektoru ili podsektoru poljoprivrede.
- (486) Rezultati projekta kojem je dodijeljena potpora moraju biti dostupni na internetu od datuma završetka projekta kojem je dodijeljena potpora ili od datuma na koji se bilo kakve informacije o tim rezultatima daju članovima bilo koje organizacije, ovisno o tome što nastupi prije. Rezultati moraju ostati dostupni na internetu tijekom razdoblja od najmanje pet godina od datuma završetka projekta kojem je dodijeljena potpora.
- (487) Potpora se mora dodijeliti izravno organizaciji za istraživanje i širenje znanja. Mjera ne smije uključivati dodjelu potpore poduzetnicima koji posluju u sektoru poljoprivrede na temelju cijene poljoprivrednih proizvoda.

Prihvatljivi troškovi

- (488) Prihvatljivi troškovi uključuju sljedeće:
- (a) troškove osoblja koji se odnose na istraživače te tehničko i ostalo pomoćno osoblje zaposleno na projektu;
 - (b) troškove instrumenata i opreme, u opsegu i u razdoblju u kojima se upotrebljavaju za projekt; Ako se ti instrumenti i oprema ne upotrebljavaju za projekt tijekom njihova čitavog vijeka trajanja, prihvatljivima se smatraju samo troškovi amortizacije tijekom trajanja projekta, izračunani na temelju općeprihvaćenih računovodstvenih načela;
 - (c) troškove zgrada i zemljišta, u opsegu i u razdoblju u kojima se upotrebljavaju za projekt. Za zgrade se prihvatljivima smatraju samo troškovi amortizacije tijekom trajanja projekta, izračunani na temelju općeprihvaćenih računovodstvenih načela. Za zemljište su prihvatljivi troškovi ustupanja na komercijalnoj osnovi ili stvarno nastali kapitalni troškovi;
 - (d) troškove ugovornih istraživanja, znanja i patenata koji su kupljeni ili pribavljeni na temelju licencijske od drugih strana po tržišnim uvjetima te troškove savjetodavnih i jednakovrijednih usluga koje se koriste isključivo za projekt;
 - (e) dodatne režijske troškove i ostale izdatke za poslovanje, uključujući troškove materijala, potrošne robe i sličnih proizvoda, koji su nastali izravno kao posljedica projekta.

Intenzitet potpore

- (489) Intenzitet potpore mora iznositi najviše 100 % prihvatljivih troškova.

- (490) Potpore za istraživanje i razvoj u sektoru poljoprivrede koje ne ispunjavaju uvjete utvrđene u točkama od (480) do (487) ocijenit će se u skladu s Okvirom za državne potpore za istraživanje i razvoj i inovacije⁷⁶.

Poglavlje 2. Potpore za sektor šumarstva

- (491) Sektor šumarstva nije obuhvaćen područjem primjene članka 42. Ugovora i njegova Priloga I. Na potpore koje države članice dodjeljuju sektoru šumarstva primjenjuju se članci 107., 108. i 109. Ugovora. Iako Prilog I. Ugovoru obuhvaća proizvodnju prirodnog pluta, neobrađenog, drobljenog, granuliranog ili mljevenog, i otpadaka od pluta (tarifni broj KN 4501) i proizvodnju kestena (*Castanea* spp., oznaka KN 08024100), potpore za šumarske djelatnosti povezane s tim stablima mogu biti obuhvaćene područjem primjene ovog poglavlja.
- (492) U skladu s člankom 5. stavkom 1. točkom (b) i člankom 6. stavkom 1. točkama od (d) do (f) i točkom (h) Uredbe o strateškim planovima, potpore za održivo i klimatski prihvatljivo korištenje zemljišta uključuju razvoj šumskih područja i održivo gospodarenje šumama. Cilj je ovog poglavlja osigurati usklađenost s Uredbom o strateškim planovima i njezinim delegiranim i provedbenim aktima te s općim načelima o državnim potporama. Ta načela utječu na prihvatljive troškove i intenzitete potpore u okviru ovog poglavlja.
- (493) Odredbama ovog poglavlja ne dovodi se u pitanje mogućnost dodjele državnih potpora za sektor šumarstva u skladu sa zakonodavstvom Unije koje se odnosi na sve sektore ili na trgovinu i industriju, kako je navedeno u točki (32). Potpore za ulaganja u štednju energije i energiju iz obnovljivih izvora nisu obuhvaćene područjem primjene ovog poglavlja jer bi takve potpore trebale biti u skladu sa Smjernicama o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju iz 2022., osim ako su izuzete od obveze prijave. Ove se Smjernice ne primjenjuju na šumarske industrije.
- (494) Ovo poglavlje obuhvaća potpore za sektor šumarstva iz točke (21) podtočke (b).
- (495) Komisija će u skladu s ovim poglavljem državne potpore za sektor šumarstva financirane isključivo nacionalnim sredstvima proglasiti spojivima s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te posebne zahtjeve utvrđene u odjeljcima od 2.1. do 2.9.
- (496) Međutim, ako se potpore za sektor šumarstva sufinanciraju iz EPFRR-a, Komisija će takve državne potpore proglasiti spojivima s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora, pod uvjetom da ispunjavaju sljedeće uvjete:
- (a) potpore su uključene u strateške planove u okviru ZPP-a izrađene u skladu s Uredbom (EU) br. XXX [Uredba o strateškim planovima] kao potpore koje se sufinanciraju iz EPFRR-a ili kao dodatno nacionalno financiranje takve potpore;
 - (b) potpore se ne dodjeljuju za obrtni kapital, osim ako se pružaju u obliku financijskih instrumenata;
 - (c) potpore se ne dodjeljuju kao operativne potpore, osim ako su u mjerodavnom zakonodavstvu Unije izričito predviđene iznimke;

⁷⁶

SL C 198, 27.6.2014., str. 1.

(b) potpore se ne dodjeljuju poduzetnicima u teškoćama u smislu točke (32) podtočke 15.;

(d) potpore su u skladu s uvjetima utvrđenima u točki (491).

2.1. *Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma*

(497) Komisija će smatrati da su potpore za ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.

(498) Ovaj se odjeljak odnosi na potpore za pošumljavanje i stvaranje šumskih područja, uspostavu, regeneraciju ili obnovu poljoprivredno-šumarskih sustava, sprečavanje i uklanjanje štete nanese šumama uslijed šumskih požara, prirodnih nepogoda, nepovoljnih klimatskih prilika, katastrofalnih događaja, događaja povezanih s klimatskim promjenama, pojave štetnih organizama i izbijanja bolesti, kao i za ulaganja za poboljšanje otpornosti i okolišne vrijednosti, potencijal šumskih ekosustava za ublažavanje i ulaganja u šumarske tehnologije te u preradu, mobilizaciju i stavljanje na tržište šumarskih proizvoda.

(499) Sljedeći troškovi nisu prihvatljivi:

(a) obrtni kapital;

(b) kupnja prava na plaćanja;

(c) kupnja zemljišta za iznos koji premašuje 10 % ukupnih prihvatljivih rashoda za dotičnu operaciju, osim kupnje zemljišta za očuvanje okoliša i očuvanje tla bogatog ugljikom, što može biti prihvatljivo za više od 10 % rashoda;

(d) kamate na dug, osim onih za bespovratna sredstva dana u obliku subvencija kamatne stope ili subvencija naknada za jamstvo;

ulaganja u pošumljavanje koja nisu u skladu s klimatskim i okolišnim ciljevima prema načelima održivoga gospodarenja šumama, kako su navedena u Paneuropskim smjernicama za pošumljavanje i ponovno pošumljavanje⁷⁷.

2.1.1. *Potpore za pošumljavanje i stvaranje šumskih područja*

(500) Komisija će smatrati da su potpore za pošumljavanje i stvaranje šumskih područja spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.

Prihvatljivi troškovi

(501) Potpore pokrivaju troškove stvaranja šuma i šumskih područja na poljoprivrednim i nepoljoprivrednim zemljištima. Osim toga, mogu se dodijeliti potpore u obliku godišnje premije po hektaru za pokrivanje troškova izgubljenog poljoprivrednog prihoda i održavanja, uključujući rana i kasna čišćenja. Troškovi opreme za pošumljavanje i stvaranje šumskih područja mogu se financirati samo u skladu s odjeljkom 2.1.5. Troškovi stvaranja mogu uključivati zamjenu uvenulih jedinki tijekom prve godine. Troškovi održavanja mogu uključivati zamjenu jedinki koje su uginule u malim razmjerima tijekom prvih godina nakon sadnje. Troškovi zamjene jedinki koje su uginule u velikim razmjerima mogu se financirati samo u skladu s odjeljkom 2.1.3.

(502) Potpore se ne mogu dodijeliti za sadnju stabala za nasade kratkih ophodnji, božićnih drveća ili brzorastućih stabala za proizvodnju energije. Zasađene vrste

⁷⁷ <https://foresteurope.org/wp-content/uploads/2016/08/Pan-EuropeanAfforestationReforestationGuidelines.pdf>

moraju biti prilagođene okolišnim i klimatskim uvjetima područja te ispunjavati minimalne okolišne zahtjeve iz točke (501).

(503) U kontekstu pošumljavanja i stvaranja šumskih područja primjenjuju se sljedeći minimalni okolišni zahtjevi:

- (a) pri odabiru vrsta za sadnju, područja i metoda koje će se koristiti moraju se izbjegavati neprimjereno pošumljavanje osjetljivih staništa poput tresetišta i močvarnih područja te negativni utjecaji na područja visoke ekološke vrijednosti, uključujući poljoprivredne površine velike prirodne vrijednosti. Na područjima mreže Natura 2000 u skladu s Direktivom Vijeća 92/43/EEZ i Direktivom 2009/147/EZ mora se dopustiti samo pošumljavanje koje je u skladu s ciljevima upravljanja dotičnim područjima i koje je odobrilo tijelo države članice nadležno za provedbu mreže Natura 2000;
- (b) pri odabiru vrsta, sorti, ekotipova i podrijetla stabala mora se voditi računa o potrebi za otpornošću na klimatske promjene i prirodne nepogode te o pedološkom i hidrološkom stanju dotičnog područja, kao i o potencijalnom invazivnom karakteru dotičnih vrsta u lokalnim uvjetima kako ih definiraju države članice. Od korisnika se mora zahtijevati da štiti šumu i brine se za nju barem tijekom razdoblja za koje je plaćena premija za izgubljeni poljoprivredni prihod i održavanje. To, prema potrebi, mora uključivati njegu, prorjeđivanje ili ispašu u interesu budućeg razvoja šume i reguliranja sukobljavanja s travnatim biljem te izbjegavanje prekomjernog rasta niskog raslinja sklonog zapaljenju. Za brzorastuće vrste države članice moraju odrediti minimalno i maksimalno vrijeme prije sječe. Minimalno vrijeme ne smije biti kraće od 8 godina, a maksimalno vrijeme ne smije biti dulje od 20 godina;
- (c) ako se zbog teških uvjeta u pogledu tla ili teških okolišnih ili klimatskih uvjeta, uključujući uništavanje okoliša, ne može očekivati da će sadnja višegodišnjih drvenastih vrsta dovesti do stvaranja šumskog pokrova kako je definiran u skladu s primjenjivim nacionalnim zakonodavstvom, dotična država članica korisniku može dopustiti da stvori neki drugi drvenasti vegetacijski pokrov, kao što su šiblje ili grmoliko bilje prilagođeni lokalnim uvjetima. Korisnik mora osigurati razinu brige i zaštite jednaku onoj koja je primjenjiva na šume;
- (d) u slučaju operacija pošumljavanja kojima nastaju šume čija veličina premašuje određeni prag, koji određuju države članice, operacija se mora sastojati od jedne od sljedećih aktivnosti:
 - i. sadnje ekološki prilagođenih vrsta i/ili vrsta otpornih na klimatske promjene na dotičnom biogeografskom području, za koje je procjena učinaka pokazala da ne predstavljaju prijetnju za bioraznolikost i usluge ekosustava te da nemaju negativan utjecaj na zdravlje ljudi;
 - ii. sadnje mješavine drvenastih vrsta koja uključuje najmanje 10 % širokolisnih stabala po površini ili najmanje tri drvenaste vrste ili sorte, od kojih ona najmanje brojna pokriva barem 10 % površine.

(504) Prijava Komisiji trebala bi sadržavati detaljan opis kojim se dokazuje sukladnost s uvjetima utvrđenima u točki (501) te obrazloženja za eventualna odstupanja.

Intenzitet potpore

(505) Potpore se mogu odobriti za najviše 100 % prihvatljivih troškova.

2.1.2. Potpore za uspostavu, regeneraciju ili obnovu poljoprivredno-šumarskih sustava

- (506) Komisija će smatrati da su potpore za uspostavu, regeneraciju ili obnovu poljoprivredno-šumarskih sustava spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
- (507) Potpore se mogu dodijeliti za uspostavu sustava korištenja zemljišta u kojima se na istom zemljištu uzgajaju stabla i obavljaju poljoprivredne djelatnosti, kako je definirano u točki (32) podtočki (10).

Prihvatljivi troškovi

- (508) Potpore pokrivaju troškove uspostave, regeneracije ili obnove, a može se dodijeliti i godišnja premija po hektaru za pokrivanje troškova održavanja.
- (509) Države članice moraju odrediti strukturu i sastav poljoprivredno-šumarskog sustava uzimajući u obzir lokalne pedoklimatske i okolišne uvjete, šumske vrste i potrebu da se osigura održivo korištenje zemljišta za poljoprivredu.

Intenzitet potpore

- (510) Potpore mogu iznositi najviše 100 % prihvatljivih troškova.

2.1.3. Potpore za sprečavanje i uklanjanje štete nanесene šumama uslijed šumskih požara, prirodnih nepogoda, nepovoljnih klimatskih prilika koje se mogu izjednačiti s prirodnom nepogodom, drugih nepovoljnih klimatskih prilika, organizama štetnih za bilje, katastrofalnih događaja i događaja povezanih s klimatskim promjenama te za ulaganja u održavanje zdravlja šuma

- (511) Komisija će smatrati da su potpore za sprečavanje i uklanjanje štete nanесene šumama uslijed šumskih požara, prirodnih nepogoda, nepovoljnih klimatskih prilika koje se mogu izjednačiti s prirodnom nepogodom, drugih nepovoljnih klimatskih prilika, organizama štetnih za bilje, katastrofalnih događaja i događaja povezanih s klimatskim promjenama te za ulaganja u održavanje zdravlja šuma spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 2. točkom (b) ili, ovisno o slučaju, člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.

Prihvatljivi troškovi

- (512) Potporama se mogu pokriti troškovi ulaganja u mjere sprečavanja i obnove, kao što su:
 - (a) uspostava zaštitne infrastrukture; kad je riječ o protupožarnim prosjecima, potpore mogu obuhvaćati i potpore za troškove održavanja; potpore se ne mogu dodijeliti za aktivnosti povezane s poljoprivredom na područjima koja su obuhvaćena poljoprivredno-okolišno-klimatskim obvezama;
 - (b) lokalne aktivnosti manjih razmjera za sprečavanje požara ili drugih prirodnih opasnosti, uključujući troškove korištenja životinja za ispašu, kao što su staje, pojilice, ograde i prijevoz životinja;
 - (c) uspostava i poboljšanje kapaciteta za praćenje šumskih požara, štetnih organizama i bolesti te komunikacijske opreme;
 - (d) obnova šumskog potencijala oštećenog požarima, prirodnim nepogodama, nepovoljnim klimatskim prilikama koje se mogu izjednačiti s prirodnom nepogodom, drugim nepovoljnim klimatskim prilikama, organizmima štetnima za bilje, katastrofalnim događajima i događajima povezanim s klimatskim promjenama. U slučaju štete nastale zbog nepovoljnih klimatskih prilika koje se mogu izjednačiti s prirodnom nepogodom, bolesti

životinja ili organizama štetnih za bilje, ako se šteta može povezati s klimatskim promjenama, korisnici bi trebali nastojati u obnovu uključiti mjere prilagodbe klimatskim promjenama kako bi se šteta i gubici nastali zbog sličnih događaja u budućnosti sveli na najmanju moguću mjeru.

- (e) troškovi ulaganja povezanih s održavanjem zdravlja šuma.
- (513) U slučaju obnove šumskog potencijala iz točke (510) podtočke (d) potpore moraju biti uvjetovane službenim priznanjem nadležnih javnih tijela dotične države članice da je nastupio barem jedan događaj naveden u toj točki.
- (514) U slučaju potpora za sprečavanje štete na šumi uslijed organizama štetnih za bilje, rizik od pojave organizma šetnog za bilje mora biti potkrijepljen znanstvenim dokazima i mora ga potvrditi javna znanstvena organizacija. Ako je to relevantno, u prijavi se mora navesti popis štetnih organizama koji mogu uzrokovati pojavu organizma šetnog za bilje.
- (515) Prihvatljive operacije moraju biti u skladu s planom zaštite šuma koji su izradile države članice.
- (516) Za potpore za sprečavanje požara prihvatljiva su samo šumska područja obuhvaćena planom zaštite šuma koji je izradila dotična država članica.
- (517) Potpore se ne mogu dodijeliti za gubitak prihoda uslijed požara, prirodnih nepogoda, nepovoljnih klimatskih prilika koje se mogu izjednačiti s prirodnom nepogodom, drugih nepovoljnih klimatskih prilika, organizama štetnih za bilje, katastrofalnih događaja i događaja povezanih s klimatskim promjenama.

Intenzitet potpore

- (518) Potpore se mogu dodijeliti za najviše 100 % prihvatljivih troškova.
- (519) Potpore dodijeljene za prihvatljive troškove iz točke (510) podtočke (d) i ostala plaćanja koja je primio korisnik, uključujući plaćanja na temelju drugih nacionalnih mjera ili mjera Unije ili na temelju polica osiguranja za iste prihvatljive troškove, ograničeni su na 100 % prihvatljivih troškova.

2.1.4. Potpore za ulaganja za poboljšanje otpornosti i okolišne vrijednosti šumskih ekosustava

- (520) Komisija će smatrati da su potpore za ulaganja za poboljšanje otpornosti i okolišne vrijednosti šumskih ekosustava spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.

Prihvatljivi troškovi

- (521) Ulaganja moraju biti usmjerena na ostvarenje okolišnih obveza s ciljem pružanja usluga ekosustava, povećanja vrijednosti javnog prostora šuma i šumskih površina na dotičnom području ili poboljšanja potencijala ekosustava za ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu klimatskim promjenama, bez isključivanja dugoročnih gospodarskih koristi.

Intenzitet potpore

- (522) Potpore se mogu dodijeliti za najviše 100 % prihvatljivih troškova.

2.1.5. Potpore za ulaganja u šumarske tehnologije te u preradu, mobilizaciju i stavljanje na tržište šumarskih proizvoda

- (523) Komisija će smatrati da su potpore za ulaganja kojima se povećava potencijal šumarstva ili ulaganja u preradu, mobilizaciju i stavljanje na tržište šumarskih proizvoda spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.

Prihvatljivi troškovi

- (524) Potpore se mogu dodijeliti za ulaganja kojima se povećava potencijal šumarstva ili koja su povezana s preradom, mobilizacijom i stavljanjem na tržište kojima se povećava vrijednost šumarskih proizvoda.
- (525) Ulaganja povezana s povećanjem gospodarske vrijednosti šuma moraju biti opravdana u odnosu na očekivana poboljšanja šuma na jednom ili više gospodarstava i mogu uključivati ulaganja u strojeve za žetvu i žetvene prakse povoljne za tlo i resurse.
- (526) Ulaganja povezana s korištenjem drva kao sirovine ili izvora energije moraju biti ograničena na sve radne operacije prije industrijske prerade.

Intenzitet potpore

- (527) Intenzitet potpore ne smije premašiti 65 % iznosa prihvatljivih troškova. Može se povećati na najviše 80 % za ulaganja u najudaljenije regije ili manje egejske otoke.

2.1.6. Potpore za ulaganja u infrastrukturu povezanu s razvojem, modernizacijom ili prilagodbom šumarstva

- (528) Komisija će smatrati da su potpore za ulaganja u infrastrukturu povezanu s razvojem, modernizacijom ili prilagodbom šumarstva spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.

Prihvatljivi troškovi

- (529) Potpore pokrivaju ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu koja se odnose na infrastrukturu povezanu s razvojem, modernizacijom ili prilagodbom šumarstva, uključujući pristup šumskom zemljištu i okrupnjavanje i poboljšanje zemljišta, kao i na opskrbu održivom energijom, energetske učinkovitost, opskrbu energijom i vodom te korištenje stoke umjesto strojeva.

Intenzitet potpore

- (530) U slučaju neproduktivnih ulaganja, ulaganja usmjerenih isključivo na poboljšanje okolišne vrijednosti šuma i ulaganja za šumske ceste koje su besplatno otvorene za javnost i doprinose multifunkcionalnim aspektima šume intenzitet potpore ograničen je na 100 % prihvatljivih troškova. Intenzitet potpore ograničen je na 80 % za ulaganja u najudaljenije regije ili manje egejske otoke te na 65 % prihvatljivih troškova u svim ostalim slučajevima.

2.2. Potpore za nedostatke specifične za određeno područje koji proizlaze iz određenih obveznih zahtjeva na šumskim područjima

- (531) Komisija će smatrati da su potpore povezane s plaćanjima za nedostatke specifične za određeno područje koji proizlaze iz zahtjeva na temelju provedbe direktiva 92/43/EEZ, 2009/147/EZ ili 2000/60/EZ spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora s ciljem doprinosa postizanju jednog ili više specifičnih ciljeva utvrđenih u članku 6. [XXX] Uredbe [Uredba o strateškim planovima] ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.

Korisnici potpora

- (532) Potpore se mogu dodijeliti posjednicima šuma, upraviteljima šuma i njihovim udruženjima.

Prihvatljivi troškovi

- (533) Potpore u okviru ove mjere moraju se dodjeljivati godišnje i po hektaru šume kako bi se korisnicima u potpunosti ili djelomično nadoknadili dodatni nastali troškovi i izgubljeni prihod koji su posljedica nedostataka specifičnih za dotična područja, uključujući transakcijske troškove.
- (534) Za potporu mogu biti prihvatljiva sljedeća područja:
 - (a) šumska područja mreže Natura 2000 određena u skladu s Direktivom 92/43/EEZ i Direktivom 2009/147/EZ;
 - (b) ostala razgraničena zaštićena prirodna područja s ograničenjima u pogledu okoliša koja se primjenjuju na šume, a koja doprinose provedbi članka 10. Direktive 92/43/EEZ, pod uvjetom da ta područja ne premašuju 5 % područja mreže Natura 2000 obuhvaćenih teritorijalnim područjem svakog strateškog plana u okviru ZPP-a.

Intenzitet potpore

- (535) Dodatni troškovi i izgubljeni prihod iz točke (531) izračunavaju se na temelju ograničenja koja proizlaze iz direktiva 92/43/EEZ, 2009/147/EZ i 2000/60/EZ.
 - (536) Intenzitet potpore ograničen je na 100 % prihvatljivih troškova.
- 2.3. *Potpore za šumarsko-okolišne i klimatske usluge i očuvanje šuma*
- (537) Komisija će smatrati da su potpore za šumarsko-okolišne i klimatske usluge i druge obveze upravljanja spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
 - (538) Potpore pokrivaju dobrovoljne obveze upravljanja za koje se smatra da su korisne za postizanje jednog ili više specifičnih ciljeva povezanih s klimom i okolišem iz članka 6. [XXX] Uredbe [Uredba o strateškim planovima] koji nadilaze relevantne obvezne zahtjeve utvrđene u nacionalnom zakonodavstvu u području šumarstva ili u drugom relevantnom nacionalnom zakonodavstvu ili zakonodavstvu Unije. Mjerodavni obvezni zahtjevi moraju biti navedeni i opisani u prijavi državne potpore Komisiji.
 - (539) Obveze se moraju preuzeti na razdoblje od pet do sedam godina. Međutim, ako je to potrebno i opravdano, države članice za određene vrste obveza mogu odrediti dulje razdoblje. U opravdanim slučajevima, npr. u slučaju šumskih genetskih resursa, države članice u prijavi državne potpore mogu odrediti kraće razdoblje od najmanje godinu dana. Prihvatljive su i intervencije upravljanja koje su potrebne samo jedanput ili nekoliko puta tijekom šumskog ciklusa.

Prihvatljivi troškovi i oblici potpora

- (540) Prihvatljivi troškovi mogu se izračunati:
 - (a) ili kao potpuna ili djelomična nadoknada dodatnih troškova i izgubljenog prihoda korisnika koji proizlaze iz preuzetih obveza. Prema potrebi, potpore mogu pokrivati i transakcijske troškove u vrijednosti do 20 % premije potpore plaćene za šumarsko-okolišne obveze. Potporama se mogu pokriti zajednički programi i programi plaćanja na temelju rezultata, kao što su programi sekvestracije ugljika, kako bi se korisnike potaknulo da ostvare znatno poboljšanje kvalitete okoliša u većem opsegu ili na mjerljiv način. Osim nadoknade, može se dodijeliti poticajno plaćanje, koje ne smije premašiti 20 % nadoknade;

- (b) ili na temelju vrijednosti šumarsko-okolišnih i klimatskih usluga za koje tržište ne plaća naknadu, uključujući zajedničke programe i programe plaćanja na temelju rezultata, kao što su programi sekvenciranja ugljika.
- (541) U opravdanim slučajevima, na primjer za operacije koje se odnose na očuvanje okoliša, potpore se mogu dodijeliti kao jednokratno plaćanje po jedinici za obveze odricanja od komercijalne upotrebe stabala i šuma, koje se izračunava na temelju dodatnih nastalih troškova i izgubljenog prihoda.
- (542) Potpore se mogu odobriti za očuvanje i promicanje šumskih genetskih resursa za operacije koje nisu obuhvaćene točkama od (535) do (539).
- (543) Operacije za očuvanje genetskih resursa u šumarstvu moraju obuhvaćati sljedeće:
 - (a) ciljne mjere: mjere kojima se promiče očuvanje *in situ* i očuvanje *ex situ*, karakterizacija, prikupljanje i korištenje genetskih resursa u šumarstvu, uključujući internetske popise genetskih resursa koji se trenutačno čuvaju *in situ*, uključujući očuvanje na šumarskom gospodarstvu, te zbirke i baza podataka *ex situ*;
 - (b) usklađene mjere: mjere kojima se promiče razmjena informacija među nadležnim organizacijama država članica radi očuvanja, karakterizacije, prikupljanja i korištenja genetskih resursa u šumarstvu Unije;
 - (c) popratne mjere: informativne aktivnosti i aktivnosti diseminacije i savjetovanja u kojima sudjeluju nevladine organizacije i drugi relevantni dionici te tečajevi i pripremanje tehničkih izvješća.

Intenzitet potpore

- (544) Maksimalni intenzitet potpore je sljedeći:
 - (a) do 120 % prihvatljivih troškova za usluge povezane s bioraznolikošću, klimom, vodom ili tlom te za zajedničke programe i programe plaćanja na temelju rezultata, kao što su programi sekvenciranja ugljika;
 - (b) do iznosa vrijednosti šumarsko-okolišnih i klimatskih usluga za koje tržište ne plaća naknadu, u slučaju programa za koje se prihvatljivi troškovi izračunavaju na temelju točke (540) podtočke (b);
 - (c) do 100 % prihvatljivih troškova za očuvanje i promicanje šumskih genetskih resursa i u svim drugim slučajevima.

2.4. Potpore za razmjenu znanja i informativne aktivnosti u sektoru šumarstva

- (545) Komisija će smatrati da su potpore za razmjenu znanja i informativne aktivnosti u sektoru šumarstva spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
- (546) Države članice moraju osigurati da su mjere koje se podupiru na temelju ovog odjeljka usklađene s opisom AKIS-a iz strateškog plana u okviru ZPP-a.
- (547) Potporama iz ovog odjeljka mogu se pokriti troškovi svih relevantnih djelovanja za promicanje inovacija, osposobljavanja i savjetovanja, izrade i ažuriranja planova i studija te razmjene i širenja znanja i informacija kojima se doprinosi postizanju jednog ili više specifičnih ciljeva utvrđenih u članku 6. [XXX] Uredbe o strateškim planovima. Države članice moraju osigurati da su savjeti nepristrani i da savjetnici nisu u sukobu interesa.
- (548) Potporama se mogu pokriti kratkoročne razmjene u gospodarenju šumama te posjeti šumama. Takve sheme i posjeti moraju biti posebno usmjereni na metode

ili tehnologije održivog šumarstva, razvoj novih poslovnih prilika i novih tehnologija te poboljšanje otpornosti šuma.

Intenzitet potpore

(549) Intenzitet potpore mora biti ograničen na 100 % prihvatljivih troškova.

2.5. *Potpore za savjetodavne usluge u sektoru šumarstva*

(550) Komisija će smatrati da su potpore za savjetodavne usluge u sektoru šumarstva spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.

(551) Države članice moraju osigurati da su mjere koje se podupiru na temelju ovog odjeljka usklađene s opisom AKIS-a iz strateškog plana u okviru ZPP-a.

(552) Savjetodavne usluge moraju obuhvaćati gospodarsku, okolišnu i socijalnu dimenziju te pružati najnovije tehnološke i znanstvene informacije koje su nastale kao rezultat istraživanja i inovacija.

(553) Države članice moraju osigurati da su savjeti nepristrani i da savjetnici nisu u sukobu interesa.

(554) Potpore se moraju dodijeliti u obliku subvencioniranih usluga.

Prihvatljivi troškovi

(555) Potpore će se dodijeliti kako bi se posjednicima šuma pomoglo da korištenjem savjetodavnih usluga poboljšaju gospodarske rezultate, okolišnu učinkovitost te klimatske prednosti i otpornost svojega gospodarstva, poduzeća ili ulaganja. Potpore se mogu dodijeliti i za izradu planova gospodarenja šumama.

(556) Savjeti posjednicima šuma moraju biti povezani s barem jednim specifičnim ciljem u skladu s člankom 6. [XXX] Uredbe XXX [Uredba o strateškim planovima] i obuhvaćati barem relevantne obveze iz Direktive 92/43/EEZ, Direktive 2009/147/EZ i Direktive 2000/60/EZ. Osim toga, mogu se odnositi na pitanja povezana s gospodarskom i okolišnom učinkovitošću šumarskoga gospodarstva.

Intenzitet potpore

(557) Intenzitet potpore mora biti ograničen na 100 % prihvatljivih troškova, pod uvjetom da potpora ne premašuje 200 000 EUR po poduzetniku tijekom bilo kojeg trogodišnjeg razdoblja.

2.6. *Potpore za suradnju u sektoru šumarstva*

(558) Komisija će smatrati da su potpore za suradnju u sektoru šumarstva spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.

(559) Potpore se mogu dodijeliti samo za promicanje suradnje koja doprinosi postizanju jednog ili više ciljeva utvrđenih u članku 6. [XXX] Uredbe XXX [Uredba o strateškim planovima].

(560) Potpore bi trebalo dodjeljivati u cilju promicanja suradnje u kojoj sudjeluju najmanje dva subjekta, neovisno o tome posluju li u sektoru šumarstva ili u sektorima šumarstva i poljoprivrede, ali pod uvjetom da suradnja koristi samo sektoru šumarstva ili sektorima šumarstva i poljoprivrede. Suradnja konkretno može imati sljedeće oblike:

- (a) načini suradnje među različitim poduzetnicima u sektoru šumarstva i drugim subjektima koji posluju u sektorima poljoprivrede i šumarstva koji doprinose postizanju jednog ili više specifičnih ciljeva utvrđenih u članku 6.

[XXX] Uredbe [Uredba o strateškim planovima], uključujući skupine proizvođača i zadruge;

- (b) stvaranje klastera i mreža.

Potpore se neće dodjeljivati za suradnju koja uključuje samo istraživačka tijela.

- (561) Potpore će se dodjeljivati za suradnju koja se odnosi osobito na sljedeće djelatnosti:
 - (a) pilot-projekte;
 - (b) razvoj novih proizvoda, praksi, procesa i tehnologija u sektoru šumarstva;
 - (c) suradnju među malim subjektima u sektoru šumarstva u organizaciji zajedničkih radnih postupaka i zajedničkom korištenju objekata i resursa;
 - (d) horizontalnu i vertikalnu suradnju među subjektima u lancu opskrbe radi uspostave i razvoja kratkih lanaca opskrbe i lokalnih tržišta;
 - (e) promidžbene aktivnosti u lokalnom kontekstu povezane s razvojem kratkih lanaca opskrbe i lokalnih tržišta;
 - (f) zajedničko djelovanje s ciljem ublažavanja klimatskih promjena ili prilagodbe tim promjenama;
 - (g) provedbu strategija lokalnog razvoja, osim onih koje su navedene u članku 32. Uredbe (EU) 2021/1060, pogotovo putem skupina javnih i privatnih partnera, osim onih iz članka 25. stavka 2. točke (b) Uredbe o strateškim planovima.
- (562) Potpore za stvaranje klastera i mreža moraju se dodijeliti samo novoformiranim klasterima i mrežama te onima koji započinju novu djelatnost.
- (563) Potpore za uspostavu i razvoj kratkih lanaca opskrbe, kako su navedene u točki (559) podtočkama (d) i (e), moraju pokrivati samo lance opskrbe u kojima između posjednika/upravitelja šume i potrošača djeluje najviše jedan posrednik.
- (564) Potpore na temelju ovog odjeljka trebale bi biti u skladu s člancima od 206. do 210. Uredbe (EU) br. 1308/2013.

Prihvatljivi troškovi i intenzitet potpore

- (565) Potpore pokrivaju sljedeće prihvatljive troškove, u mjeri u kojoj se oni odnose na šumarske djelatnosti:
 - (a) troškove studija dotičnog područja, studija izvedivosti te izrade poslovnog plana ili strategije lokalnog razvoja, osim strategija iz članka 32. Uredbe (EU) 2021/1060;
 - (b) tekuće troškove suradnje, kao što je plaća „koordinatora”;
 - (c) troškove planiranih operacija;
 - (d) troškove promidžbenih aktivnosti;
 - (e) troškove izrade planova gospodarenja šumama ili jednakovrijednih instrumenata.
- (566) Potpore moraju biti ograničene na razdoblje od najviše sedam godina, osim za djelatnosti iz točke (559) podtočke (g) i zajednička djelovanja u području okoliša i klime u opravdanim slučajevima kako bi se postigli specifični okolišni i klimatski ciljevi utvrđeni u članku 6. stavku 1. točkama (d), (e) i (f) Uredbe XXX [Uredba o strateškim planovima].
- (567) Troškovi operacija iz točke (563) podtočke (c) koji se sastoje od ulaganja, a posebno izravni troškovi određenih projekata povezanih s provedbom plana gospodarenja šumama ili jednakovrijednog instrumenta, moraju biti ograničeni

na prihvatljive troškove i maksimalne intenzitete potpore za ulaganje u sektoru šumarstva, kako je utvrđeno u odjeljku 2.1. ovog dijela o potporama za ulaganje.

(568) Intenzitet potpore mora biti ograničen na 100 % prihvatljivih troškova.

2.7. *Početne potpore za skupine i organizacije proizvođača u sektoru šumarstva*

(569) Komisija će smatrati da su početne potpore za skupine i organizacije proizvođača sektoru šumarstva spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.

(570) Za potporu su prihvatljive samo skupine ili organizacije proizvođača koje je na temelju podnesenog poslovnog plana službeno priznalo nadležno tijelo dotične države članice. Potpore se moraju dodijeliti uz obvezu države članice da provjeri jesu li ciljevi poslovnog plana postignuti u roku od pet godina od datuma priznanja skupine ili organizacije proizvođača.

(571) Dogovori, odluke i drugi postupci dogovoreni u okviru skupine ili organizacije proizvođača moraju biti u skladu s relevantnim odredbama prava o tržišnom natjecanju, a posebno s člancima 101. i 102. Ugovora.

(572) Potpore se ne smiju dodijeliti:

- (a) proizvodnim organizacijama, subjektima ili tijelima, kao što su trgovačka društva ili zadruge, čiji je cilj upravljanje jednim ili više šumarskih gospodarstava i koje stoga treba smatrati jednim proizvođačem;
- (b) drugim šumarskim udruženjima koja obavljaju zadatke kao što su uzajamna potpora i usluge gospodarenja šumama na gospodarstvima članova, a koja nisu uključena u zajedničku prilagodbu ponude tržištu.

Korisnici potpora

(573) Potpore su ograničene na skupine i organizacije proizvođača koje su MSP-ovi. Komisija neće odobriti državne potpore za troškove iz ovog odjeljka u korist velikih poduzeća.

(574) Umjesto pružanja potpora skupinama ili organizacijama proizvođača, potpore u visini do istog ukupnog iznosa mogu se dodijeliti izravno proizvođačima kao nadoknada za njihove doprinose troškovima vođenja skupina ili organizacija tijekom prvih pet godina od osnivanja dotične skupine.

Prihvatljivi troškovi

(575) Prihvatljivi troškovi mogu uključivati troškove najma primjerenih prostora, nabavu uredske opreme, troškove administrativnog osoblja, režijske troškove, pravne i administrativne troškove, stjecanje računalnog hardvera te stjecanje ili naknade za korištenje računalnog softvera, usluga u oblaku i sličnih rješenja. Ako se prostori kupuju, prihvatljivi troškovi za te prostore moraju biti ograničeni na troškove najma po tržišnim cijenama. Potpore se ne smiju isplatiti za troškove nastale nakon isteka pet godina od datuma kada je nadležno tijelo priznalo skupinu ili organizaciju proizvođača na temelju njezina poslovnog plana.

(576) Ako se potpora isplaćuje u godišnjim obrocima, države članice zadnji obrok isplaćuju tek nakon što provjere je li taj poslovni plan ispravno proveden.

Intenzitet potpore

(577) Intenzitet potpore može biti najviše 100 % prihvatljivih troškova.

(578) Ukupni iznos potpore mora biti ograničen na 500 000 EUR.

2.8. *Ostale potpore sektoru šumarstva s ekološkim, zaštitnim i rekreacijskim ciljevima*

(579) Komisija će smatrati da su mjere državnih potpora čiji je glavni cilj održavanje, poboljšanje ili obnova ekoloških, zaštitnih i rekreacijskih funkcija šuma,

bioraznolikosti i zdravog šumskog ekosustava, spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako su zadovoljeni uvjeti utvrđeni u ovom odjeljku.

- (580) Države članice moraju dokazati da mjere izravno doprinose održavanju ili obnovi ekoloških, zaštitnih i rekreacijskih funkcija šuma, bioraznolikosti i zdravog šumskog ekosustava.
- (581) Potpore na temelju ovog odjeljka ne mogu se dodijeliti šumarskim industrijama ili za komercijalno isplativo izvlačenje drvne sirovine ili za prijevoz drvne sirovine ili preradu drva ili drugih šumskih resursa u proizvode ili za proizvodnju energije. Potpore se ne mogu dodijeliti za sječu čiji je primarni cilj komercijalno isplativo izvlačenje drvne sirovine ili za sadnju novih stabala pri čemu se posječena stabla zamjenjuju jednakovrijednim stablima.

Intenzitet potpore

- (582) Potpore za sve mjere opisane u ovom odjeljku mogu se dodijeliti za najviše 100 % prihvatljivih troškova.

2.8.1. Potpore za posebne šumske mjere i intervencije čiji je glavni cilj doprinijeti održavanju ili obnovi šumskog ekosustava i bioraznolikosti ili tradicionalnog krajobraza

- (583) Komisija će smatrati da su potpore za sadnju, obrezivanje, prorjeđivanje i sječu stabala i druge vegetacije u postojećim šumama, uklanjanje srušenih stabala i troškove planiranja povezane s tim mjerama, potpore za troškove tretiranja i sprečavanja širenja štetnih organizama i bolesti stabala te potpore za otklanjanje štete nastale zbog štetnih organizama i bolesti stabala spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja i zajednička pravila utvrđena u točkama od (577) do (579) te ako je glavni cilj tih mjera doprinijeti održavanju ili obnovi šumskog ekosustava i bioraznolikosti ili tradicionalnog krajobraza.
- (584) Potpore za troškove tretiranja i sprečavanja širenja štetnih organizama i bolesti stabala te potpore za otklanjanje štete nastale zbog štetnih organizama i bolesti stabala mogu se dodijeliti za sljedeće prihvatljive troškove:
 - (a) troškove za preventivne mjere i mjere tretiranja, uključujući pripremu tla za ponovnu sadnju, te proizvode, uređaje i materijale potrebne za takve mjere. Moraju se poštovati načela integrirane zaštite bilja utvrđena u članku 14. i Prilogu III. Direktivi 2009/128/EZ, posebno u pogledu upotrebe sredstava za zaštitu bilja, kako je propisano člankom 55. Uredbe (EZ) br. 1107/2009;
 - (b) gubitak stabala i troškove sadnje novih stabala do tržišne vrijednosti stabala koja su uništena prema nalogu vlasti radi borbe protiv dotične bolesti ili štetnog organizma. Pri izračunavanju gubitka prirasta u obzir se može uzeti potencijalni prirast uništenih stabala do uobičajene dobi za sječu.

2.8.2. Potpore za održavanje i poboljšanje kvalitete tla te za osiguranje uravnoteženog i zdravog rasta stabala u sektoru šumarstva

- (585) Komisija će smatrati da su potpore za održavanje i poboljšanje kvalitete tla te za osiguranje uravnoteženog i zdravog rasta stabala u sektoru šumarstva spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica, zajednička pravila utvrđena u točkama od (577) do (579) te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.

- (586) Potpore se mogu dodijeliti za održavanje i poboljšanje kvalitete tla u šumama te za osiguranje uravnoteženog i zdravog rasta stabala.
 - (587) Mjere mogu uključivati poboljšanje tla gnojdbom i drugim vrstama obrade kako bi se zadržala njegova prirodna ravnoteža, smanjila pretjerana gustoća vegetacije te osiguralo dostatno zadržavanje vode i primjerena drenaža. Države članice trebale bi dokazati da mjere ne smanjuju bioraznolikost, ne uzrokuju ispiranje hranjivih tvari niti štetno utječu na prirodne vodene ekosustave ili vodozaštitna područja.
 - (588) Potporama se mogu pokriti troškovi planiranja takvih mjera.
- 2.8.3. *Obnova i održavanje prirodnih staza, elemenata i obilježja krajobraza te prirodnog staništa za životinje u sektoru šumarstva*
- (589) Komisija će smatrati da su potpore za obnovu i održavanje prirodnih staza, elemenata i obilježja krajobraza te prirodnog staništa za životinje u sektoru šumarstva spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica, zajednička pravila utvrđena u točkama od (577) do (579) te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
 - (590) Potpore se mogu dodijeliti za obnovu i održavanje prirodnih staza, elemenata i obilježja krajobraza te prirodnog staništa za životinje, uključujući troškove planiranja.
 - (591) Iz te vrste potpora isključene su mjere čiji je cilj provedba Direktive 92/43/EEZ i Direktive 2009/147/EZ jer bi se one trebale provesti u skladu s uvjetima iz odjeljka 2.2. ovog dijela.
- 2.8.4. *Potpore za održavanje cesta radi sprečavanja šumskih požara*
- (592) Komisija će smatrati da su potpore za održavanje cesta spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica, zajednička pravila utvrđena u točkama od (577) do (579) te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
 - (593) Potpore za održavanje cesta trebale bi imati cilj sprečavanja šumskih požara. U prijavi državne potpore Komisiji trebalo bi dokazati vezu između cilja potpore i održavanja cesta.
- 2.8.5. *Potpore za otklanjanje štete u šumama koju su prouzročile zaštićene životinje*
- (594) Komisija će smatrati da su potpore za otklanjanje štete u šumama koju su prouzročile zaštićene životinje spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica, zajednička pravila utvrđena u točkama od (577) do (579) te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.
 - (595) Kako bi se ublažio rizik od narušavanja tržišnog natjecanja i dao poticaj za smanjenje rizika na najmanju moguću mjeru, od korisnika se zahtijeva minimalni doprinos. Taj doprinos mora biti u obliku preventivnih mjera, kao što su zaštitne ograde ako je to moguće, koje su razmjerne riziku od štete koju su prouzročile zaštićene životinje na dotičnom šumskom području. Ako nisu moguće razumne preventivne mjere, dotična država članica u prijavi državne potpore Komisiji mora dokazati nemogućnost poduzimanja takvih preventivnih mjera kako bi se potpora smatrala spojivom.
 - (596) Mora se utvrditi izravna uzročna veza između pretrpljene štete i ponašanja životinja.

(597) Programi potpora koji se odnose na određeni štetni događaj moraju se uspostaviti u roku od tri godine od nastupanja događaja koji je prouzročio štetu. Potpore se moraju isplatiti u roku od četiri godine od tog datuma.

(598) Šteta se mora izračunati na razini pojedinačnog korisnika.

Prihvatljivi troškovi

(599) Prihvatljivi troškovi obuhvaćaju iznos štete koja je nastala kao izravna posljedica događaja koji je prouzročio štetu, prema procjeni javnog tijela, neovisnog stručnjaka kojeg priznaje davatelj potpore ili osiguravajućeg društva.

(600) Šteta može uključivati sljedeće:

- (a) štetu na živim stablima. Potpore se mogu dodijeliti kao nadoknada za gubitak stabala i troškove sadnje novih stabala do tržišne vrijednosti stabala koja su uništile zaštićene životinje. Pri izračunavanju tržišne vrijednosti gubitka prirasta u obzir se može uzeti potencijalni prirast uništenih stabala do uobičajene dobi za sječu;
- (b) ostale troškove korisnika nastale zbog događaja koji je prouzročio štetu, kao što su mjere tretiranja, uključujući pripremu tla za ponovnu sadnju, te proizvodi, uređaji i materijali potrebni za takve operacije;
- (c) materijalnu štetu na sljedećoj imovini: šumarskoj opremi, strojevima i zgradama. Izračun materijalne štete mora se temeljiti na troškovima popravka ili gospodarskoj vrijednosti zahvaćene imovine prije događaja koji je prouzročio štetu. Ne smije premašiti troškove popravka ili iznos smanjenja poštene tržišne vrijednosti uslijed događaja koji je prouzročio štetu, to jest razliku između vrijednosti imovine neposredno prije i neposredno nakon tog događaja.

(601) Od tog se iznosa moraju oduzeti svi troškovi koji nisu nastali zbog šetnog događaja i koje bi korisnik i inače imao.

(602) Preventivne mjere za sprečavanje štete u šumama koju su prouzročile zaštićene životinje mogu se poduprijeti na temelju odjeljka 2.1.4. ovog dijela kao mjere povezane sa zaštitom staništa i bioraznolikošću.

(603) Potpore za obnovu štete u šumama koju su prouzročile zaštićene životinje mogu se dodijeliti ako su ispunjeni uvjeti utvrđeni u odjeljku 2.1.3.

(604) Potpore i ostala plaćanja primljena radi nadoknade štete, uključujući plaćanja na temelju nacionalnih mjera ili mjera Unije ili na temelju polica osiguranja, ograničeni su na 100 % prihvatljivih troškova.

2.9. Potpore u sektoru šumarstva usklađene s mjerama potpore za poljoprivredu

(605) Komisija je u prošlosti utvrdila svoj pristup da se za određene mjere potpore koje manje narušavaju tržišno natjecanje na sektore poljoprivrede i šumarstva primjenjuju zajednička pravila.

(606) Stoga će Komisija potpore za istraživanje i razvoj u sektoru šumarstva i potpore za okrupnjavanje šumskog zemljišta smatrati spojivima s unutarnjim tržištem ako su ispunjeni uvjeti utvrđeni u odjeljcima 2.9.1. i 2.9.2.

(607) Intenzitet potpore mora biti ograničen na 100 % prihvatljivih troškova.

2.9.1. Potpore za istraživanje i razvoj u sektoru šumarstva

(608) Komisija će smatrati da su potpore za istraživanje i razvoj u sektoru šumarstva spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica, uvjet utvrđen u točki (607) te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.

- (609) Projekt kojem je dodijeljena potpora treba biti u interesu svih poduzetnika koji posluju u dotičnim sektorima ili podsektorima šumarstva.
- (610) Prije datuma početka projekta kojem je dodijeljena potpora na internetu se moraju objaviti sljedeće informacije:
- (a) datum početka projekta kojem je dodijeljena potpora;
 - (b) ciljevi projekta kojem je dodijeljena potpora;
 - (c) približan datum objave očekivanih rezultata projekta kojem je dodijeljena potpora;
 - (d) mjesto gdje će se objaviti očekivani rezultati projekta kojem je dodijeljena potpora;
 - (e) napomena da su rezultati projekta kojem je dodijeljena potpora besplatno dostupni svim poduzetnicima koji posluju u dotičnom sektoru ili podsektoru šumarstva.
- (611) Rezultati projekta kojem je dodijeljena potpora moraju biti dostupni na internetu od datuma završetka projekta kojem je dodijeljena potpora ili od datuma na koji se bilo kakve informacije o tim rezultatima daju članovima bilo koje organizacije, ovisno o tome što nastupi prije. Rezultati moraju ostati dostupni na internetu tijekom razdoblja od najmanje pet godina od datuma završetka projekta kojem je dodijeljena potpora.
- (612) Potpore bi se trebale dodijeliti izravno organizaciji za istraživanje i širenje znanja te ne bi smjele uključivati dodjelu potpore na temelju cijene šumarskih proizvoda poduzetnicima koji posluju u sektoru šumarstva.

Prihvatljivi troškovi

- (613) Potpore moraju biti ograničene na sljedeće prihvatljive troškove:
- (a) troškove osoblja koji se odnose na istraživače te tehničko i ostalo pomoćno osoblje zaposleno na projektu;
 - (b) troškove instrumenata i opreme, u opsegu i u razdoblju u kojima se upotrebljavaju za projekt; Ako se ti instrumenti i oprema ne upotrebljavaju za projekt tijekom njihova čitavog vijeka trajanja, prihvatljivima se smatraju samo troškovi amortizacije tijekom trajanja projekta, izračunani na temelju općeprihvaćenih računovodstvenih načela;
 - (c) troškove zgrada i zemljišta, u opsegu i u razdoblju u kojima se upotrebljavaju za projekt. Za zgrade se prihvatljivima smatraju samo troškovi amortizacije tijekom trajanja projekta, izračunani na temelju općeprihvaćenih računovodstvenih načela. Za zemljište su prihvatljivi troškovi ustupanja na komercijalnoj osnovi ili stvarno nastali kapitalni troškovi;
 - (d) troškove ugovornih istraživanja, znanja i patenata koji su kupljeni ili pribavljeni na temelju licencije od drugih strana po tržišnim uvjetima, kao i troškove savjetodavnih i jednakovrijednih usluga koje se koriste isključivo za projekt;
 - (e) dodatne režijski troškovi i ostale izdatke za poslovanje, uključujući troškove materijala, potrošne robe i sličnih proizvoda, koji su nastali izravno kao posljedica projekta.

2.9.2. Potpore za okrupnjavanje šumskog zemljišta

- (614) Komisija će smatrati da su potpore za okrupnjavanje šumskog zemljišta spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako

zadovoljavaju zajednička načela ocjenjivanja iz ovih Smjernica, uvjet utvrđen u točki (607) te uvjete utvrđene u ovom odjeljku.

Prihvatljivi troškovi

- (615) Prihvatljivi troškovi moraju biti ograničeni na stvarno nastale pravne i administrativne troškove te troškove izmjere za okrupnjavanje zemljišta.

Poglavlje 3. Potpore u ruralnim područjima koje su sufinancirane sredstvima EPFRR-a ili dodijeljene kao dodatno nacionalno financiranje takvih sufinanciranih intervencija

- (616) Ovo se poglavlje primjenjuje na:

- (a) potpore za osnovne usluge i infrastrukturu u ruralnim područjima⁷⁸;
- (b) potpore za pokretanje poslovanja za nepoljoprivredne djelatnosti u ruralnim područjima;
- (c) potpore za poljoprivredno-okolišno-klimatske obveze u ruralnim područjima, za korisnike koji nisu poljoprivrednici;
- (d) potpore za nedostatke specifične za određeno područje koji proizlaze iz određenih obveznih zahtjeva, za korisnike koji nisu poljoprivrednici;
- (e) potpore za promicanje i podršku sustavima kvalitete za pamuk ili prehrambene proizvode i njihovu upotrebu od strane poljoprivrednika;
- (f) potpore za suradnju u ruralnim područjima, uključujući potpore za sudjelovanje u projektima lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice („CLLD”) i projektima operativne skupine Europskog partnerstva za inovacije („EIP”) za produktivnost i održivost u poljoprivredi;
- (g) potpore za osnivanje uzajamnih fondova.

- (617) Komisija će smatrati da su potpore iz točke (614) spojive s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora ako zadovoljavaju sljedeće uvjete:

- (a) potpore su uključene u strateški plan u okviru ZPP-a na temelju i u skladu s Uredbom (EU) br. XXX [Uredba o strateškim planovima] kao potpore koje se sufinanciraju iz EPFRR-a ili kao dodatno nacionalno financiranje takve potpore;
- (b) potpore se ne dodjeljuju za obrtni kapital, osim ako se pružaju u obliku financijskih instrumenata;
- (c) potpore se ne dodjeljuju kao operativne potpore, osim ako su u mjerodavnom zakonodavstvu Unije izričito predviđene iznimke;
- (d) potpore se ne dodjeljuju poduzetnicima u teškoćama u smislu točke (32) podtočke 63.

- (618) Odredbama ovog poglavlja ne dovodi se u pitanje mogućnost dodjele državnih potpora za ruralna područja u skladu sa zakonodavstvom Unije koje se odnosi na sve sektore ili na trgovinu i industriju.

- (619) Ulaganja u štednju energije i energiju iz obnovljivih izvora isključena su iz područja primjene poglavlja 3. ovog dijela. Takve potpore moraju biti u skladu

⁷⁸ Članci 107., 108. i 109. Ugovora primjenjuju se na potpore za osnovne usluge u ruralnim područjima, u mjeri u kojoj te potpore predstavljaju državne potpore u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora i uzimajući u obzir i tumačenje državne potpore navedeno u obavijesti Komisije o pojmu državne potpore (SL C 262, 19.7.2016., str. 1.).

sa Smjernicama o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju iz 2022., osim ako su izuzete od obveze prijave.

DIO III. POSTUPOVNA PITANJA

1. Trajanje programa potpora i evaluacija

- (620) U skladu s praksom iz prethodnih smjernica Komisije te kao doprinos transparentnosti i redovitom preispitivanju svih postojećih programa potpora, Komisija će odobravati samo programe potpora ograničenog trajanja. Programi koji pokrivaju državne potpore za intervencije koje se mogu sufinancirati iz EPFRR-a u skladu s Uredbom (EU) [Uredba o strateškim planovima] trebali bi biti ograničeni na trajanje programskog razdoblja 2023.–2027. Ako zakonodavstvo Unije to dopušta te u skladu s uvjetima koji su u njemu utvrđeni, države članice mogu nastaviti preuzimati nove obveze za ruralni razvoj na temelju Uredbe (EU) [Uredba o strateškim planovima] i njezinih delegiranih i provedbenih akata. Komisija će stoga ove Smjernice primjenjivati i na te nove obveze. Ostali programi potpora ne bi se smjeli primjenjivati dulje od sedam godina.
- (621) Kako bi se dodatno ograničila narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine, Komisija može zahtijevati da se na određene programe primjenjuje vremensko ograničenje (obično četiri godine ili manje) i obveza evaluacije iz točke (40). Evaluacije će se provoditi za programe kod kojih je vjerojatnost narušavanja tržišnog natjecanja posebno velika, to jest one koji bi mogli znatno ograničiti ili narušiti tržišno natjecanje ako se njihova provedba ne preispita na vrijeme.
- (622) S obzirom na ciljeve evaluacije te kako se državama članicama ne bi nametnulo nerazmjerno opterećenje za male iznose potpore, evaluacija se primjenjuje samo na programe potpora koji imaju velik proračun ili sadržavaju nove karakteristike ili ako se predviđaju značajne tržišne, tehnološke ili regulatorne promjene. Evaluaciju mora obaviti stručnjak neovisan o davatelju potpore na temelju zajedničke metodologije i ona se mora objaviti. Države članice uz relevantni program potpora moraju dostaviti nacrt plana evaluacije, koji će biti neizostavan dio Komisijine ocjene programa.
- (623) Kako bi se omogućila procjena mogućeg produljenja programa potpora, evaluacija se Komisiji mora dostaviti pravodobno, a u svakom slučaju po završetku programa. U svakoj sljedećoj mjeri potpore sa sličnim ciljevima moraju se uzeti u obzir rezultati te evaluacije.

2. Klauzula o reviziji

- (624) Za sve operacije koje se provode u skladu s dijelom II. odjeljcima 1.1.4., 1.1.5., 1.1.8. te 2.3. trebalo bi predvidjeti klauzulu o reviziji kako bi se osigurala njihova prilagodba u slučaju izmjena relevantnih obveznih standarda, zahtjeva ili obveza na koje se upućuje u tim odjeljcima i koje obveze iz tih odjeljaka moraju premašiti.
- (625) Operacije koje se provode u skladu s dijelom II. odjeljcima 1.1.4., 1.1.5., 1.1.8. te 2.3. i koje traju dulje od programskog razdoblja za ruralni razvoj 2023.–2027. trebale bi sadržavati klauzulu o reviziji kako bi se omogućila njihova prilagodba pravnom okviru za sljedeće programsko razdoblje.
- (626) Ako korisnik ne prihvati ili ne provede prilagodbe iz točaka (622) i (623), obveza će isteći, a iznos potpore trebalo bi smanjiti na iznos potpore koji odgovara razdoblju do isteka obveze.

3. *Izvjешćivanje i praćenje*

- (627) U skladu s Uredbom Vijeća (EU) 2015/1589⁷⁹ i Uredbom Komisije (EZ) br. 794/2004⁸⁰, države članice Komisiji moraju dostavljati godišnja izvješća.
- (628) Godišnje izvješće mora sadržavati i sljedeće informacije:
- (a) informacije o bolestima životinja ili organizmima štetnima za bilje iz dijela II. odjeljka 1.2.1.3.;
 - (b) meteorološke informacije o vrsti, vremenu nastanka, relativnoj jakosti i lokaciji prirodnih nepogoda ili klimatskih prilika koje se mogu izjednačiti s prirodnom nepogodom iz dijela II. odjeljaka 1.2.1.1. odnosno 1.2.1.2.
- (629) Komisija zadržava pravo traženja dodatnih informacija o postojećim programima potpora od slučaja do slučaja, ako je to potrebno kako bi joj se omogućilo ispunjavanje obveza u skladu s člankom 108. stavkom 1. Ugovora.
- (630) Države članice moraju osigurati vođenje detaljne evidencije o svim mjerama koje uključuju dodjeljivanje potpora. Ta evidencija mora sadržavati sve informacije potrebne da se utvrdi jesu li ispunjeni svi uvjeti iz ovih Smjernica u pogledu prihvatljivih troškova i maksimalnog dopuštenog intenziteta potpore, ako je to primjenjivo. Navedena evidencija mora se čuvati 10 godina od datuma dodjele potpore i na zahtjev se mora dostaviti Komisiji.

4. *Primjena Smjernica*

- (631) Komisija će ove Smjernice primjenjivati od 1. siječnja 2023.
- (632) Komisija će ove Smjernice primjenjivati na sve prijavljene mjere potpore za koje bude pozvana da donese odluku nakon 1. siječnja 2023., čak ako je potpora prijavljena prije tog datuma. Međutim, pojedinačne potpore dodijeljene u okviru odobrenih programa potpora i prijavljene Komisiji na temelju obveze pojedinačnog prijavljivanja takvih potpora ocjenjivat će se na temelju smjernica koje se primjenjuju na odobreni program potpora na kojem se temelji dotična pojedinačna potpora.
- (633) Nezakonite potpore ocjenjivat će se u skladu s pravilima koja su na snazi na datum dodjele potpore. Pojedinačne potpore dodijeljene na temelju nezakonitog programa potpora ocjenjivat će se na temelju smjernica koje se primjenjuju na nezakoniti program potpora u trenutku dodjele pojedinačne potpore.
- (634) Smjernice o državnim potporama u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima iz 2014.⁸¹ prestat će se primjenjivati od datuma početka primjene ovih Smjernica. Za intervencije u području ruralnog razvoja koje se sufinanciraju iz EPFRR-a, ako pravo Unije to dopušta te u skladu s uvjetima utvrđenima u primjenjivim pravilima za ruralni razvoj, države članice mogu nastaviti preuzimati nove obveze na temelju Smjernica o državnim potporama u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima iz 2014. u skladu s točkom (719) tih smjernica.
- (635) Komisija u svakom trenutku može odlučiti preispitati ili izmijeniti ove Smjernice ako to bude potrebno zbog razloga povezanih s politikom tržišnog natjecanja ili

⁷⁹ Uredba Vijeća (EU) 2015/1589 od 13. srpnja 2015. o utvrđivanju detaljnih pravila primjene članka 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL L 248, 24.9.2015., str. 9.).

⁸⁰ Uredba Komisije (EZ) br. 794/2004 od 21. travnja 2004. o provedbi Uredbe Vijeća (EU) 2015/1589 o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu članka 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL L 140, 30.4.2004., str. 1.).

⁸¹ SL C 204, 1.7.2014., str. 1.

kako bi se uzele u obzir druge politike Unije, na primjer poljoprivredna politika, politika ruralnog razvoja, politika zdravlja ljudi i životinja, politika zaštite bilja ili okolišna i klimatska politika, i međunarodne obveze ili zbog bilo kojeg drugog opravdanog razloga.

5. *Prijedlozi odgovarajućih mjera*

- (636) U skladu s člankom 108. stavkom 1. Ugovora, Komisija predlaže da države članice najkasnije do 30. lipnja 2023. izmijene svoje postojeće programe potpora tako da budu u skladu s ovim Smjernicama.
- (637) Države članice pozivaju se da izraze svoje izričito i bezuvjetno slaganje s tim predloženim odgovarajućim mjerama u roku od dva mjeseca od dana objave ovih Smjernica u *Službenom listu Europske unije*. Ako se određena država članica ne odazove, Komisija će pretpostaviti da se ne slaže s predloženim mjerama.